

UCHWAŁA NR XXX/280/2021
RADY POWIATU KARTUSKIEGO

z dnia 30 kwietnia 2021 r.

w sprawie zmiany uchwały Nr XXI/186/2016 Rady Powiatu Kartuskiego z dnia 29 grudnia 2016 roku w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Powiatu Kartuskiego 2040

Na podstawie art. 12 pkt 9 ca ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 920) w związku z art. 3 pkt 3, art. 4 pkt 1 i art. 19 ust. 3a ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2019 r. poz. 1295 oraz z 2020 r. poz. 1378 i 2327)

Rada Powiatu Kartuskiego
na wniosek Zarządu Powiatu Kartuskiego,
uchwała, co następuje:

§ 1. W uchwale Nr XXI/186/2016 Rady Powiatu Kartuskiego z dnia 29 grudnia 2016 roku w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Powiatu Kartuskiego 2040, wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w tytule uchwały liczbę „2040” zastępuje się liczbą „2030”;
- 2) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Przyjmuje się Strategię Rozwoju Powiatu Kartuskiego 2030 wraz z uszczegóławiającymi jej zapisy Programami Operacyjnymi na lata 2021-2025, stanowiącą załącznik do niniejszej uchwały.”.

§ 2. Załącznik do uchwały Nr XXI/186/2016 Rady Powiatu Kartuskiego z dnia 29 grudnia 2016 roku w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Powiatu Kartuskiego 2040 otrzymuje brzmienie, jak w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Kartuskiego.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

/-/Mieczysław Woźniak

UZASADNIENIE
projektu uchwały w sprawie zmiany uchwały Nr XXI/186/2016 Rady Powiatu
Kartuskiego z dnia 29 grudnia 2016 roku w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju
Powiatu Kartuskiego 2040

Zgodnie z art. 12 pkt 9 ca ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 920) do wyłącznej właściwości rady powiatu należy przyjmowanie programów rozwoju w trybie określonym w przepisach o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Stosownie do art. 3 pkt 3 oraz art. 4 pkt. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2020 r. poz. 1378, 2327) politykę rozwoju prowadzi min. samorząd powiatowy na podstawie strategii rozwoju, programów i dokumentów programowych oraz polityk publicznych. Na podstawie art. 19 ust. 3a ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2020 r. poz. 1378, 2327) program rozwoju opracowany przez właściwy zarząd powiatu przyjmowany jest przez radę powiatu w drodze uchwały.

Uchwałą nr 52/221/2019 Zarządu Powiatu Kartuskiego z dnia 20 grudnia 2019 roku przystąpiono do opracowania aktualizacji Strategii Rozwoju Powiatu Kartuskiego 2040. Strategia rozwoju jest najważniejszym dokumentem programowym Powiatu Kartuskiego. Na jego podstawie realizowana jest misja Powiatu oraz tworzone są uszczegóławiające dokumenty operacyjne. Strategia określa priorytety rozwojowe oraz cele główne, jakie stawia sobie samorząd powiatowy w perspektywie najbliższych lat oraz katalog zadań, za pomocą których poszczególne cele są realizowane. Niniejszy dokument to zaktualizowane w perspektywie do 2030 r. opracowanie Strategii, poddane wcześniej konsultacjom społecznym. Aktualizacja założeń Strategii wynika ze zmieniających się warunków funkcjonowania samorządu, sytuacji środowiskowej i społeczno-gospodarczej, zmian w prawie i finansach publicznych oraz innych czynników mających wpływ na działalność samorządu powiatowego.

W tym stanie podjęcie uchwały uważa się za zasadne.

Opracowała:

Jolanta Tera
Dyrektor Wydziału Edukacji, Kultury i Promocji
Starostwa Powiatowego w Kartuzach

Załącznik nr 1
do uchwały Nr XXX/280/2021
Rady Powiatu Kartuskiego
z dnia 30 kwietnia 2021 roku

**Strategia Rozwoju
Powiatu Kartuskiego do roku 2030
wraz z Programami Operacyjnymi 2021-2025**

KARTUZY KWIECIEŃ 2021

Autorzy strategii:

ANETA CYMAN-MYSZKA

WOJCIECH OKROJ

TOMASZ SIKORA

Opracowanie:

Strategia Rozwoju Powiatu Kartuskiego do roku 2030 stanowi aktualizację Strategii Rozwoju Powiatu Kartuskiego do roku 2040 (załącznik do uchwały Nr XXI/186/2016 Rady Powiatu Kartuskiego z dnia 29 grudnia 2016 roku).

Prace nad Strategią Rozwoju Powiatu Kartuskiego prowadzone były przy ścisłej współpracy z pracownikami Starostwa Powiatowego w Kartuzach, jednostek organizacyjnych Powiatu Kartuskiego, Komisją ds. Strategii i Rozwoju Rady Powiatu Kartuskiego oraz uwzględniają wyniki konsultacji społecznych z mieszkańcami, organizacjami pozarządowymi i podmiotami wymienionymi w art.3 ust.3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie.

Kierunki rozwoju powiatu kartuskiego wyrażone w Strategii Rozwoju Powiatu Kartuskiego zostały wskazane w drodze szerokich konsultacji, we współuczestnictwie wszystkich interesariuszy rozwoju lokalnego.

Zamawiający:**POWIAT KARTUSKI**

ul. Dworcowa 1

83-300 Kartuzy

www.kartuskipowiat.com.pl

Spis treści

I. CZĘŚĆ WSTĘPNA	4
A. <u>Położenie i podstawowe cechy przestrzeni powiatu</u>	5
B. <u>Historia powiatu</u>	7
C. <u>Uwarunkowania demograficzne</u>	8
D. <u>Edukacja</u>	9
E. <u>Rynek pracy</u>	10
F. <u>Kultura kaszubska</u>	12
G. <u>Środowisko</u>	14
II. CEL I ZAKRES OPRACOWANIA	15
A. <u>Podstawy merytoryczne</u>	16
B. <u>Proces dokonania opracowania</u>	17
C. <u>Uczestnicy</u>	20
III. WYZWANIA GLOBALNE ORAZ WNIOSKI Z ANALIZY SYTUACJI SPOŁECZNO- GOSPODARCZEJ POWIATU KARTUSKIEGO	31
A. <u>Wyzwania globalne</u>	31
1. <u>Kryzys klimatyczny i degradacja środowiska</u>	31
2. <u>Cyfryzacja życia i robotyzacja gospodarki</u>	31
3. <u>Starzenie się społeczeństwa i nierówności społeczne</u>	32
4. <u>Współczesne zagrożenia cywilizacyjne</u>	32
B. <u>Analiza SWOT</u>	33
C. <u>Strategiczne uwarunkowania inwestycyjne w perspektywie roku 2030</u>	39
IV. PRIORYTETY ROZWOJOWE I CELE GŁÓWNE	41
A. <u>Priorytet rozwojowy Środowisko i Przestrzeń</u>	42
B. <u>Priorytet rozwojowy Gospodarka i Transport</u>	43
C. <u>Priorytet rozwojowy Zdrowie i Integracja</u>	44
D. <u>Priorytet rozwojowy Edukacja i Uczenie się</u>	45
E. <u>Priorytet rozwojowy Kultura i Czas Wolny</u>	45
V. WDRAŻANIE STRATEGII I SYSTEM MONITORINGU	46
VI. PROGRAMY OPERACYJNE 2021-2026	48

<u>1.</u>	<u>Wprowadzenie</u>	48
<u>2.</u>	<u>Misja</u>	54
<u>3.</u>	<u>Cele Główne w poszczególnych Programach Operacyjnych</u>	55
<u>4.</u>	<u>PROGRAMY OPERACYJNE - cele główne, zadania, kluczowe działania oraz wskaźniki monitoringu</u>	58
<u>5.</u>	<u>Realizacja i monitorowanie Programów Operacyjnych</u>	130

I. CZĘŚĆ WSTĘPNA

Położenie i podstawowe cechy przestrzeni powiatu.

Powiat kartuski utworzony w roku 1999, jest jednym z 20 powiatów województwa pomorskiego – dziewiątym co do wielkości. Zajmuje powierzchnię 1121 km kw. Prawie w całości położony jest w granicach Pojezierza Kaszubskiego. Stolicą tej krainy są Kartuzy, które zamieszkuje prawie 15 tys. ludzi. Miasto było siedzibą powiatu wcześniej (od 1818 r.) niż uzyskało oficjalnie prawa miejskie (1923 r.). Na terenie powiatu znajdują się dwa miasta – Kartuzy i Żukowo, tworzące gminy miejsko-wiejskie oraz sześć gmin wiejskich: Sierakowice, Stężycza, Somonino, Przodkowo, Chmielno i Sulęczyno. Obszar powiatu kartuskiego zamieszkuje dziś ponad 139 tys. mieszkańców (wedle danych GUS na koniec 2019 r. liczba mieszkańców wynosiła 139 397 osób, z czego 50,1% to kobiety, a 49,9% mężczyźni) ¹.

Ogólna powierzchnia użytkowa gruntów wynosi ponad 112 tys. ha, z czego na grunty rolne przypada 56,1%, natomiast na lasy ponad 30%. Najbardziej lesiste są okolice Kartuz, zaś największą powierzchnię użytków rolnych zajmuje gmina Przodkowo. Blisko połowę ogólnej powierzchni powiatu kartuskiego (48,3%) stanowią obszary podlegające różnym formom ochrony. Powiat kartuski dawniej utrzymywał się głównie z rolnictwa, rybołówstwa jeziornego i leśnictwa. Dzisiaj zmienia swe oblicze. Położony blisko Trójmiasta, z dobrą komunikacją, staje się ważnym zapleczem tej dużej aglomeracji.

Od 2011 roku wchodzi w skład Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot, gdzie po Gdańsku, Gdyni i powiecie wejherowskim jest czwartą co do wielkości jednostką administracyjną na prawach powiatu. Metropolia gdańska, zamieszкана przez około 1,3 mln ludzi, jest jednym z najważniejszych i najbardziej dynamicznie rozwijających się obszarów miejskich Europy Środkowej i basenu Morza Bałtyckiego. Powiat kartuski, z racji swojego położenia, stanowi nie tylko zaplecze mieszkaniowe i rezerwuar pracowników dla centrum metropolii, ale dzięki strukturze gospodarki i potencjałowi społecznemu jest jej ważną, witalną częścią o znaczeniu ponadlokalnym i ponadregionalnym. Znajduje to swoje odbicie w uchwalonej w 2015 roku Strategii Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot (OMG-G-S) do roku 2030, w której wschodnią część powiatu umiejscowiono w strefie silnej urbanizacji, zachodnią zaś w strefie zewnętrznej metropolii, prognozując dalszy rozwój regionu. Nakreślona w dokumencie oś rozwojowa umiejscawia wschodnią część powiatu w zakres obszaru Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych OM G-G-S, służących wzmocnieniu metropolitalnych funkcji regionu.

Istotne, że powiat kartuski wyróżnia się na tle metropolii czy nawet kraju, jednym z najwyższych wskaźników rozwoju społecznego oraz gospodarczego, cechuje się również dodatnią prognozą przyrostu naturalnego, ale też napływu nowych mieszkańców. Znajdują tu swe wymarzone miejsce – na przedmieściach aglomeracji Trójmiejskiej, w małym miasteczku, na wsi, nad jeziorem – a także coraz bardziej komfortowe warunki do życia, edukacji dzieci, dojazdu do pracy czy prowadzenia własnej działalności gospodarczej.

---

¹ Źródło: <https://stat.gov.pl>

Powiat kartuski zyskał miano iście malowniczej krainy, będącej wymarzonym miejscem wypoczynku. Nie bez kozery legenda o stworzeniu Kaszub głosi, iż Stwórca sypnął tutaj odrobiną wszystkiego, z czego tworzył inne regiony – jeziorami, rzekami, wzgórzami, lasami, łąkami i polami. Zrodziło się w ten sposób miejsce piękniejsze od innych, łączące to, co najcenniejsze w różnych częściach Polski.

Warto odwiedzić powiat kartuski niezależnie od pory roku. Latem, by zanurzyć się w wodzie i popływać żaglówkami czy kajakami, zimą na narty i kuligi, jesienią na piesze lub konne wędrówki, a wiosną odkrywać region na rowerowym szlaku.

Ciekawym wyróżnikiem powiatu jest najwyższe naturalne wzniesienie na Nizinie Środkowoeuropejskiej: Wieżyca (328,6 m n.p.m.) górująca nad licznymi malowniczymi wzgórzami moren czołowych, które kształtują wyjątkowy krajobraz tzw. Szwajcarii Kaszubskiej. Przez powiat kartuski przebiegają dwie ważne rzeki województwa pomorskiego: Łeba i Słupia, ponadto swe źródła mają tu: Radunia i Wierzyca stanowiąc prawdziwą atrakcję regionu. Dolina Raduni z jej przełomem pod Babim Dołem od lat urzeka turystów. Polodowcowe rynny przecinają powiat w wielu miejscach, tworząc przepiękne jeziora, stąd nazwy „Pojezierze Kaszubskie” i „Szwajcaria Kaszubska” tak dobrze i obrazowo określają tę urokliwą część Pomorza. Do najbardziej atrakcyjnych jezior w powiecie należą: Jezioro Raduńskie (Górne i Dolne) długości ponad 16 km, jezioro Mausz długości prawie 7 km oraz Jeziora Gowidlińskie i Ostrzyckie o długości ok. 7 km każde. Żyje w nich blisko 40 gatunków ryb.

Niezaprzeczalnym atutem regionu są lasy mieszane (graby, jesiony, olchy i wiązy) z wyraźną przewagą buka, natomiast na piaszczystych glebach rosną lasy sosnowe. Występująca tutaj flora i fauna jest niezwykle interesująca – od krzewów, traw i mchów, skalnic torfowiskowych, porostów, bylin jeziornych, glonów po grzyby, których obfitość stanowi jesienną porą swoistą atrakcją turystyczną. W lasach i na łąkach łatwo spotkać sarny, dziki, jelenie, a rzadziej łosie, borsuki, jenoty czy piżmaki. W okolicach powiatu występuje około 170 gatunków ptaków, z których ponad 120 tu gniazduje. Wśród najcenniejszych można zaobserwować czaplę siwą, żurawia, brodziec samotnego, orzechówkę, a z ptaków drapieżnych myszołowa, krogulca, jastrzębia gołębiarza i rybołowa.

W powiecie kartuskim istnieje 15 rezerwatów przyrody, których łączna powierzchnia przekracza 800 ha. Jedenaście położonych jest w Kaszubskim Parku Krajobrazowym, ponadto wydzielono trzy obszary chronione krajobrazu: kartuski, gowidliński i Dolinę Raduni. Dodatkowym atutem są pięknie ukształtowane zespoły przyrodniczo-krajobrazowe: Rynna Potęgowska, Rynna Kamieniecka, Dolina Łeby, Rynna Mirachowska, Obniżenie Chmieleńskie, Rynna Brodnicko-Kartuska, Rynna Raduńska, a także Rynna Dąbrowsko-Ostrzycka.

Na terenie powiatu znajduje się 101 pomników przyrody², stanowiących pojedyncze okazy lub całe skupiska drzew, a także głązy narzutowe. Największy spośród nich, nazwany „Diabelskim kamieniem” znajduje się nad Jeziorem Kamiennym w Starej Hucie. Najwięcej głązów oznaczono w gminie Żukowo (40) oraz w gminach Stężyca (26) i Kartuzy (25).

---

² Źródło: <http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/search.jsf>

Ze względu na znaczne wyniesienie ponad poziom morza klimat Pojezierza Kaszubskiego charakteryzuje się stosunkowo niskimi temperaturami latem (średnia temp. lipca do 17 ° C) i zimą (średnia temp. stycznia do -2,5 ° C), niską średnią roczną temperaturą powietrza – około 6,5 ° C, wysokimi opadami deszczu średnio rocznie 600-700 mm oraz dużą wilgotnością względem powietrza wynoszącą ponad 80%.

Historia powiatu

Choć samorząd powiatowy w obecnym kształcie obchodził niedawno swe dwudzieste urodziny, tradycja tej formy organizacyjnej jednostek administracyjnych na tutejszych ziemiach sięga już blisko pięciuset lat. Już za czasów Rzeczypospolitej Obojga Narodów funkcjonowało Starostwo , którego siedzibą nie były jednak Kartuzy, a Mirachowo. Na jego czele jako pierwszy stanął Stanisław Szczawiński (1515-1526), natomiast ostatnim przed zaborami był Ignacy Przebendowski (1758-1772). Początkowo, pod panowaniem Pruskim, ziemię kartuską podzielono między powiat tczewski i starogardzki, ale już w latach 1814-1815, za sprawą przeprowadzonej reformy administracyjnej, znów wróciła do łask, jako siedziba odrębnego powiatu.

Na czele nowo powstałego powiatu stanął pruski junkier Michael von Goddeck (1818-1833), za czasu jego rządów w styczniu 1829 roku w Wyczechowie, odbył się pierwszy Sejmik Powiatowy. Znajdujące się pod jurysdykcją władz pruskich tereny powiatu kartuskiego przeżywały w tym okresie burzliwy rozkwit, to wówczas trwały prace związane z budową trasy z Gdańska do Słupska przez Kartuzy. Dwadzieścia lat później oddano do użytku pierwsze linie kolejowe: Pruszcz Gdański – Żukowo oraz Żukowo-Kartuzy. Miejsce ostatniego przed odzyskaniem niepodległości landrata Gustava Simona zajął po blisko 150-latach przerwy Polak, mecenas Emil Sobiecki.

Znamiennym wydarzeniem tego okresu był niewątpliwie 8 luty 1920 roku, kiedy to do Kartuz wkroczyło Wojsko Polskie pod dowództwem gen. Józefa Hallera. Dla powiatu był to symboliczny początek odbudowy niepodległego państwa polskiego. W przeciwieństwie do pojmowanego dziś samorządu II stopnia, stojący wówczas na czele powiatu starosta, był podobnie jak wojewoda, przedstawicielem rządu i szefem ogólnej administracji rządowej. Powoływany był przez Ministra Spraw Wewnętrznych, lecz podległy służbowo wojewodzie. W Kartuzach do czasu wybuchu II Wojny Światowej urzędowało ośmiu starostów, po Emilu Sobieckim (1919-1920) byli to: Franciszek Kempki (1920-1921), Wojciech Zawadzki (1921-1922), Leon Kowalski (1922-1923), Bronisław Ostoja Sędzimir (1923-1929), Henryk Bienkiewicz (1929-1931), Jerzy Czarnocki (1933-1937) oraz Jan Belina (1937-1939). Po wojnie, na mocy dekretu Tymczasowego Rządu Rzeczypospolitej Polskiej z marca 1945 roku utworzono województwo gdańskie, obejmujące swoim zasięgiem sześć powiatów, w tym kartuski. Dzielił się na 13 gmin, w tym jedną miejską – Kartuzy.

Na jego czele stanął początkowo Mieczysław Nowak (1945), po nim Zdzisław Piasecki (1945-1946), Karol Józef Kreft (1946), Bolesław Zaparucha (1946-1947), Stanisław Anioł (1947-1948), Jan Kiszki (1948), Bolesław Skręt (1948-1950) i Bronisław Damrath (1950).

Rok 1950 przyniósł kolejną przerwę w funkcjonowaniu instytucji starostwa, bowiem w marcu całokształt władzy przeszedł w ręce Rad Narodowych. Dodatkowo, w 1975 roku przeprowadzono powszechną reformę administracyjną kraju, która doprowadziła do całkowitej likwidacji powiatów.

Współczesne powiaty narodziły się 23 listopada 1998 roku, kiedy to na Zamku Królewskim w Warszawie podpisano akt powołujący je na nowo do życia. Jednym z nich został Powiat Kartuski, na czele którego stanął jako pierwszy Marian Wilkowski, a rok później, po jego śmierci Starostą Kartuskim została Janina Kwiecień, która tę funkcję sprawowała nieprzerwanie przez 18 lat.

Obecnie urząd Starosty Kartuskiego od 2018 roku sprawuje Bogdan Łapa, wieloletni Burmistrz Żukowa, a następnie radny i Wicestarosta Powiatu Kartuskiego.

Uwarunkowania demograficzne

Powiat kartuski zamieszkuje 139 397 mieszkańców (z czego prawie 85% mieszka na wsi) co sprawia, że powiat plasuje się na czwartym miejscu pod względem zaludnienia wśród powiatów ziemskich województwa pomorskiego. Na terenie powiatu znajdują się dwa miasta – Kartuzy i Żukowo tworzące gminy miejsko-wiejskie, zamieszkiwane przez odpowiednio 34 013 i 40 837 osób, a także sześć gmin wiejskich: Sierakowice (20 054 mieszkańców), Stężycza (10 664), Somonino (10 814), Przodkowo (9 663), Chmielno (7 805) oraz Sulęczyń (5 547).

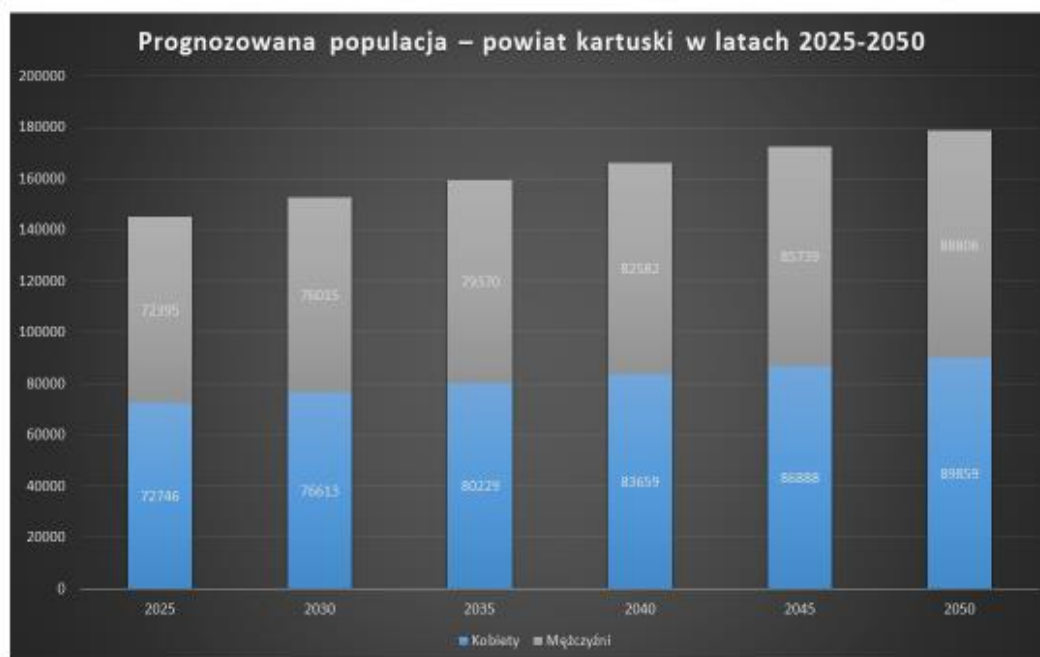
Demografia powiatu znacząco wyróżnia się zarówno na tle kraju jak i województwa pomorskiego. W ciągu ostatnich 10 lat, liczba mieszkańców wzrosła o ponad 20%, z czego najwięcej w Gminie Żukowo gdzie liczba ludności wzrosła prawie dwukrotnie.

Powiat kartuski ma dodatni przyrost naturalny wynoszący 1 328. Odpowiada to przyrostowi naturalnemu w mianie 9,63 na 1000 mieszkańców powiatu kartuskiego.

W 2019 roku urodziło się 2 268 dzieci, w tym 47,7% dziewczynek i 52,3% chłopców. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 2,41 i jest wciąż znacznie większy od średniej dla województwa oraz znacznie większy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

W 2019 roku zarejestrowano 3 090 zameldowań w ruchu wewnętrznym oraz 1 578 wymeldowań, w wyniku czego saldo migracji wewnętrznych wynosi dla powiatu kartuskiego 1 512. W tym samym roku 50 osób zameldowało się z zagranicy oraz zarejestrowano 7 wymeldowań za granicę - daje to saldo migracji zagranicznych wynoszące 43. 59,7% mieszkańców powiatu kartuskiego jest w wieku produkcyjnym, 26,1% w wieku przedprodukcyjnym, a 14,2% mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym. Średni wiek mieszkańców wynosi 36 lat i jest znacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa pomorskiego oraz od średniego wieku mieszkańców całej Polski.

Prognozowana liczba mieszkańców powiatu kartuskiego w 2050 roku wynosi 178 665 mieszkańców³.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GUS: <https://stat.gov.pl>

Edukacja

Edukacja jest niezwykle istotnym elementem rozwoju całego powiatu. W 2019 roku funkcjonowały 204 szkoły i placówki oświatowe, w tym 70 szkół podstawowych oraz 55 przedszkoli⁴. Powiat Kartuski jest organem prowadzącym dla publicznych siedmiu zespołów szkół, dwóch zespołów placówek nauczania specjalnego, w tym specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego oraz poradni psychologiczno-pedagogicznej. W skład zespołów szkół wchodzi: sześć techników, pięć szkół branżowych I stopnia, cztery licea ogólnokształcące dla młodzieży oraz trzy licea ogólnokształcące dla dorosłych.

Przytoczone dane potwierdzają, że szkoły dysponują bogatą ofertą edukacyjną zarówno w zakresie kształcenia zawodowego jak i ogólnokształcącego. Według danych za rok 2018 w szkołach ponadgimnazjalnych uczyło się łącznie 4 474 osób. Struktura kształcenia w powiecie od lat wykazuje tendencję wzrostową w zakresie edukacji zawodowej i tak największy odsetek uczniów bo ponad 66% ogółu absolwentów szkół ponadgimnazjalnych i ponadpodstawowych to absolwenci zasadniczych szkół zawodowych oraz techników. Liczba kandydatów do szkół wiąże się z fluktuacją demograficzną oraz zmianami w ustroju szkolnym. 2 września 2018 roku progi szkół ponadgimnazjalnych z terenu powiatu kartuskiego po raz pierwszy przekroczyło

³ Źródło: GUS dane za 2019 rok; <https://stat.gov.pl>

⁴ Źródło: <https://rspo.men.gov.pl>

2 530 absolwentów gimnazjów i szkół podstawowych, co stanowiło nie lada wyzwanie zarówno dla szkół jak i organów prowadzących.

Zauważa się pogłębianie tendencji do migracji edukacyjnej, której sprzyja dostępność komunikacyjna Trójmiasta oraz sąsiadujących powiatów. Zmusza to Powiat Kartuski do szukania dodatkowych źródeł finansowania zadań oświatowych, zwłaszcza takich, które wzbogacają ofertę edukacyjną, rozwijają kompetencje, pasje i zainteresowania uczniów i nauczycieli. Ponad dwudziestoletnie gospodarowanie na majątku powiatu doprowadziło do przywrócenia obiektom oświatowym należnego im standardu. Wszystkie szkoły i placówki zostały objęte modernizacją, remontami oraz pełnym wyposażeniem. Zdecydowana większość z nich finansowana była ze środków zewnętrznych, w tym funduszy europejskich. Finansowanie zewnętrzne pozostaje również nie bez znaczenia w zakresie pomocy materialnej skierowanej do uczniów. Programy pomocowe dla młodzieży znajdującej się w szczególnie trudnej sytuacji finansowej są uzupełnieniem funkcjonującego w Powiecie Kartuskim motywacyjnego programu stypendialnego obejmującego Stypendium Starosty Kartuskiego przyznawanego studentom oraz Nagrodę Starosty Kartuskiego dla szczególnie uzdolnionych uczniów.

Szkolnictwo publiczne pracuje w sieci z podmiotami niepublicznymi, do których poza Ośrodkami Rewalidacyjno-Wychowawczymi należą niepubliczne cztery poradnie psychologiczno-pedagogiczne oraz dwie szkoły dla dorosłych: Liceum Ogólnokształcące i Szkoła Policealna. Jakości edukacji powiatowej sprzyja działalność takich niepublicznych instytucji jak Kaszubski Uniwersytet Ludowy w Wieżycy, Kartuskie Centrum Kultury oraz Uniwersytet Trzeciego Wieku, które są dotowane z budżetu Powiatu Kartuskiego i które uzupełniają działania powiatowych szkół i placówek, skierowane do młodzieży i dorosłych.

Rynek pracy

Na dzień 31 grudnia 2019 roku w rejestrze osób bezrobotnych zarejestrowanych było 1 316 osób. Stopa bezrobocia wynosiła 2,5 %, gdy w tym samym czasie w województwie pomorskim stopa bezrobocia wynosiła 4,4 %, w całym kraju 5,2 %. 2020 to rok, który całkowicie zmienił rzeczywistość, to rok wybuchu epidemii koronawirusa COVID-19. Pandemia postawiła wszystkich w nieznaną dotąd sytuacji i zmusiła do natychmiastowego i elastycznego dostosowania się do nowej rzeczywistości. Całkowity lockdown w marcu oraz różnego rodzaju późniejsze obostrzenia negatywnie wpłynęły na rynek pracy. W powiecie kartuskim nastąpił wzrost bezrobocia w stosunku do roku poprzedniego. Stopa bezrobocia w powiecie kartuskim wzrosła o 1,5 punktu, według stanu z 31 grudnia 2020 r. wynosiła 4%, zaś ilość zarejestrowanych bezrobotnych wzrosła o 62,2% (2134 osób, wg stanu z 31 grudnia 2020 r.).

W powiecie kartuskim (dane z dnia 31.12.2020 r.) wśród osób bezrobotnych najwięcej jest bezrobotnych mieszkańców wsi – 86,0% oraz bezrobotnych kobiet – 64,6%. Na tle

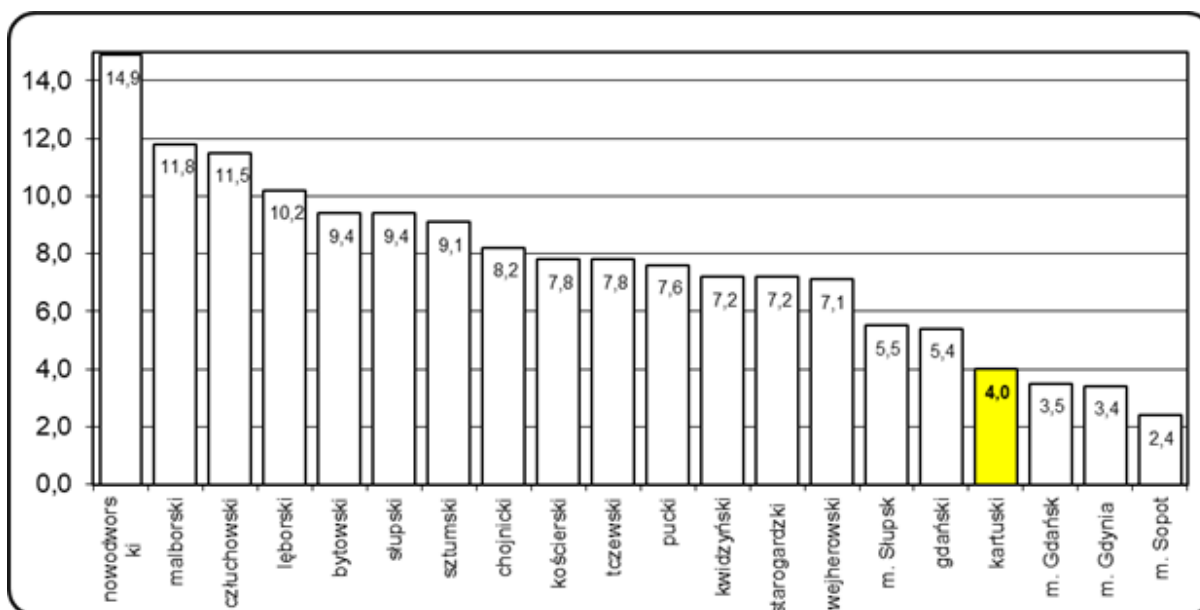
województwa pomorskiego bezrobocie w powiecie kartuskim charakteryzuje się stosunkowo wysokim wskaźnikiem bezrobotnych osób do 30 roku życia – 39,0%⁵.

Bezrobocie rejestrowane na koniec grudnia 2020 r. wynosiło: w powiecie kartuskim – 4,0 %; w województwie pomorskim – 5,9 %; w Polsce – 6,2 %. Przytoczone dane statystyczne ukazują jednoznacznie, że w powiecie stopa bezrobocia jest mniejsza aniżeli w skali województwa pomorskiego oraz znacznie mniejsza od stopy bezrobocia rejestrowanego dla całej Polski.

Na lukę na rynku pracy wpływa, poza demografią, korzystne położenie powiatu - bliskość Gdyni i Gdańska. Istotne znaczenie mają także połączenia krajowe i międzynarodowe z lotniska im. Lecha Wałęsy w Gdańsku Rębiechowie, z którym powiat ma bezpośrednią komunikację kolejową i drogową.

Na przestrzeni ostatnich 15 lat bezrobocie w powiecie spadło o ponad 15 %.

STOPA BEZROBOCIA W WOJEWÓDZTWIE POMORSKIM (STAN NA DZIEŃ 31.12.2020)

Źródło: opracował Dyrektor Powiatowego Urzędu Pracy w Kartuzach Jan Geras.

⁵ Źródło: *Sprawozdanie z działalności Powiatowego Urzędu Pracy w Kartuzach w 2020 roku*, Dyrektor PUP Jan Geras.

STAN I DYNAMIKA BEZROBOCIA W POWIECIE KARTUSKIM

Gmina	Bezrobotni zarejestrowani - stan w dniu			
	31.12.2019	31.12.2020	Wzrost / spadek	Dynamika [31.12.2019 = 100]
Chmielno	87	128	41	147,13%
Kartuzy	355	585	230	164,79%
w tym miasto Kartuzy	140	262	122	187,14%
Przodkowo	68	128	60	188,24%
Sierakowice	198	285	87	143,94%
Somonino	128	205	77	160,16%
Stężycza	111	161	50	145,05%
Sulęczyno	64	93	29	145,31%
Żukowo	305	549	244	180,00%
w tym miasto Żukowo	24	37	13	154,17%
Razem:	1316	2134	818	162,16%

Źródło: opracował Dyrektor Powiatowego Urzędu Pracy w Kartuzach Jan Geras.

Na przestrzeni lat można zaobserwować spadek poziomu osób długotrwale bezrobotnych, wg danych na koniec czerwca 2006 r. stanowili oni ponad 61% ogółu bezrobotnych, a na koniec grudnia 2020 roku - 25,8 %. Tak znaczny spadek poziomu przedmiotowego wskaźnika możliwy był przy udziale środków finansowych (krajowych i europejskich), dzięki którym znaczna ilość osób bezrobotnych uczestniczy w różnych formach aktywizacji zawodowej, ułatwiających powrót na rynek pracy.

Kultura kaszubska

Kultura kaszubska stanowi istotne bogactwo powiatu i jego mieszkańców, buduje poczucie wspólnoty i tożsamości. Dziedzictwo, tradycje kaszubskie, w tym język, piśmiennictwo, muzyka, obyczaje, haft, rękodzieło i architektura czynią wyjątkową i unikatową naszą „małą Ojczyznę” w skali kraju. Kultura Kaszub przekazywana jest w sposób naturalny z pokolenia na pokolenie, zarówno w domach rodzinnych, jak i szkołach, w których dzieci uczestniczą w lekcjach nauki języka kaszubskiego.

Obszar powiatu obejmuje atrakcyjne pod względem kulturowym tereny, posiada 77 obiektów wpisanych do rejestru zabytków oraz liczne znaleziska archeologiczne.

Powiat kartuski szczyli się zespołami obiektów o znaczeniu ponadregionalnym, do których należy: układ urbanistyczny Kartuz z XIX w., zespół dawnego klasztoru Kartuzów tzw. Cartusia

Kaszubska z XIV w., zespół klasztorny Norbertanek z XIII/XIV w. w Żukowie czy rezerwat archeologiczny kamiennych kręgów w Węśiorach k. Sulęcyna z I-II w.

Przeważająca liczba obiektów na terenie powiatu o wartościach kulturowych i historycznych pochodzi z XIX w. i pierwszej połowy XX w. Są to założenia dworsko-parkowe, kościoły, budynki dworców oraz poczty, zajazdy, leśniczówki, młyny oraz kuźnie, a także zabudowa miejska (Kartuzy) czy typowe dla krajobrazu kaszubskiego budownictwo ludowe – zagrody z drewnianymi lub murowanymi domami.

Obiektami o proveniencji starszej niż XIX w. są głównie kościoły, między innymi sanktuarium Najświętszej Maryi Panny Królowej Kaszub w Sianowie z XVI w., do którego co roku licznie przybywają pielgrzymi z całych Kaszub by oddać pokłon swojej Królowej, kościół parafialny w Przyjaźni z XIV w., kościół parafialny w Goręczynie z XVII w., kościół parafialny w Kiełpinie z XVII w. czy kościół parafialny w Chwaszczynie z XVIII w. oraz dwory i tu wymienić można chociażby dwór w Mirachowie z XVIII w., dwór rodziny Wybickich w Sikorzynie z przełomu XVIII i XIX w., czy też zespół dworsko-parkowy w Leźnie z XVIII w.

Ważne ogniwo zachowania kultury kaszubskiej stanowią wartości niematerialne – język, tradycje, a także folklor, które na terenie powiatu są w dalszym ciągu żywe. Nadal wydawane są publikacje w języku kaszubskim, od podręczników, poprzez prozę i poezję do literatury religijnej. Lokalne gazety również prowadzą rubryki w języku kaszubskim.

Od 18 grudnia 2004 roku działa regionalne „Radio Kaszëbë”, które za swoją misję uznaje budowanie lokalnych więzi wśród mieszkańców Pomorza poprzez kulturowo-etniczną integrację społeczności kaszubskiej. Ze swoim całodobowym programem dociera do ponad 860 tysięcy potencjalnych słuchaczy od Helu po Kościerzynę.

W Chmielnie od prawie 50 lat odbywa się konkurs prozy i poezji kaszubskiej „Rodno Mowe”, którego celem jest poznawanie i popularyzacja literatury kaszubskiej, ale także języka kaszubskiego wśród dzieci, młodzieży i dorosłych. Jest wspaniałą okazją do spotkania się z ludźmi fascynującymi się językiem kaszubskim oraz do zaprezentowania swoich umiejętności recytatorskich.

Artyści ludowi nadal rozpowszechniają dawne rzemiosło: hafciarstwo, garncarstwo, rogarstwo, rzeźbiarstwo, malarstwo czy plecionkarstwo. Dawne tradycje pielęgnują też zespoły folklorystyczne, często działające od wielu lat m.in. Regionalny Zespół Pieśni i Tańca „Kaszuby” z Kartuz, Regionalny Zespół Pieśni i Tańca „Bazuny” z Żukowa, Kaszubski Zespół Pieśni i Tańca „Sierakowice”, Kaszubski Zespół Pieśni i Tańca „Chmielnie” oraz Kaszubski Zespół Pieśni i Tańca „Przodkowanie”.

Do najważniejszych miejsc na mapie znaczeniowej Kaszub należy bez wątpienia zaliczyć Muzeum Kaszubskie im. Franciszka Tredera w Kartuzach - prezentujące dorobek materialnej kultury kaszubskiej, a także Centrum Edukacji i Promocji Regionu w Szymbarku - posiadające niezliczoną ilość atrakcji oraz ciekawych programów edukacyjnych. W towarzystwie przewodnika, goście mogą zwiedzić unikalne w skali świata obiekty m. in.: Dom Sybiraka, Bunkier TOW "Gryf Pomorski", Dom Powstańca Polskiego z Adampola (Turcja), Dom Trapera Kaszubskiego z Kanady oraz zobaczyć Kaszubski Świat Bajek, Najdłuższą Deskę Świata

czy Największy Koncertujący Fortepian Świata. Jedną z najbardziej charakterystycznych atrakcji znajdującą się w CEiPR jest "Dom do Góry Nogami" cieszący się ogromną popularnością wśród turystów, którzy na własnej skórze mogą odczuć efekty zawirowań błędnika. W Muzeum Ceramiki Kaszubskiej Neclów w Chmielnie zobaczyć można oryginalne wyroby garncarskie. Równie istotną rolę odgrywa Żukowska Szkoła Haftu Kaszubskiego, oddziaływająca na wzornictwo całych Kaszub.

Powiat Kartuski oprócz dofinansowania imprez w ramach systemu grantowego organizuje cykliczne imprezy o charakterze ponadlokalnym, takie jak Dni Powiatu Kartuskiego czyli Biesiadę Kaszubską, Festiwal Przyjemności Muzycznych w Ostrzycach oraz Dożynki Powiatu Kartuskiego. Od prawie 20 lat realizuje uroczystości wręczenia Nagród Starosty Kartuskiego „Perła Kaszub”. Nagroda tą honorowani są najbardziej prężni przedsiębiorcy, ludzie wielkiego serca, sportowcy, animatorzy kultury, których działalność przyczynia się do tworzenia pozytywnego wizerunku regionu. Mieszkańcy i turyści mieli okazję uczestniczyć w koncertach wielu znanych polskich artystów. Niebagatelnym wydarzeniem w kalendarzu muzycznych imprez jest Festiwal Przyjemności Muzycznych w Ostrzycach, który od lat gromadzi swoich stałych odbiorców.

Zarząd Powiatu Kartuskiego corocznie dofinansowuje prawie 150 imprez organizowanych przez szkoły, domy kultury czy organizacje społeczne.

Środowisko

Środowisko naturalne powiatu jest jednym z jego najważniejszych walorów. Składa się na nie unikatowa kompozycja rzeźby terenu, wód, terenów zielonych, w tym lasów oraz różnorodnego świata fauny i flory. Powiat zajmuje 1 121 km² i jest dziewiątym, co do wielkości powiatem w województwie o zróżnicowanej, a zarazem zrównoważonej strukturze przestrzennej. W strukturze użytkowania terenu dominują grunty rolne, które zajmują ponad 56 % ogólnej powierzchni powiatu. Gleby klasy V i VII stanowią 75% gruntów rolnych, pozostałe, to gleby klasy IV i niewiele klasy III. W przeważającej części są to gleby kwaśne i bardzo kwaśne o niskiej zasobności wapnia i magnezu, wymagające nawożenia wapnem magnezowym i wapniowania. Niska jakość gleb, warunki atmosferyczne oraz znaczne rozdrobnienie gospodarstw rolnych, wyznaczają określone kierunki rozwoju rolnictwa:

- w produkcji roślinnej – uprawa zbóż, roślin strączkowych, ziemniaków, truskawek i traw;
- w produkcji zwierzęcej – trzoda chlewna, bydło oraz drób.

Duży udział mają również grunty leśne (w tym Las Mirachowski czy Las Kartuski) oraz zadrzewienia i zakrzewienia, a także wody, które zajmują odpowiednio ponad 30 % i ok. 5 % ogólnej powierzchni. Powiat posiada bardzo wysoki poziom zalesienia, jednocześnie pozostając jednostką o charakterze rolniczym⁶.

---

⁶ Źródło: Program Ochrony Środowiska Powiatu Kartuskiego - 2030

Grunty zabudowane zajmują zdecydowanie mniejsze powierzchnie.

W powiecie kartuskim znajduje się 15 rezerwatów przyrody, których łączna powierzchnia przekracza 810 ha, Kaszubski Park Krajobrazowy o powierzchni prawie 31 tys. ha, a jego otulina zajmuje pow. ponad 26 tys. ha, 5 obszarów chronionego krajobrazu o łącznej powierzchni ponad 23 tys. ha, 11 obszarów chronionych Natura 2000 oraz 101 pomników przyrody⁷.

Od czasu powstania Powiat Kartuski bierze czynny udział w propagowaniu idei nowoczesnego, ekologicznego rolnictwa. Nawiązano współpracę z Ośrodkiem Doradztwa Rolniczego w Kartuzach oraz z Radą Powiatowej Izby Rolniczej. Owocem tej współpracy stała się wspólna organizacja cyklicznych Targów Żywności Ekologicznej oraz konkursu „Piękna wieś”, którego celem jest promowanie i nagradzanie gospodarstw tworzących nowoczesny wizerunek wsi kaszubskiej, zadbanej, estetycznej oraz rolnictwa przyjaznego środowisku.

Działania Powiatu przyczyniają się do zwrócenia uwagi na zagrożenia degradacyjne kaszubskich jezior. Powiat był organizatorem szeregu konferencji poświęconych temu tematowi, których owocem było opracowanie Programu Ochrony Jezior Raduńskich. Ów dokument stał się zaczynem do powstania programów wsparcia działań na rzecz ochrony jezior przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Województwa Pomorskiego.

CEL I ZAKRES OPRACOWANIA

Tworzenie strategii rozwoju to wyraz zintegrowanego planowania społeczno – gospodarczego, przestrzennego i ekologicznego. W ujęciu ogólnym stanowi metodę osiągnięcia postawionych celów poprzez sterowanie rozwojem. Samo ich wyznaczenie winno zostać poprzedzone przeprowadzeniem rzetelnej oceny stanu aktualnego, wydobyciem problemów społecznych i gospodarczych, a także określeniem obiektywnych zagrożeń i szans (analiza SWOT) . Badanie relacji pomiędzy tymi sferami umożliwia określenie podstawowych mechanizmów rozwoju powiatu.

Planowanie strategiczne jest wynikiem pragmatyzmu władz powiatu. Dzięki powiązaniu celów z konkretnymi zadaniami zostanie zapewniona skuteczność i efektywność działań, chociażby w zakresie gospodarowania zasobami tkwiącymi w potencjale ludzkim i środkach finansowych.

Zaktualizowana Strategia Rozwoju Powiatu Kartuskiego do roku 2030 wskazuje najistotniejsze długofalowe cele strategiczne rozwoju społeczno-gospodarczego całego powiatu.

---

⁷ Źródło : <http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP>

Najistotniejszym celem rozwoju powiatu kartuskiego – jego misją uznano hasło:

„Powiat kartuski miejscem dobrego życia, innowacyjnym i zrównoważonym, bogatym pięknem krajobrazu oraz kaszubskiej tradycji”.

Cel ten, sformułowany bardzo szeroko już w Strategii Rozwoju Powiatu Kartuskiego z 2000 roku, nadal zachowuje aktualność. Niezbędne modyfikacje wynikają przede wszystkim z konieczności dostosowania do zmieniającej się rzeczywistości.

Wychodząc naprzeciw wymienionym potrzebom, Zarząd Powiatu Kartuskiego podjął uchwałę Nr 52/221/2019 z dnia 20 grudnia 2019 roku w sprawie przystąpienia do opracowania aktualizacji Strategii Rozwoju Powiatu Kartuskiego.

Podstawy merytoryczne

Konieczność aktualizacji Strategii Rozwoju Powiatu spowodowana jest szeregiem czynników społecznych, gospodarczych oraz prawnych. Uznano, że zaktualizowana Strategia winna być przede wszystkim zgodna czasowo z dokumentami strategiczno-planistycznymi na poziomie wspólnotowym czy krajowym, a w szczególności z tymi, odnoszącymi się do rozwoju społeczno-gospodarczego Pomorza, a więc:

- Strategią Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot do roku 2030
- Strategią Transportu i Mobilności Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot do roku 2030
- Planem Zagospodarowania Przestrzennego Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot do roku 2030
- Projektem Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2030

Zauważono pojawienie się nowych okoliczności i zmian w otoczeniu prawnym, organizacyjnym, ekonomicznym i społecznym, które nabierają szczególnego znaczenia w kontekście nowej polityki spójności Unii Europejskiej i tworzenia nowego Regionalnego Programu Operacyjnego dla Województwa Pomorskiego na lata 2021-2027. Zmieni on akcenty w RPO z inwestycji infrastrukturalnych, jak to było w poprzednich latach, na zagadnienia poświęcone zmianom klimatu, cyfryzacji życia i robotyzacji gospodarki, problemom demograficznym, czy współczesnym zagrożeniom naturalnym i cywilizacyjnym.

Wreszcie dostrzeżono konieczność ujednoczenia systemu monitoringu wdrażania Strategii w celu zapewnienia faktycznej możliwości oceny efektów podejmowanych działań wobec poniesionych nakładów.

Część zapisów Strategii straciła swoją aktualność, inne wymagały nowej redakcji. Nie mniej jednak celem merytorycznym prac nie było zbudowanie odmiennej do dotychczasowej Strategii, lecz dokonanie na jej bazie aktualizacji oraz uszczegółowienie celów głównych poprzez dodanie konkretnych kierunków działań.

Wedle zasad zarządzania polityką rozwoju opracowywanie dokumentów strategicznych winno mieć charakter „kroczący”. W ten sposób gwarantuje się ciągłość i spójność działania wspierającego i stymulującego rozwój lokalny oraz podnosi się jego efektywność. Z tego względu należy dokonywać okresowego przeglądu realizacji przyjętych celów oraz w razie potrzeby dokonywać ich aktualizacji. Z racji tego, że w okresie, który upłynął od przyjęcia Strategii (koniec 2016 roku), zarówno w otoczeniu zewnętrznym, jak i wewnętrznym, nastąpiły rzeczywiste zmiany mające wpływ na uwarunkowania rozwojowe powiatu kartuskiego, władze powiatu uznały za właściwe i zasadne przeprowadzenie procesu aktualizacji tego dokumentu.

Proces dokonania opracowania

Proces opracowania strategii posiadał wymiar społeczny. Zorganizowano cykl 9-ciu warsztatów roboczych odbywających się w poszczególnych grupach tematycznych. Do udziału w nich oprócz dyrektorów wydziałów starostwa oraz jednostek organizacyjnych podległych starostwu zaproszono przedstawicieli gmin oraz środowisk społecznych z terenu powiatu.

Uchwałą nr 55/229/2020 Zarządu Powiatu Kartuskiego powołano Komitet Sterujący ds. Wdrażania Strategii, gremium monitorujące i ewaluujące wdrażanie zaktualizowanej strategii. Do jego zadań należy w szczególności:

- 1) monitorowanie prac nad przygotowaniem Programów Operacyjnych jako dokumentów wykonawczych do aktualizowanej Strategii Rozwoju Powiatu Kartuskiego;
- 2) opiniowanie Programów Operacyjnych pod względem zgodności z priorytetami rozwojowymi oraz celami głównymi aktualizowanej Strategii Rozwoju Powiatu Kartuskiego;
- 3) przedstawianie treści zaakceptowanych Programów Operacyjnych do przyjęcia przez Radę Powiatu Kartuskiego;
- 4) monitorowanie realizacji Strategii Rozwoju Powiatu, poprzez badanie wdrażania jej założeń w Programach Operacyjnych;
- 5) przedkładanie Radzie Powiatu Kartuskiego raportu z wdrażania Strategii Rozwoju Powiatu Kartuskiego raz do roku.

Strategia stanowi instrument planistyczny o dość wysokim poziomie uogólnienia, a zarysowane w niej priorytety rozwojowe i cele główne znajdują swą konkretyzację w narzędziach o krótszej, 5-cio letniej perspektywie – Programach Operacyjnych.

Zgodnie z uchwałą nr 55/230/2020 Zarządu Powiatu Kartuskiego powołano koordynatorów poszczególnych Programów Operacyjnych, którymi zostali dyrektorzy związani merytorycznie z przedmiotowymi obszarami i tak w ramach:

- 1) Priorytetu rozwojowego Środowisko i Przestrzeń:
  - a) Program Operacyjny Środowisko – koordynator - Dyrektor Wydziału Rolnictwa i Ochrony Środowiska Starostwa Powiatowego w Kartuzach (**Alicja Mazur**);
  - b) Program Operacyjny Przestrzeń – koordynator - Dyrektor Wydziału Budownictwa Starostwa Powiatowego w Kartuzach (**Maria Kurek-Kumańska**);

- 2) Priorytetu rozwojowego Gospodarka i Transport:
  - a) Program Operacyjny Gospodarka – koordynator - Dyrektor Wydziału Rozwoju, Inwestycji, Remontów i Zamówień Publicznych Starostwa Powiatowego w Kartuzach (**Marcin Lidzbarski**);
  - b) Program Operacyjny Transport – koordynator - Dyrektor Zarządu Dróg Powiatowych w Kartuzach (**Andrzej Puzdrowski**);
- 3) Priorytetu rozwojowego Zdrowie i Integracja:
  - a) Program Operacyjny Zdrowie – koordynator - Dyrektor Wydziału Ochrony Zdrowia i Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi Starostwa Powiatowego w Kartuzach (**Aleksandra Kozioł**);
  - b) Program Operacyjny Integracja – koordynator - Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach (**Grzegorz Mikiciuk**);
- 4) Priorytetu rozwojowego Edukacja i Uczenie się:
  - a) Program Operacyjny Edukacja i Uczenie się – koordynator - Dyrektor Wydziału Edukacji Starostwa Powiatowego w Kartuzach (**Jolanta Tersa**);
- 5) Priorytetu rozwojowego Kultura i Czas wolny:
  - a) Program Operacyjny Kultura – koordynator- Dyrektor Wydziału Kultury, Promocji i Strategii Starostwa Powiatowego w Kartuzach (**Wojciech Okroj**);
  - b) Program Operacyjny Czas wolny (Turystyka i Sport) – koordynator- Dyrektor Wydziału Kultury, Promocji i Strategii Starostwa Powiatowego w Kartuzach (**Wojciech Okroj**).

Głównym zadaniem koordynatorów było nadzorowanie prac grupy roboczej w celu przygotowania i zredagowania Programu Operacyjnego, a w kolejnych etapach funkcjonowania Strategii patronat nad realizacją Programu Operacyjnego, monitorowanie wskaźników i raportowanie raz na rok efektów wdrażania Programu Komitetowi Sterującemu ds. Wdrażania Strategii.

Uchwałą nr 100/420/2020 Zarządu Powiatu Kartuskiego powołano Anetę Cyman-Myszkę – Inspektora Wydziału Kultury, Promocji i Strategii Starostwa Powiatowego w Kartuzach do pełnienia funkcji Koordynatora ds. Strategii Rozwoju Powiatu Kartuskiego. Na etapie projektowania do zadań Koordynatora należało w szczególności zebranie oraz dokonanie analizy danych niezbędnych do sporządzenia projektu diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej w powiecie kartuskim, opracowanie projektu diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej w powiecie kartuskim, opracowanie projektu zaktualizowanej Strategii Rozwoju Powiatu Kartuskiego oraz uszczegóławiających jej zapisy Programów Operacyjnych we współpracy z poszczególnymi Koordynatorami Programów Operacyjnych, natomiast w kolejnych etapach głównym zadaniem będzie koordynowanie prac związanych z monitorowaniem realizacji Strategii Rozwoju Powiatu Kartuskiego oraz Programów Operacyjnych, poprzez ocenę wdrażania poszczególnych celów głównych, zadań i kluczowych działań.

Aktualizację Strategii realizowano w oparciu o model ekspercko-partycypacyjny. Moderację warsztatów oraz opracowanie raportów cząstkowych powierzono ekspertowi zewnętrznemu – Tomaszowi Sikorze (Kancelaria Doradztwa Prawnego i Gospodarczego Tomasz Sikora & Partnerzy). Projekt końcowy dokumentu strategii został stworzony pod red. Wojciecha Okroja - Dyrektora Wydziału Kultury, Promocji i Strategii Starostwa Powiatowego w Kartuzach i Anety

Cyman-Myszki – Inspektora Wydziału Kultury, Promocji i Strategii Starostwa Powiatowego w Kartuzach.

Do prac starano się zaangażować możliwie jak najszerszy krąg zainteresowanych mieszkańców, przedstawicieli gmin, radnych powiatowych, działaczy społecznych, przedsiębiorców, dziennikarzy oraz młodzież. Pozwoliło to połączyć wiedzę oraz doświadczenie poszczególnych członków grup roboczych. W miesiącu lutym i marcu 2020 roku przeprowadzono 9 debat konsultacyjnych w różnych obszarach życia społeczno-gospodarczego, pokrywających się z następującymi priorytetami rozwojowymi:

1. PRZESTRZEŃ, 2. ŚRODOWISKO, 3. TRANSPORT, 4. GOSPODARKA, 5. ZDROWIE,
6. KULTURA, 7. CZAS WOLNY (TURYSTYKA i SPORT), 8. EDUKACJA i UCZENIE SIĘ,
9. INTEGRACJA.

Szczegółowy harmonogram warsztatów

Harmonogram warsztatów w ramach aktualizacji Strategii Rozwoju Powiatu Kartuskiego 2030			
7 lutego 2020	14 lutego 2020	21 lutego 2020	6 marca 2020
❖ ŚRODOWISKO koordynator - Dyrektor Wydziału Rolnictwa i Ochrony Środowiska Alicja Mazur	❖ TRANSPORT - koordynator - Dyrektor Zarządu Dróg Powiatowych w Kartuzach Andrzej Puzdrowski	❖ GOSPODARKA - koordynator - Dyrektor Wydziału Rozwoju, Inwestycji, Remontów i Zamówień Publicznych Marcin Lidzbarski	❖ EDUKACJA i UCZENIE SIĘ - koordynator - Dyrektor Wydziału Edukacji Jolanta Tersa
❖ PRZESTRZEŃ - koordynator - Dyrektor Wydziału Budownictwa Maria Kurek-Kumańska	❖ ZDROWIE - koordynator - Dyrektor Wydziału Ochrony Zdrowia i Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi Aleksandra Kozioł	❖ INTEGRACJA - koordynator - Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach Grzegorz Mikiciuk	❖ KULTURA- ❖ CZAS WOLNY (TURYSTYKA i SPORT) - koordynator - Dyrektor Wydziału Kultury, Promocji i Strategii Wojciech Okroj

Źródło: Opracowanie własne

W pracach przy poszczególnych etapach tworzenia dokumentu udział brali członkowie Komitetu Sterującego ds. Wdrażania Strategii w składzie:

- **Bogdan Łapa** – Starosta Kartuski;
- **Iwona Formela** – Etatowy Członek Zarządu Powiatu;
- **Paweł Kowalewski** – Przewodniczący Komisji Strategii i Rozwoju Rady Powiatu Kartuskiego;
- **Wojciech Okroj** – Dyrektor Wydziału Kultury, Promocji i Strategii;

- **Jan Geras**- Dyrektor Powiatowego Urzędu Pracy w Kartuzach.

oraz Koordynatorzy Programów Operacyjnych.

Niebagatelny wkład w formę i treść dokumentu mieli członkowie Komisji ds. Strategii i Rozwoju Rady Powiatu Kartuskiego w składzie:

- **Paweł Kowalewski** – Przewodniczący Komisji
- **Mirośław Szutenberg** – Wiceprzewodniczący Rady Powiatu Kartuskiego
- **Ewa Borzestowska**
- **Bartłomiej Gross**.

Planowanie strategiczne to proces uspołeczniony, przejawiający się w tym, że mieszkańcy danej społeczności dają władzy przyzwolenie do działania. Lokalni liderzy zarówno ci z sektora publicznego, jak i prywatnego muszą osiągnąć konsensus, co do wizji przyszłości społeczno-gospodarczej powiatu, a następnie podjąć współpracę w celu realizacji tego, co jest niezbędne i pożyteczne dla stworzenia tej wizji przyszłości. Plan strategiczny musi stanowić własność całej społeczności. Stąd też przeprowadzono konsultacje społeczne z mieszkańcami oraz organizacjami pozarządowymi w terminie od 3 lutego do 3 marca 2021 roku. Z projektem można było zapoznać się na stronie www Powiatu czy za pośrednictwem Biuletynu Informacji Publicznej, dodatkowo został wywieszony na tablicy ogłoszeń w siedzibie Starostwa Powiatowego w Kartuzach.

Uspołecznienie procesu tworzenia Strategii umożliwia przede wszystkim uporządkowane sformalizowanie wielu koncepcji i propozycji funkcjonujących w różnych środowiskach społecznych, gospodarczych, politycznych i zawodowych. W rezultacie już sam etap tworzenia Strategii stanowi początek procesu integracji społeczności lokalnej.

Uczestnicy

Lista uczestników warsztatów poświęconych opracowaniu aktualizacji Strategii Rozwoju Powiatu Kartuskiego oraz treści Programów Operacyjnych:

1. ŚRODOWISKO

Lp.	Nazwisko i Imię	Stanowisko / Instytucja
1	Cyman-Myszka Aneta	Inspektor Wydziału Kultury, Promocji i Strategii Starostwa Powiatowego w Kartuzach
2	Dyl-Sosnowska Teresa	Prezes Fundacji „Ocalić Źródło” im. Błogosławionej Salomei
3	Gostkowska Teresa	Inspektor ds. rolnictwa i ochrony środowiska Urzędu Gminy Somonino
4	Hanasz-Cybulska Elwira	Inspektor Wydziału Rolnictwa i Ochrony Środowiska Starostwa Powiatowego w Kartuzach
5	Hinca Andrzej	Pracownik Urzędu Gminy w Chmielnie
6	Kapica Barbara	Dyrektor Powiatowego Urzędu Pracy w Kartuzach
7	Kleps Grzegorz	Powiatowy Lekarz Weterynarii w Kartuzach
8	Klimowicz Stanisław	Prezes Zarządu Lokalnej Grupy Rybackiej Kaszuby
9	Kotkowska-Bronk Anna	Inspektor ds. gospodarki przestrzennej Urzędu Gminy Sulęcyno
10	Kowalewski Paweł	Radny Powiatu Kartuskiego Przewodniczący Komisji ds. Strategii i Rozwoju
11	Laska Mariusz	Kierownik Referatu Środowiska Urzędu Gminy Sierakowice
12	Majewski Michał	Nadleśniczy Nadleśnictwa Kartuzy
13	Mielewczyk Jarosław	Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego Kartuzy
14	Okroj Wojciech	Dyrektor Wydziału Kultury, Promocji i Strategii Starostwa Powiatowego w Kartuzach

15	Stencel Jarosław	Inspektor ds. Ochrony Środowiska i Gospodarki Urzędu Gminy Stężyca
16	Truskolas Anna	Starszy Specjalista Wydziału Gospodarki Odpadami i Ochrony Środowiska Urzędu Miejskiego w Kartuzach

2. PRZESTRZEŃ		
Lp.	Nazwisko i Imię	Stanowisko / Instytucja
1	Adamczyk Alicja	Kierownik Wydziału Urbanistyki Urzędu Miasta Kartuzy
2	Cyman-Myszka Aneta	Inspektor Wydziału Kultury, Promocji i Strategii Starostwa Powiatowego w Kartuzach
3	Dempc-Klik Mariola	Kierownik Referatu Urbanistyki i Nieruchomości Urzędu Gminy Żukowo
4	Dzięcielski Krzysztof	Młodszy Aspirant Komendy Powiatowej Policji w Kartuzach
5	Formela Leszek	Zastępca Komendanta Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Kartuzach
6	Golanko Tomasz	Architekt - Autorska Pracownia Architektury
7	Gorlikowska – Knut Hanna	Urbanista - Przedsiębiorstwo Inwestycyjne Prokart Sp. z o.o.
8	Kapica Barbara	Dyrektor Powiatowego Urzędu Pracy w Kartuzach
9	Konkel Justyna	Kierownik Referatu Budownictwa Urzędu Gminy Sierakowice
10	Kotkowska-Bronk Anna	Pracownik Urzędu Gminy w Sulęcynie
11	Kowalewski Paweł	Radny Powiatu Kartuskiego Przewodniczący Komisji ds. Strategii i Rozwoju
12	Kowalewski Piotr	Przewodnik terenowy, regionalista - F.U. WANOGA
13	Lewicka Ewelina	Inspektor Wydziału Budownictwa Starostwa Powiatowego w Kartuzach

14	Okroj Wojciech	Dyrektor Wydziału Kultury, Promocji i Strategii Starostwa Powiatowego w Kartuzach
15	Rychert Mariola	Referat Urbanistyki i Gospodarki Nieruchomościami Urzędu Gminy w Chmielnie
16	Wysocki Karol	Młodszy Aspirant Komendy Powiatowej Policji w Kartuzach
17	Zdrojewska Mirosława	Pracownik Urzędu Gminy w Stężycy

3. TRANSPORT		
Lp.	Nazwisko i Imię	Stanowisko / Instytucja
1	Puzdrowski Andrzej - koordynator PO Transport	Dyrektor Zarządu Dróg Powiatowych w Kartuzach
2	Biankowska Sylwia	II Zastępca Burmistrza Urzędu Miasta Kartuzy
3	Cyman-Myszka Aneta	Inspektor Wydziału Kultury, Promocji i Strategii Starostwa Powiatowego w Kartuzach
4	Formela Iwona	Etatowy Członek Zarządu Powiatu Kartuskiego
5	Fularczyk Zbigniew	Zastępca Wójta Gminy Sierakowice
6	Kobiela Joanna	st. ogn. Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Kartuzach
7	Kowalewski Paweł	Radny Powiatu Kartuskiego Przewodniczący Komisji ds. Strategii i Rozwoju
8	Langa Arkadiusz	Kierownik ds. Transportu w Wydziale Komunikacji Starostwa Powiatowego w Kartuzach
9	Okroj Wojciech	Dyrektor Wydziału Kultury, Promocji i Strategii Starostwa Powiatowego w Kartuzach
10	Pietras Henryk	Prezes zarządu Przedsiębiorstwa Drogowo-Mostowego "DROMOS" Sp. z o.o.
11	Pobłocki Jerzy	Dyrektor Wydziału Komunikacji Starostwa Powiatowego w Kartuzach

12	Szymkowiak Tomasz	Zastępca Burmistrza Miasta Żukowo
13	Warkusz Monika	Podinspektor ds. promocji Urzędu Gminy Przdokowo

4. ZDROWIE		
Lp.	Nazwisko i Imię	Stanowisko / Instytucja
1	Kozioł Aleksandra - koordynator PO Zdrowie	Dyrektor Wydziału Ochrony Zdrowia i Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi Starostwa Powiatowego w Kartuzach
2	Bładowska Żaneta	Mł. Asystent Oddziału Epidemiologii Państwowego Powiatowego Inspektoratu Sanitarnego w Kartuzach
3	Cyman-Myszka Aneta	Inspektor Wydziału Kultury, Promocji i Strategii Starostwa Powiatowego w Kartuzach
4	Góralski Karol	Dyrektor Centrum Medycznego Św. Łukasza
5	Kowalewski Paweł	Radny Powiatu Kartuskiego Przewodniczący Komisji ds. Strategii i Rozwoju
6	Litwin Natalia	Inspektor Wydziału Ochrony Zdrowia i Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi Starostwa Powiatowego w Kartuzach
7	Okroj Wojciech	Dyrektor Wydziału Kultury, Promocji i Strategii Starostwa Powiatowego w Kartuzach
8	Ropel Jerzy	Radny Powiatu Kartuskiego Przewodniczący Komisji ds. Ochrony Zdrowia i Opieki Społecznej
9	Wagner Krystyna	Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny w Kartuzach

5. GOSPODARKA		
Lp.	Nazwisko i Imię	Stanowisko / Instytucja
1	Lidzbarski Marcin - koordynator PO Gospodarka	Dyrektor Wydziału Rozwoju, Inwestycji, Remontów i Zamówień Publicznych Starostwa Powiatowego w Kartuzach
2	Bergański Franciszek	Przedsiębiorca - FB-Jelcz Sp. z o.o.
3	Borzyszkowski Kazimierz	Dyrektor Zakładu Energetyki Ciepłej SPEC-PEC Sp. z o.o.
4	Cyman-Myszka Aneta	Inspektor Wydziału Kultury, Promocji i Strategii Starostwa Powiatowego w Kartuzach
5	Cyra Mateusz	Kierownik ds. Technicznych Zakładu Energetyki Ciepłej SPEC-PEC Sp. z o.o.
6	Formela Iwona	Etatowy Członek Zarządu Powiatu Kartuskiego
7	Geras Jan	Zastępca Dyrektora Powiatowego Urzędu Pracy w Kartuzach
8	Gesella Janusz	Koordinator T.P. Zakładu Energetyki Ciepłej SPEC-PEC Sp. z o.o.
9	Gliniecki Kazimierz	Przewodniczący Rady Gminy Sulęcyno
10	Jarecki Zbigniew	Prezes Kaszubskiego Związku Pracodawców
11	Kaczmarek Damian	Prezes Spółdzielni Socjalnej "Lary-bar"
12	Kapica Barbara	Dyrektor Powiatowego Urzędu Pracy w Kartuzach
13	Karcz-Karczewska Danuta	Sekretarz Gminy Sulęcyno
14	Konkel Justyna	Kierownik Referatu Budownictwa Urzędu Gminy w Sierakowicach
15	Melibruda Michał	Wójt Gminy Chmielno

16	Misiak Paweł	Prokurent Spółki Przewozy Autobusowe Gryf Sp. z o.o. sp. komandytowa
17	Okroj Wojciech	Dyrektor Wydziału Kultury, Promocji i Strategii Starostwa Powiatowego w Kartuzach
18	Sokół Marcin	Przedsiębiorstwo Budowlane Górski Sp. z o.o. sp. komandytowo-akcyjna
19	Wenta Marian	Starszy cechu Cech Rzemiosł Różnych w Kartuzach
20	Węsiora Marcin	Dyrektor zarządzający AUTO MIRAS Autoryzowany Serwis Samochodowy Sp. z o.o.

6. INTEGRACJA

Lp.	Nazwisko i Imię	Stanowisko / Instytucja
1	Mikiciuk Grzegorz - koordynator PO Integracja	Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach
2	Bronk Małgorzata	Kierownik Działu Poradnictwa i Rozwoju Zawodowego Powiatowego Urzędu Pracy w Kartuzach
3	Byczkowski Andrzej	Dyrektor Domu Pomocy Społecznej w Kobysewie
4	Bulczak Barbara	Dyrektor Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Żukowie
5	Cyman-Myszka Aneta	Inspektor Wydziału Kultury, Promocji i Strategii Starostwa Powiatowego w Kartuzach
6	Czaja Stefan	Prezes Fundacji Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym "Uśmiech Dziecka"
7	Formela Iwona	Etatowy Członek Zarządu Powiatu Kartuskiego
8	Formela Joanna	Pracownik socjalny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stężycy
9	Górecki Piotr	Prezes Kaszubskiej Fundacji Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych „ Podaruj trochę słońca”

10	Hufnagel Barbara	Kierownik Środowiskowego Domu Samopomocy w Kobysewie
11	Jóskowska Gabriela	Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Chmielnie
12	siostra Kęsicka Agnieszka	Dyrektor placówek opiekuńczo-wychowawczych w Kartuzach
13	Krefta Marzena	Dyrektor Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Kartuzach
14	Kozioł Aleksandra	Dyrektor Wydziału Ochrony Zdrowia i Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi Starostwa Powiatowego w Kartuzach
15	Kuczkowska Anna	Kierownik Centrum Interwencji Kryzysowej w Kartuzach
16	Lewicz Aleksandra	Koordinator Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Kartuzach
17	Milczewska Brygida	Kierownik Warsztatu Terapii Zajęciowej w Chmielnie
18	Okroj Wojciech	Dyrektor Wydziału Kultury, Promocji i Strategii Starostwa Powiatowego w Kartuzach
19	Sikorska Anna	Dyrektor Zespołu Placówek Specjalnych w Kartuzach
20	Ulaczyk Agnieszka	Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Somoninie

6. EDUKACJA I UCZENIE SIĘ		
Lp.	Nazwisko i Imię	Stanowisko / Instytucja
1	Tersa Jolanta – koordynator PO Edukacja	Dyrektor Wydziału Edukacji Starostwa Powiatowego w Kartuzach
2	Bemowska Daria	Psycholog Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Kartuzach
3	Bieńczyk Alicja	Dyrektor Zespołu Szkół Technicznych w Kartuzach

4	Bulczak Barbara	Dyrektor Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Żukowie
5	Cyman-Myszka Aneta	Inspektor Wydziału Kultury, Promocji i Strategii Starostwa Powiatowego w Kartuzach
6	Czechowska-Szczudrawa Iwona	Zastępca kierownika szkolenia praktycznego Zespołu Szkół Zawodowych i Ogólnokształcących w Żukowie
7	Formela Iwona	Etatowy Członek Zarządu Powiatu Kartuskiego
8	Głodowska Agnieszka	Szkolny doradca zawodowy Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Somoninie
9	Hewelt Artur	Wicedyrektor Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Sierakowicach
10	Jankowska Iwona	Pedagog Zespołu Placówek Specjalnych w Kartuzach
11	Kapica Barbara	Dyrektor Powiatowego Urzędu Pracy w Kartuzach
12	Karczevska Ewa	Rada Rodziców Zespołu Szkół Zawodowych i Ogólnokształcących w Żukowie
13	Klasa Andrzej	Nauczyciel Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Kartuzach
14	Klas Elżbieta	Wicedyrektor Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Kartuzach
15	Klas Kazimierz	Dyrektor Powiatowego Zespołu Szkół w Przodkowie
16	Kowalewski Paweł	Radny Powiatu Kartuskiego Przewodniczący Komisji ds. Strategii i Rozwoju
17	Kowalska Gabriela	Dyrektor Zespołu Szkół Zawodowych i Ogólnokształcących w Żukowie
18	Krefta Marzena	Dyrektor Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Kartuzach
19	Machola Grzegorz	Dyrektor Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Sierakowicach
20	Maczulis Grażyna	Dyrektor Zespołu Szkół Zawodowych i Ogólnokształcących w Kartuzach
21	Małecka-Merchel Natalia	Nauczyciel j. angielskiego Zespołu Szkół Technicznych w Kartuzach
22	Mejer-Kobiela Maria	Dyrektor Zespołu Szkół Ogólnokształcących w Kartuzach
23	Okroj Wojciech	Dyrektor Wydziału Kultury, Promocji i Strategii Starostwa Powiatowego w Kartuzach
24	Pobłocka Grażyna	Kierownik internatu Zespołu Placówek Specjalnych w Kartuzach

25	Reclaw Jolanta	Wicedyrektor Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Przdokowie
26	Riegel Teresa	Wicedyrektor Zespołu Szkół Zawodowych i Ogólnokształcących w Kartuzach
27	Roszkowska Elżbieta	Wicedyrektor Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Żukowie
28	Stankowska Jolanta	Zastępca kierownika szkolenia praktycznego Zespołu Szkół Zawodowych i Ogólnokształcących w Kartuzach
29	Sikorska Anna	Dyrektor Zespołu Placówek Specjalnych w Kartuzach
30	Wrońska Hanna	Pedagog Zespołu Szkół Technicznych w Kartuzach
31	Zaborowska Liliana	Wicedyrektor Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Kartuzach

8. KULTURA / CZAS WOLNY (TURYSTYKA I SPORT)

Lp.	Nazwisko i Imię	Stanowisko / Instytucja
1	Okroj Wojciech - Koordynator PO Kultura i PO Czas Wolny	Dyrektor Wydziału Kultury, Promocji i Strategii Starostwa Powiatowego w Kartuzach
2	Birr Maria	Prezes Stowarzyszenia „Kaszubianki”
3	Bronk Sławomir	Dyrektor artystyczny Stowarzyszenia „Discantus”
4	Cyman-Myszka Aneta	Inspektor Wydziału Kultury, Promocji i Strategii Starostwa Powiatowego w Kartuzach
5	Formela Iwona	Etatowy Członek Zarządu Powiatu Kartuskiego
6	Hormański Zbigniew	Prezes Fundacji FANTOM
7	Kąkol Barbara	Dyrektor Muzeum Kaszubskiego im. Franciszka Tredera w Kartuzach
8	Kowalewski Paweł	Radny Powiatu Kartuskiego Przewodniczący Komisji ds. Strategii i Rozwoju
9	Kowalewski Piotr	Właściciel Firmy Usługowej Wanoga

10	Kroskowska Judyta	Dyrektor Gminnego Ośrodka Kultury w Sierakowicach
11	Las Dariusz	Kierownik Wydziału Promocji i Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi Urzędu Miejskiego w Kartuzach
12	Makowska Genowefa	Wiceprezes Regionalnego Stowarzyszenia Kobiet Niezależnych w Chmielnie
13	Mówka Mariusz	Dyrektor Kaszubskiego Uniwersytetu Ludowego we Wieżycy
14	Plichta Marcin	Dyrektor Galerii Refektarz w Kartuzach
15	Płotka Mirosław	Nauczyciel w Szkole Podstawowej im. TOW "Gryf Pomorski w Miechucinie
16	Przewoski Leszek	Animator kultury Kartuskiego Centrum Kultury
17	Rzepka Danuta	Dyrektor Biblioteki Publicznej Gminy Przdokowo
18	Sikorska Katarzyna	Specjalista ds. ochrony przyrody Kaszubskiego Parku Krajobrazowego
19	Socha Kazimiera	Dyrektor Miejskiej i Powiatowej Biblioteki Publicznej w Kartuzach
20	Szuman Sebastian	Dyrektor Państwowej Szkoły Muzycznej I stopnia im. Ignacego Jana Paderewskiego w Kartuzach
21	Szutenberg Ryszard	Pracownik Kaszubskiego Parku Krajobrazowego
22	Teterycz Marek	Prezes Zarządu Europejskiej Fundacji Promocji Kultury „Wyspa Artystów”
23	Truskowska Barbara	Prezes Regionalnego Stowarzyszenia Kobiet Niezależnych w Chmielnie
24	Zarzycki Zbigniew	Dyrektor Gminnego Ośrodka Kultury w Sulęczynie

25	Zieliński Marcin	Inspektor Wydziału Kultury, Promocji i Strategii Starostwa Powiatowego w Kartuzach

WYZWANIA GLOBALNE ORAZ WNIOSKI Z ANALIZY SYTUACJI SPOŁECZNO- GOSPODARCZEJ POWIATU KARTUSKIEGO.

Wyzwania globalne

Powiat Kartuski w obliczu wyzwań globalnych.

1. Kryzys klimatyczny i degradacja środowiska.

Zmiany klimatyczne są jednym z największych zagrożeń środowiskowych, społecznych i ekonomicznych nie tylko regionalnych ale i globalnych. Aktualnie dostrzec można nasilanie zdarzeń ekstremalnych, do których należą m.in.: susze, fale upałów, ulewne deszcze, huraganowe wiatry (nawałnica w Sulęczynie w nocy z 11/12.08.2017 r.), intensywne burze oraz powodzie, które skutkują ogromnymi stratami materialnymi oraz zubożeniem zasobów naturalnych. Globalne ocieplenie klimatu wpływa na podnoszenie się poziomu wody w zbiornikach wodnych, rosną szkody i zagrożenia z tym związane na obszarach zurbanizowanych oraz rolniczych. Jednocześnie, postępująca od ponad dwóch stuleci degradacja środowiska przyrodniczego, związana z efektami kolejnych faz rewolucji przemysłowej generuje szereg dodatkowych problemów. Systematyczne pogorszenie stanu środowiska naturalnego poprzez zanieczyszczanie gleb, wód i atmosfery, powoduje ubożenie gatunków oraz zmniejszenie aktywności biologicznej ekosystemów, co z kolei przekłada się na jakość surowców do produkcji żywności, powietrza i warunki ekologiczno-sanitarne. Czynniki te stanowią realne zagrożenie dla bezpieczeństwa środowiskowego, społecznego (zdrowotnego), politycznego i ekonomicznego, a ich skala i intensywność w miarę upływu czasu może przybierać na sile.

2. Cyfryzacja życia i robotyzacja gospodarki.

Postępująca cyfryzacja stała się istotnym zjawiskiem wynikającym z przemian i procesów społeczno-gospodarczych. Zmienia, a czasem wręcz wyznacza kierunki rozwoju w bardzo wielu dziedzinach i obszarach życia. Szybki rozwój technologii 5G, przemysłu 4.0 (Internet rzeczy,

sztuczna inteligencja, rzeczywistość wirtualna)⁸, big data⁹, cyfrowej tożsamości, a także postępujące upowszechnienie cyfryzacji usług (np. w zakresie transportu, zdrowia, energetyki, bankowości czy turystyki) w coraz większym stopniu definiują nie tylko sposób funkcjonowania przedsiębiorstw, ale też współczesny model życia wszystkich mieszkańców.

Niestety niedobory infrastruktury sieciowej - ograniczenia w dostępności do Internetu szerokopasmowego stanowią kluczową barierę w korzystaniu z e-usług. W obliczu nierównomiernego poziomu informatyzacji rozwój e-administracji staje się dużym wyzwaniem. Często bolączką w upowszechnianiu e-usług są ponadto niewystarczające kompetencje cyfrowe mieszkańców, co dodatkowo pogłębia zjawisko wykluczenia cyfrowego. Z drugiej strony obserwuje się rosnące zagrożenie w postaci uzależnienia od Internetu i życia w sieci, które wpływa na zmiany interakcji społecznych i nowy wymiar alienacji.

Innym problemem są zagrożenia w cyberprzestrzeni (rośnie skala cyberataków), a wysokie koszty oprogramowania i usług związanych z cyberbezpieczeństwem utrudniają ich upowszechnienie.

3. Starzenie się społeczeństwa i nierówności społeczne.

Współcześnie starzenie się społeczeństw Europy, jak też innych regionów świata jest procesem o niespotykanej wcześniej skali. Proces ten pogłębia się zarówno przez znaczny wzrost średniej długości życia, jak i niższy niż w przeszłości wskaźnik urodzeń. W efekcie, zanikają proporcje pomiędzy odsetkiem pracujących zawodowo a osobami starszymi, co znajduje odzwierciedlenie m.in. we wskaźniku obciążenia demograficznego. Dodatkowo zaobserwować można osłabienie tradycyjnego, wielopokoleniowego modelu rodziny, a rosnąca liczba beneficjentów nie tylko świadczeń emerytalnych, ale i opieki formalnej może stać się w przyszłości kluczową kwestią.

4. Współczesne zagrożenia cywilizacyjne.

Cywilizacji nieodłącznie towarzyszą różnego rodzaju zagrożenia. Wraz z rozwojem nowoczesnych gałęzi gospodarki – mimo stosowania coraz to doskonalszych zabezpieczeń – zjawiska te nieuchronnie będą narastać. Niezdrowy styl życia i złe nawyki żywieniowe powodują coraz powszechniejsze choroby cywilizacyjne, a w kontekście zdrowia, w ostatnim czasie szczególnego znaczenia nabrały również zagrożenia epidemiczne.

W 2020 r. pandemia COVID-19 ogarnęła prawie wszystkie kontynenty i wywołała nowy rodzaj kryzysu społeczno-gospodarczego, w tym zdrowotnego, co przekłada się na zmianę zachowań i funkcjonowania poszczególnych dziedzin życia. Kryzys ten miał natychmiastowy i poważny

---

⁸ Przemysł 4.0 - uogólniająca koncepcja odnosząca się do pojęcia „rewolucji przemysłowej” w związku ze współczesnym wzajemnym wykorzystywaniem automatyzacji, przetwarzania i wymiany danych oraz technik wytwórczych. Definitywnie jest zbiorczym terminem dla technik i zasad funkcjonowania organizacji łańcucha wartości łącznie stosujących lub używających systemów cyber-fizycznych, Internetu rzeczy i przetwarzania chmurowego.

⁹ Big data – termin odnoszący się do dużych, zmiennych i różnorodnych zbiorów danych, których przetwarzanie i analiza jest trudna, ale jednocześnie wartościowa, ponieważ może prowadzić do zdobycia nowej wiedzy.

wpływ na całe społeczności, a dotychczasowe doświadczenia i ciągle aktualizowane prognozy wskazują, że zmiany strukturalne dotkną wszystkich dziedzin życia społeczno-gospodarczego. W czasie pandemii COVID-19, najistotniejszym wyzwaniem stało się zapewnienie bezpieczeństwa zdrowotnego i ekonomicznego mieszkańców, a także systemowe wsparcie przedsiębiorstw. Zamknięcie gospodarek sprawiło, że aktywność gospodarcza została ograniczona w skali całego świata. Szacuje się, że globalna gospodarka może ponieść straty w wysokości od 5,8 do 8,8 biliona dolarów, co odpowiada 6,4-9,7% globalnego produktu krajowego brutto¹⁰. Widmo kryzysu gospodarczego oraz przemodelowanie organizacji pracy (praca zdalna) ma bezpośredni wpływ na rynek pracy, w tym na wzrost bezrobocia.

W obliczu zagrożenia pandemią COVID-19, szczególnie istotne okazało się funkcjonowanie systemu usług zdrowotnych (wsparciem okazały się nowoczesne technologie cyfrowe), m.in. w zakresie zmian w sposobie świadczenia tych usług, ale także umożliwienia dostępu do usług społecznych i opiekuńczych. Poza nadmiernym obciążeniem systemu ochrony zdrowia, obserwuje się też inne negatywne zjawiska. Zmniejszenie dostępności do badań diagnostycznych i do porad lekarskich w przychodniach i poradniach jak również powszechna obawa mieszkańców przed osobistymi wizytami w instytucjach ochrony zdrowia sprawiają, że choroby nie są w porę diagnozowane oraz dochodzi do częstszych zaostrzeń stanów chorobowych. Nowa sytuacja spowodowała też zmianę postaw społecznych wywołanych koniecznością poddania się izolacji, dystansowania, czy ograniczania kontaktów bezpośrednich, obserwuje się wzrost zapotrzebowania na poradnictwo w zakresie zdrowia psychicznego. Mimo szeregu negatywnych skutków, pandemia COVID-19 przyczynia się do błyskawicznej edukacji rynku i społeczeństwa w zakresie kompetencji cyfrowych. Nastąpił wzrost zapotrzebowania na rozwiązania umożliwiające pracę zdalną, korzystanie z usług w ramach telepracy, e-administracji, e-medycyny, e-learningu i innych form zdalnego kształcenia, a w zakresie kultury –nastąpił wzrost zainteresowania digitalizacją zasobów oraz przeniesieniem programów instytucji kultury do sieci.

Analiza SWOT

Analiza SWOT należy do metod analitycznych służących porządkowaniu informacji, jest to pierwszy etap analizy strategicznej, który polega na ocenie mocnych i słabych stron, a także szans i zagrożeń. Mocne strony wskazują na te elementy i cechy charakterystyczne, które są atutem analizowanego obszaru i stanowią o jego przewadze. W oparciu o te obszary powinna być budowana konkurencyjność Powiatu Kartuskiego, natomiast słabe strony wskazują braki i problemy, które powinny zostać ograniczone lub usunięte. Analiza SWOT została opracowana w oparciu o syntetyczną diagnozę społeczno –gospodarczą Powiatu Kartuskiego oraz wnioski wypracowane w trakcie warsztatów grup roboczych z udziałem liderów i przedstawicieli różnorodnych grup społecznych, zostały uporządkowane i zapisane w tabelach, zgodnie z analizowanymi tematami.

---

¹⁰ Źródło: <https://www.money.pl/gospodarka/policzyli-ile-bedzie-kosztowal-nas-koronawirus-suma-robienia-6511068343429249a.html>

PRIORYTET ROZWOJOWY ŚRODOWISKO I PRZESTRZEŃ	MOCNE STRONY	SZANSE
	• bogactwo i różnorodność krajobrazu naturalnego • pozytywny wpływ na gospodarkę rolną programów rolno-środowiskowych, a także dla obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania • rozwinięte przetwórstwo rolno-spożywcze • rozwinięte rolnictwo ekologiczne • atrakcyjna lokalizacja – bliskość Trójmiasta • brak uciążliwego przemysłu • atrakcje archeologiczne, zabytki, pomniki przyrody, obszary chronione • wysoka atrakcyjność osiedleńcza • rozwój transportu zbiorowego dzięki uruchomieniu Pomorskiej Kolei Metropolitalnej	• rozwój obszarów wiejskich przy trasie reaktywowanych połączeń kolejowych • pozyskiwanie większych funduszy zewnętrznych, głównie z UE • wprowadzenie ładu przestrzennego • budowa Obwodnicy Kartuz, Żukowa i Sierakowic oraz Trasy Kaszubskiej
	SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA

	- wymagająca rozbudowy sieć wodno-kanalizacyjna, gazownicza - niewystarczająca promocja przetwórstwa rolno-spożywczego w Trójmieście - niewłaściwe zagospodarowanie zlewni jezior (spływy wód opadowych) - niewystarczająca informacja o możliwościach inwestycyjnych w zakresie działań proekologicznych - brak ładu przestrzennego - niewystarczające zasoby mieszkaniowe - brak obwodnic Kartuzy, Żukowa, Sierakowic	- degradacja środowiska naturalnego - zniszczenie krajobrazu - wzrost zanieczyszczenia środowiska - niska świadomość ekologiczna - wzrastające koszty działalności gospodarczej i spadek konkurencyjności przedsiębiorstw w branży rolno-spożywczej - narastające natężenie ruchu samochodowego
PRIORYTET ROZWOJOWY GOSPODARKA I TRANSPORT	MOCNE STRONY	SZANSE
	- atrakcyjna lokalizacja – bliskość Trójmiasta - niskie bezrobocie - przedsiębiorczość mieszkańców - wysoki poziom przyrostu naturalnego - rozwinęte przetwórstwo rolno-spożywcze - pozytywny wpływ na gospodarkę rolną programów rolno-środowiskowych, a także dla obszarów o niekorzystnych warunkach gospodarowania - realizowane przez Powiat inwestycje drogowe - rozwój transportu zbiorowego dzięki uruchomieniu Pomorskiej Kolei Metropolitalnej - bliskość trójmiejskiego rynku pracy - wysoka atrakcyjność osiedleńcza	- zwiększenie konkurencyjności Powiatu przez promocję gospodarki - rosnący stopień informatyzacji przedsiębiorców - pozyskiwanie większych funduszy zewnętrznych, głównie z UE - wzrost PKB i PNB wynikający ze wzrostu liczby mieszkańców i przedsiębiorstw - wzrost liczby trwałych miejsc pracy - rozwój przedsięwzięć opartych o partnerstwo publiczno-prywatne - rozwój gospodarki klastrowej - upłynnienie ruchu samochodowego w wyniku budowy Obwodnicy Kartuz, Żukowa i Sierakowic oraz Trasy Kaszubskiej - rozwój obszarów wiejskich przy trasie reaktywowanych połączeń kolejowych

	SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
	• niewystarczająca promocja gospodarcza Powiatu • niewielka liczba grup producenckich • brak konsekwencji w realizacji wizji rozwoju lokalnej gospodarki • brak zachęt inwestorów zewnętrznych • bariery dla rozwoju małych i średnich lokalnych przedsiębiorców • wymagająca rozbudowy infrastruktura techniczna • brak obwodnic Kartuz, Żukowa, Sierakowic • zły stan techniczny części infrastruktury drogowej • brak wystarczającej liczby połączeń komunikacji zorganizowanej między małymi miejscowościami	• pogłębianie się różnic w dochodach mieszkańców pomiędzy powiatem i Trójmiastem • wzrastające koszty działalności gospodarczej i spadek konkurencyjności przedsiębiorstw • zależność poziomu zatrudnienia od: kondycji dużych trójmiejskich zakładów produkcyjnych • wizja kryzysu gospodarczego • niewystarczający rozwój obszarów wiejskich • kryzys finansów publicznych i recesja gospodarcza • narastające natężenie ruchu samochodowego • rosnące problemy komunikacyjne
PRIORYTET ROZWOJOWY ZDROWIE I INTEGRACJA	MOCNE STRONY	SZANSE
	• realizowane przez Powiat projekty z zakresu ochrony i promocji zdrowia • nakłady finansowe Powiatu na remont i modernizację szpitala powiatowego (np. remont apteki szpitalnej, budowa łącznika, powstanie tlenowni) • sprawny system ratownictwa • realizowane przez Powiat programy społeczne (w tym największy pn. „Zintegrowany system usług społecznych Powiatu Kartuskiego – POKOLENIA” o wartości ponad 10 mln złotych)	• dalsze pozyskiwanie środków zewnętrznych, głównie z UE • ukończenie budowy hospicjum stacjonarnego w Kartuzach • utworzenie Centra Zdrowia Psychicznego • remont poszczególnych oddziałów szpitala powiatowego m. in. rozbudowa Oddziału Intensywnej Terapii i oddziału wewnętrznego • stworzenie nowoczesnego centrum diagnostyki obrazowej • dalsza integracja w ramach O M G-G-S wspierana ze środków krajowych i UE

	- współpraca Powiatu z organizacjami pozarządowymi - duża liczba organizacji pozarządowych - rosnąca aktywność mieszkańców	
	SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
	- wymagający rozbudowy szpital powiatowy - niewystarczająca współpraca samorządów przy realizacji zadań o charakterze ponadgminnych - problemy w otrzymaniu specjalistycznych porad lekarskich - utrzymujące się patologie w tym m.in. alkoholizmu, - wysokie uzależnienie części mieszkańców od pomocy społecznej	- ograniczony dostęp do opieki medycznej - zagrożenia epidemiczne - pogłębianie się różnic w dochodach mieszkańców pomiędzy powiatem i Trójmiastem - nasilanie się problemu wykluczenia społecznego - bezrobocie - trwałe uzależnienie od pomocy społecznej - niedostateczne środki finansowe - częstotliwość zmian prawa
	MOCNE STRONY	SZANSE
PRIORYTET ROZWOJOWY EDUKACJA I UCZENIE SIĘ	- żywa kultura kaszubska - wysoki poziom przyrostu naturalnego - szeroki dostęp mieszkańców do Internetu - dobrze przygotowana merytorycznie i praktycznie kadra nauczycielska - stała rozbudowa infrastruktury, modernizacja szkół - szeroka oferta edukacyjna (formalna, pozaformalna) - współpraca Powiatu z organizacjami pozarządowymi - duża liczba organizacji pozarządowych - stałe wspieranie działalności kulturalnej	- pozyskiwanie większych funduszy zewnętrznych, głównie z UE - rozwój kształcenia ustawicznego - rosnący stopień informatyzacji Jednostek Sektora Publicznego, przedsiębiorców oraz obywateli - dalsza integracja w ramach Obszaru Metropolitalnego Gdańsk- Gdynia-Sopot wspierana ze środków krajowych i UE

	• atrakcyjna lokalizacja – bliskość Trójmiasta	
	SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
	• niewystarczające środki finansowe na szkolnictwo • możliwości stypendialne • wciąż niewystarczające wyposażenie w sprzęt naukowy i dydaktyczny • niskie kwalifikacje i kompetencje części mieszkańców • niewystarczająca edukacja w zakresie przedsiębiorczości • niewystarczająca pomoc psychologiczna/ pedagogiczna/ logopedyczna/ orientacja zawodowa	• niedostateczne środki finansowe na realizację projektów • problemy finansowe szkół • brak możliwości permanentnej edukacji • nasilanie się problemu wykluczenia społecznego • malejącą liczbą młodzieży jako potencjalnych kandydatów do szkół ponadgimnazjalnych na terenie powiatu • problemy wychowawcze młodzieży; patologie wśród młodzieży • niechęć do nauki dużej części uczniów, brak zaangażowania i motywacji
	MOCNE STRONY	SZANSE
PRIORYTET ROZWOJOWY KULTURA I CZAS WOLNY	• bogactwo i różnorodność krajobrazu naturalnego • żywa kultura kaszubska • znaczna ilość imprez kulturalnych organizowanych i współorganizowanych przez Powiat • rozwój transportu zbiorowego dzięki uruchomieniu Pomorskiej Kolei Metropolitalnej • rozwinięta agroturystyka • stałe wspieranie działalności kulturalnej	• budowa rozpoznawalnej marki „Powiat Kartuski” • wykorzystanie mediów społecznościowych do prowadzenia efektywnej promocji • zwiększenie konkurencyjności Powiatu przez public relations • dalsza integracja w ramach Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot wspierana ze środków krajowych i UE • pozyskiwanie większych funduszy zewnętrznych, głównie z UE

	• atrakcyjna lokalizacja – bliskość Trójmiasta • rosnąca aktywność mieszkańców	
	SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA
	• niewystarczająca efektywność działań promocyjnych • niezadawalający poziom uczestnictwa mieszkańców w życiu kulturalnym • brak pakietyzacji usług turystycznych • słaba infrastruktura turystyczna • niewystarczające wykorzystanie zasobów regionu dla tworzenia pakietów produktów turystycznych	• brak możliwości uczestnictwa w kulturze • pasywność części mieszkańców • brak środków finansowych • niewypracowanie linii współpracy pomiędzy przedsiębiorcami z branży turystycznej • odpływ turystów

Źródło: Opracowanie własne na podstawie na podstawie danych ze Starostwa Powiatowego w Kartuzach, badań ankietowych i konsultacji społecznych

Strategiczne uwarunkowania inwestycyjne w perspektywie roku 2030

W perspektywie roku 2030 istotna będzie realizacja poniższych kluczowych przedsięwzięć rozwojowych. Wpłyną one na kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu kartuskiego oraz zagospodarowanie jego przestrzeni, merytorycznie będą wymagały koordynacji z zamierzeniami rozwojowymi uruchamianymi z poziomu regionalnego, także po 2030 roku.

1. Remont i przystosowanie budynku po Sądzie Rejonowym na potrzeby Starostwa Powiatowego w Kartuzach.
2. Dokończenie budowy hospicjum stacjonarnego w Kartuzach dla mieszkańców Powiatu Kartuskiego.
3. Remont bloku operacyjnego, Oddziału Chirurgii oraz utworzenie Pracowni Rezonansu Magnetycznego w Powiatowym Centrum Zdrowia Sp. z o.o.
4. Uruchomienie Centrum Zdrowia Psychicznego.
5. Działania zmierzające do budowy obwodnic Kartuz, Sierakowic i Żukowa.
6. Dążenie do rewitalizacji oraz elektryfikacji linii kolejowej 229 Kartuzy-Sierakowice-Lębork, a co za tym idzie budowy dróg dojazdowych do węzłów integracyjnych i stacji kolejowych.
7. Budowa dróg dojazdowych do Obwodnicy Metropolitalnej.

8. Dokończenie budowy hali sportowej wraz z łącznikiem w Powiatowym Zespole Szkół w Przodkowie.
9. Budowa odrębnej sali gimnastycznej w Zespole Placówek Specjalnych w Kartuzach.
10. Budowa łącznika komunikacyjnego pomiędzy budynkiem nr 1 i budynkiem nr 2 w Domu Pomocy Społecznej w Kobysewie (zadanie poza umożliwieniem komunikacji obu budynków pozwoli rozwiązać bardzo ważne braki w DPS).
11. Budowa łącznika komunikacyjnego pomiędzy budynkami nr 1 i 2 w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach.
12. Uruchomienie w Sierakowicach Oddziału Zamiejscowego Wydziału Komunikacji Starostwa Powiatowego w Kartuzach.
13. Realizacja projektu związanego z rozwojem usług społecznych pn. „Zintegrowany system usług społecznych Powiatu Kartuskiego – POKOLENIA”, w którego ramach zaplanowano powołanie Powiatowej Rady Seniorów, Uniwersytetu Trzeciego Wieku oraz Klubów Seniora.
14. Informatyzacja usług oferowanych przez Powiat Kartuski.
15. Wspieranie rozwoju elektromobilności, mobilności aktywnej oraz współdzielonych środków transportu.

PRIORYTETY ROZWOJOWE I CELE GŁÓWNE

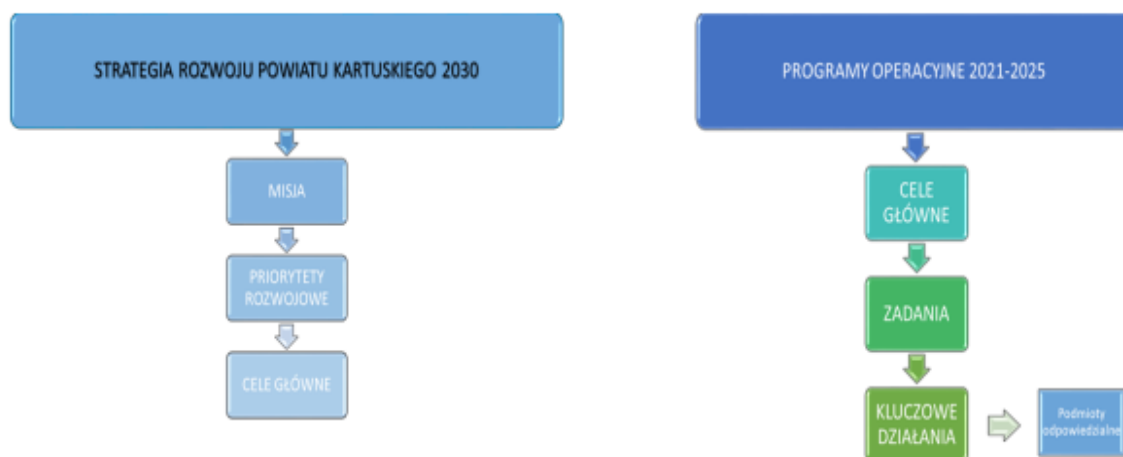
Dobra strategia rozwoju pokazuje długofalowe i ambitne cele, określa też ramy ich późniejszej realizacji. Cele główne powinny wychodzić poza sferę obecnych, bieżących potrzeb i wskazywać kierunki rozwoju, angażować wszystkich interesariuszy procesu i spoglądać odważnie w przyszłość, na którą winno się mieć wpływ.

Istotnym jest, że przy modyfikacji układu priorytetów rozwojowych i celów głównych Strategii przyjęto założenie, iż mogą one wychodzić poza ustawowy zakres kompetencji władz powiatu oraz, że będą realizowane w porozumieniu z innymi szczeblami samorządu terytorialnego lub partnerami społeczno-gospodarczymi.

Takie podejście do wdrażania Strategii na poziomie lokalnym zgodne jest z postulowaną obecnie zasadą wieloszczeblowego zarządzania jednostkami samorządu terytorialnego, a także wychodzi na przeciw oczekiwaniom mieszkańców, dla których mniej ważna jest właściwość, natomiast bardziej liczy się skuteczność i sposób rozwiązywania danego problemu.

W efekcie prac warsztatowych i konsultacji z ekspertami, podczas spotkań członków Komitetu Sterującego ds. Wdrażania Strategii, wyłoniono pięć priorytetów rozwojowych, którym przyporządkowano najważniejsze cele główne.

SCHEMAT BUDOWY STRATEGII ROZWOJU POWIATU KARTUSKIEGO 2030

Źródło: Opracowanie własne

Priorytet rozwojowy Środowisko i Przestrzeń

Jakość przestrzeni do życia bezpośrednio wpływa na atrakcyjność osadniczą, inwestycyjną oraz rekreacyjną powiatu, zapewnia stały wzrost liczby mieszkańców oraz osób odwiedzających powiat. Przy gospodarowaniu przestrzenią należy też mieć na względzie stałe podnoszenie jej wartości (jakości) na terenach zurbanizowanych i od dawna zamieszkałych, wyposażając ją w nowe funkcje lub wzmacniając i usprawniając istniejące. W celu osiągnięcia długoterminowej zrównoważoności musimy traktować środowisko, klimat, gospodarkę i społeczeństwo jako nierozłączne elementy tego samego systemu. Zdegradowana infrastruktura i przestrzeń, zarówno przyrodnicza jak i kulturowa, może przyczynić się do regresji i depopulacji powiatu.

Pierwszoplanowym zadaniem jest wobec tego podnoszenie jakości przestrzeni całego powiatu w sposób trwały i zrównoważony, umożliwi to realizacja poniższych celów głównych:

- 1) Wspieranie kreacji zrównoważonej przestrzeni, przy racjonalnym wykorzystaniu i ochronie walorów naturalnych;
- 2) Dbanie o poprawę porządku, ładu przestrzennego i estetyki w budownictwie i organizacji przestrzeni wspólnych;
- 3) Dążenie do integracji oferty inwestycyjnej na terenie powiatu;
- 4) Rozwój nowoczesnych systemów bezpieczeństwa;
- 5) Wspieranie rozwoju infrastruktury w sąsiedztwie węzłów integracyjnych i stacji kolejowych (Transit Oriented Development);
- 6) Wzmacnianie znaczenia zarządzania kryzysowego i ochrony ludności;
- 7) Wspieranie różnorodnych form ekorozwoju i powstrzymanie degradacji środowiska przyrodniczego;
- 8) Prowadzenie skoordynowanych działań w obszarze bezpieczeństwa energetycznego i polityki środowiskowej;
- 9) Wspieranie rozwoju nowoczesnej gospodarki wodno-ściekowej oraz gospodarki odpadami;
- 10) Promocja przedsięwzięć proekologicznych i wspieranie edukacji proekologicznej nastawionej na budowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji;
- 11) Wspieranie rozwoju rolnictwa i przetwórstwa rolnego, w tym ekologicznego i tradycyjnego wraz z powiązanymi usługami.

Priorytet rozwojowy Gospodarka i Transport

Infrastruktura transportowa jest jednym z najważniejszych czynników determinujących rozwój gospodarczy regionu. Dobrze rozwinięty system komunikacji zwiększa spójność społeczną, ekonomiczną i przestrzenną kraju oraz przyczynia się do wzmocnienia konkurencyjności gospodarki. System transportowy może tworzyć impulsy rozwojowe w gospodarce, o ile będzie zdolny sprostać pojawiającym się nowym wyzwaniom rozwojowym w zakresie zwiększania dostępności usług transportowych czy ograniczania kosztów i czasu transportu, przy jednoczesnej sukcesywnej poprawie efektywności energetycznej i obniżaniu jednostkowych wskaźników emisyjności. W związku z rosnącymi i trudnymi do rozwiązania problemami komunikacji samochodem, należy ponadto rozwijać także inne, alternatywne formy mobilności w powiecie, w tym multimodalne i aktywne.

Rozwój gospodarki opartej o zasoby społeczne i środowiskowe powiatu, przejmowanie nowych trendów i otwieranie na nowe rynki, spójna oferta inwestycyjna przyciągająca kapitał zewnętrzny, mogą wpływać na utrzymanie i zapewnienie zatrudnienia mieszkańcom powiatu oraz metropolii, poprawę warunków pracy i bogacenie się.

Polepszenie materialnych podstaw życia mieszkańców jest zasadniczym celem, który będzie realizowany dzięki tworzeniu warunków organizacyjnych, materialno-technicznych poprzez poniższe cele główne:

- 1) Dążenie do poprawy połączeń powiatu z metropolią, zarówno poprzez transport drogowy, jak i kolejowy;
- 2) Stworzenie wspólnego, sprzężonego systemu transportu zbiorowego w całym powiecie;
- 3) Wspieranie rozbudowy sieci kolejowej, w tym połączeń z Kartuz do Sierakowic i Lęborka oraz Kościerzyny, a także wzrost liczby kursów Pomorskiej Kolei Metropolitalnej;
- 4) Rozwój sieci dróg i parkingów, w tym Obwodnicy Metropolitalnej Trójmiasta, trasy S6 oraz obwodnic Kartuz, Sierakowic i Żukowa;
- 5) Wzrost udziału elektromobilności, mobilności aktywnej, rowerowej i intermodalnej w transporcie;
- 6) Wspieranie rozwoju przedsiębiorstw opartych na innowacyjności, kreatywności i wysokich technologiach;
- 7) Promowanie lokalnej przedsiębiorczości, w tym firm rodzinnych;
- 8) Ułatwianie dostępu do technologii i usług społeczeństwa informacyjnego, e-usług;
- 9) Monitoring rynku pracy oraz elastyczne dostosowywanie form pomocy do panującej koniunktury społeczno-gospodarczej;
- 10) Aktywizacja osób biernych zawodowo, w tym seniorów;

Priorytet rozwojowy Zdrowie i Integracja

Zdrowie jest kluczowym aspektem udanego życia. Zdrowie fizyczne, psychiczne czy społeczne wpływa na możliwości rozwoju osobistego oraz życie rodzinne, ponadto umożliwia pełne uczestnictwo w przestrzeni zawodowej i międzyludzkiej. Jego stan w największym stopniu zależy od stylu życia. Właściwe zachowania żywieniowe, aktywność fizyczna, umiejętności radzenia sobie w sytuacjach stresogennych odgrywają pryncypialną rolę w budowaniu potencjału zdrowotnego człowieka.

Opieka zintegrowana jest jedną z najistotniejszych koncepcji związanych z zarządzaniem i organizacją systemów ochrony zdrowia. Według niej podniesienie jakości i racjonalizację kosztów usług medycznych można osiągnąć przez koordynację oraz współdziałanie pomiędzy jednostkami ochrony zdrowia i opieki socjalnej.

Osiągnięcie efektywnej zintegrowanej opieki zdrowotnej i socjalnej będzie możliwe przez realizację poniższych celów:

Najistotniejszymi celami głównymi w tym zakresie są:

- 1) Rozwijanie polityki senioralnej;
- 2) Tworzenie zdrowotnych programów profilaktyki chorób i uzależnień oraz dbanie o ich efektywność;
- 3) Podniesienie jakości opieki medycznej;
- 4) Zwiększenie wiedzy dotyczącej wpływu stylu życia i warunków środowiskowych na zdrowie;
- 5) Budowanie solidarności społecznej przez promowanie rozwoju wolontariatu;
- 6) Aktywizacja społeczno-zawodowa osób niepełnosprawnych;
- 7) Propagowanie polityki integracji imigrantów oraz reemigrantów;
- 8) Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz ochrona ofiar przemocy w rodzinie;
- 9) Wspieranie rozwoju usług społecznych skierowanych do osób w kryzysie.
- 10) Wspieranie aktywności obywatelskiej, samoorganizacji oraz systemowe wsparcie działalności organizacji pozarządowych;
- 11) Tworzenie warunków do współdziałania gmin.

Priorytet rozwojowy Edukacja i Uczenie się

Zmieniające się uwarunkowania społeczne, technologiczne i gospodarcze stawiają przed nami szczególnie żywotne wyzwania, związane z koniecznością ciągłego uczenia się oraz zdobywania wiedzy i segregowania informacji. Umiejętność uczenia się i dostosowywania do zmian dotyczy wszystkich i na każdym etapie życia, jest jedną z kluczowych kompetencji współczesnego człowieka.

Dostosowaniu edukacji do zmieniających się wyzwań współczesności służyć będzie realizacja poniższych celów głównych:

- 1) Stałe podnoszenie jakości kapitału społecznego, w tym obywatelskiego i kulturowego wszystkich mieszkańców;
- 2) Kształtowanie postaw prospołecznych, wartości i umiejętności dobrego życia;
- 3) Podnoszenie jakości i dostępności edukacji formalnej, nieformalnej i pozaformalnej na każdym etapie życia człowieka;
- 4) Kreowanie umacnianie i dzielenie się żywą kulturą kaszubską.

Priorytet rozwojowy Kultura i Czas Wolny

Mówiąc o kulturze mamy na myśli jakość i styl życia, społeczne kapitały, aktywność społeczną, rytuały czy normy publiczne, a także inne przejawy życia społecznego. Kultura może dziać się zawsze i wszędzie. Istotny jest aspekt przemiany w organizowaniu i przeżywaniu czasu – rozmywają się granice w zwłaszcza w odniesieniu do pewnych typów aktywności i tak np. praca zawodowa może upodabniać się do realizowanych pasji, a czas wolny staje się obwarowany zobowiązaniami. W tym kontekście trudne jest wyznaczenie granic między rozumieniem aktywności kulturalnej, a odpoczynkiem. Czas wolny stał się zjawiskiem charakterystycznym dla współczesnej kultury, istotną strefą praktyk kulturalnych. Spacer, rekreacja, czas spędzony w kawiarniach, na aktywnościach sportowych, wydarzeniach kulturalnych – są to obszary „przemysłu czasu wolnego”, które przenikają się z pojęciem kultury. Tak rozumiana kultura wychodzi poza obszar możliwy do uregulowania sektorowymi dokumentami, tak więc przyjęto założenie, aby w tym zakresie skupić się na realizacji poniższych celów głównych, które z jednej strony mogą być uznane za część polityk publicznych, a z drugiej na których formę można wpływać i stwarzać warunki do ich rozwoju:

- 1) Wspieranie rozwoju lokalnych twórców kultury oraz promocja ich twórczości;
- 2) Pielęgnowanie dziedzictwa kulturowego i wzmacnianie kaszubskiej tożsamości;
- 3) Tworzenie zróżnicowanej i dostępnej oferty kulturalnej;
- 4) Kreowanie nowoczesnych sposobów korzystania z mediów, kultury i sztuki;

- 5) Włączanie mieszkańców w działania kulturalne;
- 6) Dostosowanie infrastruktury kulturalnej, rekreacyjnej i turystycznej do potrzeb osób niepełnosprawnych, wykluczonych społecznie;
- 7) Tworzenie warunków do aktywnego wykorzystywania czasu wolnego przez mieszkańców i odwiedzających;
- 8) Stworzenie warunków dla rozwoju i pakietyzacji produktów turystycznych;
- 9) Budowanie współpracy z partnerami zewnętrznymi w celu prowadzenia efektywnej polityki promocyjnej regionu;
- 10) Rozbudowa bazy rekreacyjno-sportowej oraz aktywizacja fizyczna mieszkańców;
- 11) Wzmocnienie działań promocyjnych w powiecie.

WDRAŻANIE STRATEGII I SYSTEM MONITORINGU

Strategia Rozwoju Powiatu Kartuskiego 2030 jest instrumentem planistycznym o dość wysokim poziomie uogólnienia. Zarysowana w niej misja powiatu, priorytety rozwojowe oraz cele główne (strategiczne) znajdują swą konkretyzację w Programach Operacyjnych – narzędziach o krótszej 5-cio letniej perspektywie.

Na tworzenie programów operacyjnych wpływać będzie aktualny i przyszły porządek prawny, zmieniające się dokumenty strategiczne, a także sytuacja polityczna i gospodarcza w regionie, kraju i Europie. Programy Operacyjne będą tworzone zawsze w oparciu o obrane cele główne oraz priorytety rozwojowe, zatwierdzane uchwałami Rady Powiatu Kartuskiego, a realizowane przez Zarząd Powiatu. Kilkuletnia perspektywa programów operacyjnych sprzyja monitorowaniu i ocenie efektów podejmowanych działań wobec poniesionych nakładów.

Ocena strategicznych dokumentów zawierających cele z kierunkami działania winna być dokonywana trzykrotnie: przed rozpoczęciem realizacji (ex-ante), w połowie okresu realizacji (mid-term) oraz po zakończeniu realizacji (ex-post).

Aby umożliwić pośrednie dokonywanie ocen mid-term i ex-post, należy określić powiązania pomiędzy Strategią Rozwoju Powiatu a przyszłymi Programami Operacyjnymi. Ocena ex-post jest najbardziej istotna i miarodajna dla całościowej oceny polityki rozwoju społeczno-gospodarczego w długim okresie czasu oraz spełnia najważniejszą funkcję. Wszelkie oceny oddziaływania podmiotów publicznych na procesy kierowania polityką rozwoju przeprowadzane są w kontekście społecznych potrzeb, celów i nakładów. Mierzone i oceniane są uzyskane produkty, wyniki, efekty i skutki. Działania i przedsięwzięcia służące realizacji celów

szczegółowych oceniane są na podstawie czterech kryteriów: skuteczności, celowości, efektywności, wydajności. Cały proces dodatkowo oceniany jest z punktu widzenia praworządności i gospodarności (oszczędności). Oceny wymagają podejścia uporządkowanego, obiektywnych kryteriów oraz stosowania zróżnicowanych metod. Ocena realizacji strategii jest procesem wymagającym udziału społecznego, a przede wszystkim współdziałania podmiotów i uczestników strategicznego zarządzania polityką rozwoju powiatu.

Aby spełnić powyższe wymagania, realizacja każdego z celów głównych wymaga monitorowania. Wymóg ten wynika również z przepisów regulujących finansowanie przedsięwzięć z funduszy strukturalnych UE. Monitorowaniem kierunku działania na poziomie celów winna zajmować się jednostka organizacyjna odpowiedzialna za jego sformułowanie, w tym wypadku – w imieniu Powiatu Kartuskiego – Wydział Kultury, Promocji i Strategii przy udziale Komitetu Sterującego ds. Wdrażania Strategii oraz Koordynatorów Poszczególnych Programów Operacyjnych. Dokonywać będzie bieżącej i okresowej (w 2021, 2026 i 2031 -ocena końcowa r.) kontroli realizacji Strategii. Efektem kontroli może być konieczność zmodyfikowania Strategii.

Organem weryfikującym jakość i efektywność przedsięwzięć będzie w konsekwencji Rada Powiatu Kartuskiego.

Procesowi monitorowania Strategii towarzyszyć będą organizowane przez Starostwo Powiatowe spotkania z ekspertami, seminaria, dyskusje lub też zamawiane analizy i dokumenty, badające celowość i efektywność działań. Zapewni to partycypacyjny, społeczny charakter ewaluacji.

Jest to system otwarty i elastyczny, co umożliwi szybkie reagowanie na zmiany, nowe potrzeby i uwarunkowania, których dziś nie jesteśmy w stanie dostrzec.

1. Źródłami pozyskiwania danych do oceny realizacji Strategii mogą być:

- badania ankietowe za pomocą kwestionariusza – np. z wykorzystaniem Internetu: otwarte dla wszystkich Forum Internetowe (np. Portal Internetowy <https://www.kartuskipowiat.com.pl/>), pozwalające na swobodną wypowiedź, wstępną ocenę inicjatyw społecznych, pozwalające znaleźć partnerów dla wspólnej realizacji projektów; w formie drukowanej – skrzynka na opinie w Wydziale Kultury, Promocji i Strategii,
- cykliczne, coroczne spotkania grup eksperckich oraz innych podmiotów działających w różnych obszarach społecznych i gospodarczych powiatu, inne.

PROGRAMY OPERACYJNE 2021-2025

Wprowadzenie

Strategia Rozwoju Powiatu Kartuskiego 2030 jest instrumentem planistycznym o dość wysokim poziomie uogólnienia. Zarysowana w niej misja powiatu, priorytety rozwojowe oraz cele główne znalazły swe uszczegółowienie w Programach Operacyjnych, dokumentach o charakterze wdrażającym. Programy Operacyjne zostały przygotowane w perspektywie 5-cio letniej zgodnie z aktualnymi potrzebami gospodarczymi i społecznymi. Programy Operacyjne służą wdrażaniu zaktualizowanej Strategii Rozwoju Powiatu Kartuskiego 2030, czyli przedstawiają konkretne zadania oraz kluczowe działania prowadzące do realizacji przyjętych celów, wskazują potencjalne źródła ich finansowania, podmioty odpowiedzialne za ich wykonanie oraz sposoby monitoringu zakładanych efektów. Perspektywa kilkuletnia Programów Operacyjnych sprzyja monitorowaniu i ocenie efektów podejmowanych działań wobec poniesionych nakładów. Organem weryfikującym jakość i efektywność przedsięwzięć będzie Komitet Sterujący ds. Wdrażania Strategii, a w konsekwencji Rada Powiatu. Temu procesowi towarzyszyć będą organizowane przez Starostwo Powiatowe spotkania z ekspertami, seminaria, dyskusje lub też zamawiane analizy i dokumenty, badające celowość i efektywność działań. Zapewni to partycypacyjny, społeczny charakter ewaluacji. Jest to system otwarty i elastyczny, co umożliwi szybkie reagowanie na zmiany, nowe potrzeby i uwarunkowania, których dziś nie jesteśmy w stanie dostrzec. Rozwój całego powiatu, ukierunkowany na urzeczywistnienie wizji zapisanej w Strategii, przebiegać będzie zgodnie z priorytetami rozwojowymi, które znalazły swe rozwinięcie właśnie w Programach Operacyjnych.

Zaprojektowane zadania oraz kluczowe działania są spójne z dokumentami wyższego rzędu, jakimi są projekt Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030 oraz Strategia Obszaru Metropolitalnego Gdańsk-Gdynia-Sopot do roku 2030.

Tworzenie Programów Operacyjnych na poziomie powiatu nie mogło nie uwzględnić już istniejących programów sektorowych, obejmujących cały powiat kartuski, takich jak np. Program Ochrony Środowiska Powiatu Kartuskiego – 2030, Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Program Pieczy Zastępczej czy Powiatowy Program Profilaktyczno-Edukacyjny - Stop Przemocy.

Należy podkreślić, iż projektując układ zadań i konkretnych kierunków działań Programów Operacyjnych przyjęto założenie, że mogą one wychodzić poza ustawowy zakres kompetencji powiatu oraz, że będą realizowane w bliskiej współpracy z innymi szczeblami samorządu terytorialnego lub partnerami społeczno-gospodarczymi.

Tak przedstawione, holistyczne podejście do wdrażania zapisów Strategii jak i Programów Operacyjnych tożsame jest z postulowaną obecnie zasadą wieloszczeblowego zarządzania jednostkami samorządu terytorialnego, dodatkowo wychodzi na przeciw oczekiwaniom mieszkańców, dla których mniej ważne są kompetencje, a istotniejsza jest skuteczność i sposób realizacji kluczowych przedsięwzięć.

Proces formułowania treści Programów Operacyjnych rozpoczął się z momentem przyjęcia uchwały nr 52/221/2019 Zarządu Powiatu Kartuskiego z dnia 20 grudnia 2019 roku w sprawie przystąpienia do opracowania aktualizacji Strategii Rozwoju Powiatu Kartuskiego 2040. Załącznik do przedmiotowej uchwały stanowił harmonogram prac, którego głównym założeniem było przyjęcie uchwałą Rady Powiatu Kartuskiego zaktualizowanej Strategii wraz z opracowanymi Programami Operacyjnymi uszczegóławiającymi jej zapisy.

Uchwałą nr 55/229/2020 Zarządu Powiatu Kartuskiego z dnia 7 stycznia 2020 roku powołano Komitet Sterujący ds. Wdrażania Strategii, gremium monitorujące i ewaluujące wdrażanie zaktualizowanej strategii. Do jego zadań należy w szczególności:

- 1) monitorowanie prac nad przygotowaniem Programów Operacyjnych jako dokumentów wykonawczych do aktualizowanej Strategii Rozwoju Powiatu Kartuskiego;
- 2) opiniowanie Programów Operacyjnych pod względem zgodności z priorytetami rozwojowymi oraz celami głównymi aktualizowanej Strategii Rozwoju Powiatu Kartuskiego;
- 3) przedstawianie treści zaakceptowanych Programów Operacyjnych do przyjęcia przez Radę Powiatu Kartuskiego;
- 4) monitorowanie realizacji Strategii Rozwoju Powiatu, poprzez badanie wdrażania jej założeń w Programach Operacyjnych;
- 5) przedkładanie Radzie Powiatu Kartuskiego raportu z wdrażania Strategii Rozwoju Powiatu Kartuskiego raz do roku.

Dodatkowo uchwałą nr 55/230/2020 Zarządu Powiatu Kartuskiego z dnia 7 stycznia 2020 roku powołano koordynatorów poszczególnych Programów Operacyjnych, którymi zostali dyrektorzy powiązani merytorycznie z przedmiotowymi obszarami i tak w ramach:

- 1) Priorytetu rozwojowego Środowisko i Przestrzeń:
  - a) Program Operacyjny Środowisko – koordynator - Dyrektor Wydziału Rolnictwa i Ochrony Środowiska Starostwa Powiatowego w Kartuzach (**Alicja Mazur**);
  - b) Program Operacyjny Przestrzeń – koordynator - Dyrektor Wydziału Budownictwa Starostwa Powiatowego w Kartuzach (**Maria Kurek-Kumańska**);
- 2) Priorytetu rozwojowego Gospodarka i Transport:

- a) Program Operacyjny Gospodarka – koordynator - Dyrektor Wydziału Rozwoju, Inwestycji, Remontów i Zamówień Publicznych Starostwa Powiatowego w Kartuzach (**Marcin Lidzbarski**);
- b) Program Operacyjny Transport – koordynator - Dyrektor Zarządu Dróg Powiatowych w Kartuzach (**Andrzej Puzdrowski**);
- 3) Priorytetu rozwojowego Zdrowie i Integracja:
  - a) Program Operacyjny Zdrowie – koordynator - Dyrektor Wydziału Ochrony Zdrowia i Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi Starostwa Powiatowego w Kartuzach (**Aleksandra Kozioł**);
  - b) Program Operacyjny Integracja – koordynator - Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach (**Grzegorz Mikiciuk**);
- 4) Priorytetu rozwojowego Edukacja i Uczenie się:
  - a) Program Operacyjny Edukacja i Uczenie się – koordynator - Dyrektor Wydziału Edukacji Starostwa Powiatowego w Kartuzach (**Jolanta Tersa**);
- 5) Priorytetu rozwojowego Kultura i Czas wolny:
  - a) Program Operacyjny Kultura – koordynator- Dyrektor Wydziału Kultury, Promocji i Strategii Starostwa Powiatowego w Kartuzach (**Wojciech Okroj**);
  - b) Program Operacyjny Czas wolny (Turystyka i Sport) – koordynator- Dyrektor Wydziału Kultury, Promocji i Strategii Starostwa Powiatowego w Kartuzach (**Wojciech Okroj**).

Moderację warsztatów oraz opracowanie raportów częściowych powierzono ekspertowi zewnętrznemu – Tomaszowi Sikorze (Kancelaria Doradztwa Prawnego i Gospodarczego Tomasz Sikora & Partnerzy). Nad procesem tworzenia Programów Operacyjnych czuwał Dyrektor Wydziału Kultury, Promocji i Strategii Wojciech Okroj. Całościowy program rozwoju Powiatu Kartuskiego tworzy Strategia wraz z Programami Operacyjnymi, dlatego już przy ich opracowaniu szczególny nacisk położono na ścisłe współdziałanie i koordynację, co przyczyni się do zachowania spójności na etapie ich wdrażania.

Programy operacyjne zostały opracowane w oparciu o zidentyfikowane, wcześniej wyznaczone cele główne, które stały się inspiracją dla tworzenia kierunków działania w procesie konsultacji społecznych i prac eksperckich. Na przełomie miesiąca lutego i marca 2020 roku przeprowadzono 8 debat konsultacyjnych, z udziałem kilkudziesięciu lokalnych liderów, ekspertów tematycznych, przedstawicieli organizacji pozarządowych, samorządowców reprezentujących poszczególne gminy powiatu kartuskiego oraz mieszkańców, w dziewięciu obszarach życia społeczno- gospodarczego, pokrywających się z następującymi priorytetami rozwojowymi:

1. PRZESTRZEŃ, 2. ŚRODOWISKO, 3. TRANSPORT, 4. GOSPODARKA, 5. ZDROWIE,
6. KULTURA, 7. CZAS WOLNY (TURYSTYKA i SPORT), 8. EDUKACJA i UCZENIE SIĘ,
9. INTEGRACJA.

Szczegółowy harmonogram warsztatów

Harmonogram warsztatów w ramach aktualizacji Strategii Rozwoju Powiatu Kartuskiego 2030			
7 lutego 2020	14 lutego 2020	21 lutego 2020	6 marca 2020
❖ ŚRODOWISKO koordynator - Dyrektor Wydziału Rolnictwa i Ochrony Środowiska Alicja Mazur	❖ TRANSPORT - koordynator - Dyrektor Zarządu Dróg Powiatowych w Kartuzach Andrzej Puzdrowski	❖ GOSPODARKA - koordynator - Dyrektor Wydziału Rozwoju, Inwestycji, Remontów i Zamówień Publicznych Marcin Lidzbarski	❖ EDUKACJA i UCZENIE SIĘ - koordynator - Dyrektor Wydziału Edukacji Jolanta Tersa
❖ PRZESTRZEŃ - koordynator - Dyrektor Wydziału Budownictwa Maria Kurek-Kumańska	❖ ZDROWIE - koordynator - Dyrektor Wydziału Ochrony Zdrowia i Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi Aleksandra Kozioł	❖ INTEGRACJA - koordynator - Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach Grzegorz Mikiciuk	❖ KULTURA - ❖ CZAS WOLNY (TURYSTYKA i SPORT) - koordynator - Dyrektor Wydziału Kultury, Promocji i Strategii Wojciech Okroj

Źródło: Opracowanie własne.

W pracach przy poszczególnych etapach tworzenia dokumentu udział brali członkowie Komitetu Sterującego ds. Wdrażania Strategii w składzie:

- **Bogdan Łapa** – Starosta Kartuski;
- **Iwona Formela** – Etatowy Członek Zarządu Powiatu;
- **Paweł Kowalewski** – Przewodniczący Komisji Strategii i Rozwoju Rady Powiatu Kartuskiego;
- **Wojciech Okroj** – Dyrektor Wydziału Kultury, Promocji i Strategii;
- **Jan Geras** - Dyrektor Powiatowego Urzędu Pracy w Kartuzach.

oraz Koordynatorzy Programów Operacyjnych.

Niebagatelny wkład w formę i treść dokumentu mieli członkowie Komisji ds. Strategii i Rozwoju Rady Powiatu Kartuskiego w składzie:

- **Paweł Kowalewski** – Przewodniczący Komisji
- **Mirosław Szutenberg** – Wiceprzewodniczący Rady Powiatu Kartuskiego
- **Ewa Borzestowska**
- **Bartłomiej Gross**.

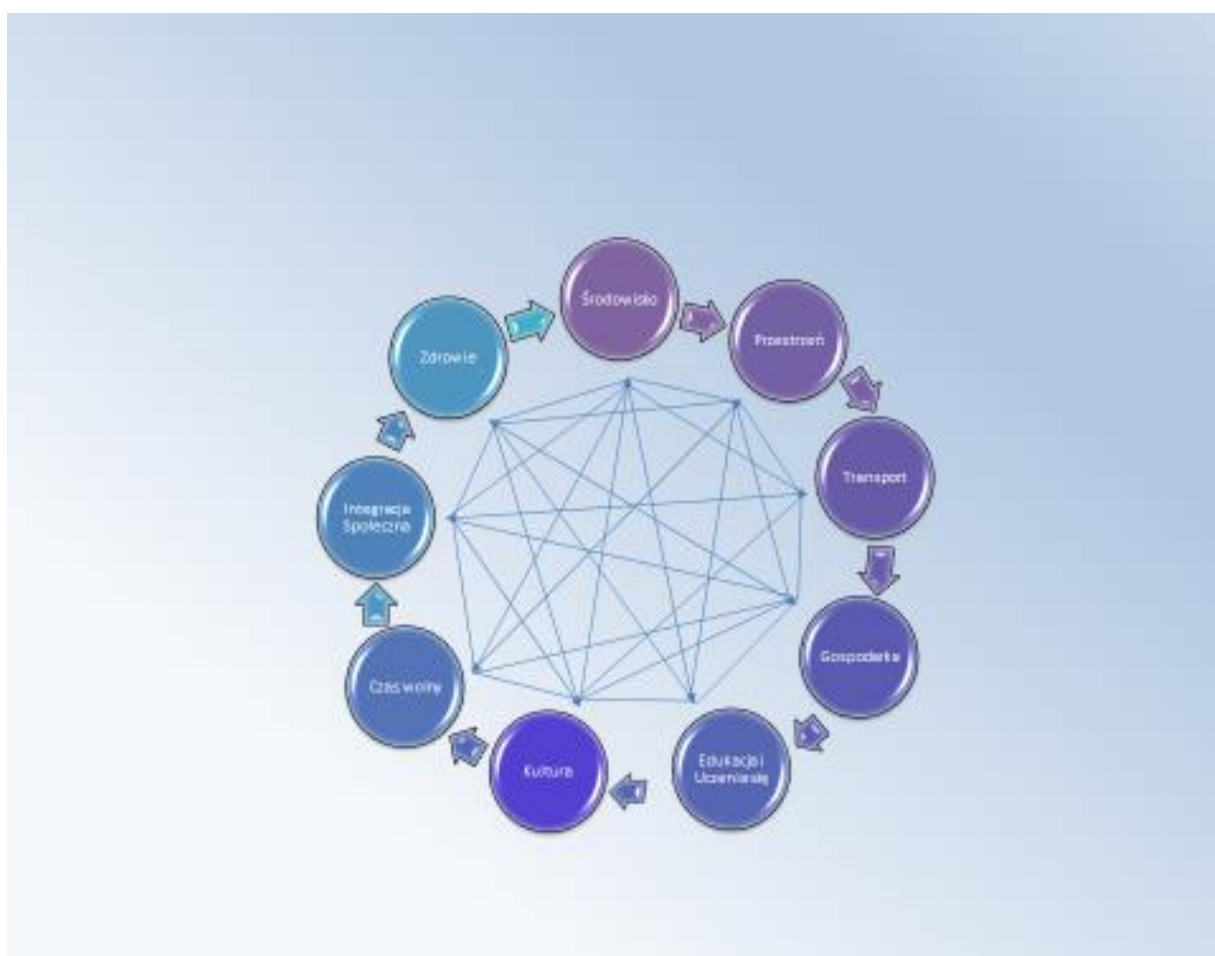
FREKWENCJA NA WARSZTATACH DOTYCZĄCYCH AKTUALIZACJI SRPK 7.02.2020-6.03.2020				
Data przeprowadzenia	Nazwa Programu Operacyjnego	Liczba zaproszonych	Liczba obecnych uczestników	Procent obecnych
7 lutego 2020	PROGRAM OPERACYJNY ŚRODOWISKO	26	17	65,38%
7 lutego 2020	PROGRAM OPERACYJNY PRZESTRZEŃ	27	16	59,26%
14 lutego 2020	PROGRAM OPERACYJNY TRANSPORT	22	13	59,09%
14 lutego 2020	PROGRAM OPERACYJNY ZDROWIE	25	9	36,00%
21 lutego 2020	PROGRAM OPERACYJNY GOSPODARKA	34	19	55,88%
21 lutego 2020	PROGRAM OPERACYJNY INTERACJA SPOŁECZNA	31	20	64,51%
6 marca 2020	PROGRAM OPERACYJNY EDUKACJA	34	31	91,18%
6 marca 2020	PROGRAM OPERACYJNY KULTURA I CZAS WOLNY	46	25	54,35%

Źródło: Opracowanie własne.

Uczestnicy spotkań konsultacyjnych, w toku ożywionej dyskusji oraz wypełniając specjalnie przygotowane ankiety, opracowali dziewięć diagnoz dla poszczególnych obszarów

tematycznych. Diagnozy te zawierają poparte faktami tezy dotyczące rozwoju powiatu, a także wskazują przyczyny i skutki określonych zjawisk. Koncentrują się przede wszystkim na zagadnieniach stanowiących wyzwania i wymagających dalszej interwencji, stąd też ważnym ich elementem są rekomendacje kierunkowe, które wskazują jak rozwijać potencjał regionu. Na podstawie tych rekomendacji przystąpiono do formułowania treści Programów Operacyjnych, których zasadniczymi elementami są: cele główne, zadania oraz kluczowe działania.

Istotną tezę wybrzmiewającą praktycznie na każdym etapie spotkań konsultacyjnych było wzajemne przenikanie się obszarów tworzących Programy Operacyjne oraz występujące między nimi korelacje. W rezultacie wiele z kluczowych działań można przyporządkować do kilku różnych obszarów.

Źródło: Opracowanie własne.

Programy Operacyjne poprzez wyznaczone kierunki działania nie są listą projektów czy koniecznych do zrealizowania inwestycji, a jedynie wyznacznikiem dla tworzenia konkretnych przedsięwzięć, na różnych szablach administracji samorządowej powiatu kartuskiego, organizacji pozarządowych i przedsiębiorców. Nie oznacza to, że niektóre z poniższych kierunków działania nie będą zawierać konkretnych zadań do realizacji.

Misja

Powiat Kartuski miejscem dobrego życia, innowacyjnym i zrównoważonym, bogatym pięknem krajobrazu oraz kaszubskiej tradycji.

Misja rozwoju Powiatu Kartuskiego stanowi nadrzędny cel funkcjonowania wspólnoty samorządowej, to jej podporządkowane są priorytetowe obszary działania.

Sposób sformułowania misji zwraca uwagę na wartości, jakimi powinni kierować się mieszkańcy powiatu oraz władze samorządowe. Wskazuje na ogólny kierunek, w którym powinna rozwijać się społeczność lokalna, a z drugiej strony podkreśla, że podejmowane działania powinny dążyć do osiągnięcia dobrobytu mieszkańców, przy zachowaniu równowagi i podkreślaniu piękna krajobrazu oraz dbania o pielęgnowanie żywej kultury kaszubskiej. Ponadto, władze samorządowe są także realizatorem własnych projektów (leżących w zadaniach własnych oraz we współpracy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego), zmierzających do rozwoju powiatu, upowszechniania jego walorów, ułatwiania współpracy partnerów lokalnych i wdrażania innowacyjnych rozwiązań.

Wreszcie misja spełnia funkcję promującą powiat, w szczególności wobec potencjalnych inwestorów oraz turystów. Stanowi jasny przekaz dla mieszkańców i gości odwiedzających Powiat Kartuski.

Kluczowymi wartościami, obok przedsiębiorczości i aktywności obywatelskiej, jest zaufanie społeczne i nastawienie na współpracę. Potrzeba współdziałania i podejścia partnerskiego w rozwoju powiatu i wspieraniu inicjatyw społeczności lokalnej wynika nie tylko z konieczności sprostania wyzwaniom, przed którymi stoi obecnie powiat, ale jest również nieodłącznym elementem budowy zaufania i kapitału społecznego w powiecie.

W kolejnych rozdziałach zaprezentowano i opisano poszczególne Programy Operacyjne i przyporządkowane im cele główne, zadania oraz kierunki działań przyczyniające się do realizacji przyjętej misji rozwoju.

Cele Główne w poszczególnych Programach Operacyjnych

PRZESTRZEŃ

- 1.1. Wspieranie kreacji zrównoważonej przestrzeni, przy racjonalnym wykorzystaniu i ochronie walorów naturalnych.
- 1.2. Dbanie o poprawę porządku, ładu przestrzennego i estetyki w budownictwie i organizacji przestrzeni wspólnych.
- 1.3. Dążenie do integracji oferty inwestycyjnej na terenie powiatu.
- 1.4. Rozwój nowoczesnych systemów bezpieczeństwa.
- 1.5. Wspieranie rozwoju infrastruktury w sąsiedztwie węzłów integracyjnych i stacji kolejowych (Transit Oriented Development).
- 1.6. Wzmacnianie znaczenia zarządzania kryzysowego i ochrony ludności.

ŚRODOWISKO

- 2.1. Wspieranie różnorodnych form ekorozwoju i powstrzymanie degradacji środowiska przyrodniczego.
- 2.2. Prowadzenie skoordynowanych działań w obszarze bezpieczeństwa energetycznego i polityki środowiskowej.
- 2.3. Wspieranie rozwoju nowoczesnej gospodarki wodno-ściekowej oraz gospodarki odpadami.
- 2.4. Promocja przedsięwzięć proekologicznych i wspieranie edukacji proekologicznej nastawionej na budowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji.
- 2.5. Wspieranie rozwoju rolnictwa i przetwórstwa rolnego, w tym ekologicznego i tradycyjnego wraz z powiązаныmi usługami.

TRANSPORT

- 3.1. Dążenie do poprawy połączeń powiatu z metropolią, zarówno poprzez transport drogowy, jak i kolejowy.
- 3.2. Stworzenie wspólnego, sprzężonego systemu transportu zbiorowego w całym powiecie.

3.3. Wspieranie rozbudowy sieci kolejowej, w tym połączeń z Kartuz do Sierakowic i Lęborka oraz Kościerzyny, a także wzrost liczby kursów PKM.

3.4. Rozwój sieci dróg i parkingów, w tym Obwodnicy Metropolitalnej Trójmiasta, trasy S6 oraz obwodnic Kartuz, Sierakowic i Żukowa.

3.5. Wzrost udziału elektromobilności, mobilności aktywnej, rowerowej i intermodalnej w transporcie.

GOSPODARKA

4.1. Wspieranie rozwoju przedsiębiorstw opartych na innowacyjności, kreatywności i wysokich technologiach.

4.2. Promowanie lokalnej przedsiębiorczości, w tym firm rodzinnych.

4.3. Ułatwianie dostępu do technologii i usług społeczeństwa informacyjnego, e-usług.

4.4. Monitoring rynku pracy oraz elastyczne dostosowywanie form pomocy do panującej koniunktury społeczno-gospodarczej.

4.5. Aktywizacja osób biernych zawodowo, w tym seniorów.

ZDROWIE

5.1. Rozwijanie polityki senioralnej.

5.2. Tworzenie zdrowotnych programów profilaktyki chorób i uzależnień oraz dbanie o ich efektywność.

5.3. Podniesienie jakości opieki medycznej.

5.4. Zwiększenie wiedzy dotyczącej wpływu stylu życia i warunków środowiskowych na zdrowie.

KULTURA

6.1. Wspieranie rozwoju lokalnych twórców kultury oraz promocja ich twórczości.

6.2. Pielęgnowanie dziedzictwa kulturowego i wzmacnianie kaszubskiej tożsamości.

- 6.3. Tworzenie zróżnicowanej i dostępnej oferty kulturalnej.
- 6.4. Kreowanie nowoczesnych sposobów korzystania z mediów, kultury i sztuki.
- 6.5. Włączanie mieszkańców w działania kulturalne.
- 6.6. Dostosowanie infrastruktury kulturalnej, rekreacyjnej i turystycznej do potrzeb osób niepełnosprawnych, wykluczonych społecznie.

CZAS WOLNY (TURYSTYKA i SPORT)

- 7.1. Tworzenie warunków do aktywnego wykorzystywania czasu wolnego przez mieszkańców i odwiedzających.
- 7.2. Stworzenie warunków dla rozwoju i pakietyzacji produktów turystycznych.
- 7.3. Budowanie współpracy z partnerami zewnętrznymi w celu prowadzenia efektywnej polityki promocyjnej regionu.
- 7.4. Rozbudowa bazy rekreacyjno-sportowej oraz aktywizacja fizyczna mieszkańców.
- 7.5. Wzmocnienie działań promocyjnych w powiecie.

EDUKACJA i UCZENIE SIĘ

- 8.1. Stałe podnoszenie jakości kapitału społecznego, w tym obywatelskiego i kulturowego wszystkich mieszkańców.
- 8.2. Kształtowanie postaw prospołecznych, wartości i umiejętności dobrego życia.
- 8.3. Podnoszenie jakości i dostępności edukacji formalnej, nieformalnej i pozaformalnej na każdym etapie życia człowieka, w tym wspieranie rozwoju e-edukacji.
- 8.4. Kreowanie, umacnianie i dzielenie się żywą kulturą kaszubską.

INTEGRACJA

- 9.1. Budowanie solidarności społecznej przez promowanie rozwoju wolontariatu.
- 9.2. Rozwijanie polityki senioralnej.
- 9.3. Tworzenie warunków do współdziałania gmin.

9.4. Wspieranie aktywności obywatelskiej, samoorganizacji oraz systemowe wsparcie działalności organizacji pozarządowych.

9.5. Aktywizacja społeczno-zawodowa osób niepełnosprawnych

9.6. Propagowanie polityki integracji imigrantów oraz reemigrantów.

9.7. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz ochrona ofiar przemocy w rodzinie.

9.8. Wspieranie rozwoju usług społecznych skierowanych do osób w kryzysie.

PROGRAMY OPERACYJNE - cele główne, zadania, kluczowe działania oraz wskaźniki monitoringu

Dla usystematyzowania w układzie tabelarycznym przedstawiono oznaczenia każdego programu, które zostały wygenerowane na podstawie analizy celów głównych i przyporządkowanych tym celom kierunków działania. Szczegółowy opis kierunków działania przypisanych dla poszczególnych programów operacyjnych został zawarty poniżej.

PROGRAM OPERACYJNY PRZESTRZEŃ

Odpowiednie zagospodarowanie przestrzeni stanowi warunek konieczny harmonijnego rozwoju oraz poprawy jakości życia mieszkańców. Przestrzeń publiczna nie może posiadać charakteru jedynie komunikacyjnego, służącego przemieszczaniu się osób i towarów, ale winna stanowić obszar spędzania czasu wolnego, forum wymiany idei, miejsce organizacji wydarzeń kulturalnych, rekreacyjnych czy sportowych. Takie jej postrzeganie sprzyja realizacji idei rozwoju powiatu „do wewnątrz”, która polega na intensyfikacji i wielofunkcjonalności użytkowania zurbanizowanej już przestrzeni.

Działania przewidziane w Programie Operacyjnym Przestrzeń mają prowadzić do podniesienia jakości przestrzeni publicznej tak, by stała się bardziej funkcjonalna, przyjazna mieszkańcom, a w rezultacie stanowiła wyróżnik (wizytówkę) powiatu.

W odpowiedzi na obserwowane zmiany klimatyczne, zwiększające prawdopodobieństwo wystąpienia zjawisk powodziowych oraz ekstremalnych zdarzeń pogodowych skutkujących m.in. podtopieniami, przewiduje się podjęcie działań służących zapewnieniu bezpieczeństwa przeciwpowodziowego oraz usprawnienie systemu odprowadzania wód opadowych.

Biorąc pod uwagę wysoką atrakcyjność środowiska przyrodniczego prowadzone będą działania zwiększające dostęp do obszarów zielonych i naturalnych zbiorników wodnych, aby w pełni wykorzystać ich walory rekreacyjne, sportowe i zdrowotne. Całościowe podejście do planowania i zarządzania przestrzenią doprowadzi do poprawy jej funkcjonalności i atrakcyjności, angażując w ten proces wszystkich jej użytkowników.

1. Powiązania Programu Operacyjnego PRZESTRZEŃ z dokumentami strategicznymi odnoszącymi się do rozwoju Pomorza:

- Powiązanie z projektem Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2030
Cel Operacyjny: 1.1 Bezpieczeństwo środowiskowe.
- Powiązanie ze Strategią Obszaru Metropolitalnego Gdańsk – Gdynia – Sopot 2030
Cel szczegółowy:
  - **Poprawa efektywności zagospodarowania przestrzennego w oparciu o policentryczny system osadniczy.**
  - **Tworzenie stref przemysłowo-usługowych.**
  - **Ochrona środowiska naturalnego oraz ograniczenie ryzyk środowiskowych.**
  - **Poprawa wewnętrznej dostępności transportowej oraz usprawnienie sieci transportu publicznego.**

1. PRZESTRZEŃ		
1.1 . Wspieranie kreacji zrównoważonej przestrzeni publicznej, przy racjonalnym wykorzystaniu i ochronie walorów naturalnych.		
ZADANIA	KLUCZOWE DZIAŁANIA	PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ LUB KOORDYNACJĘ/ POTENCJALNI PARTNERZY
1.1.1 Zagospodarowanie przestrzeni wzmacniające jej funkcjonalność oraz walory naturalne.	• <i>Rekreacyjno-sportowe zagospodarowanie przestrzeni publicznych;</i> • <i>Poprawa bezpieczeństwa w przestrzeniach</i>	➤ <i>Powiat Kartuski,</i> ➤ <i>samorządy gminne.</i>

	publicznych skierowana do wszystkich jej uczestników; • <i>Poprawa estetyki, funkcjonalności oraz tożsamości przestrzeni publicznej poprzez wprowadzenie elementów małej architektury;</i>	
1.1.2. Współpraca z gminami na rzecz spójności przestrzeni na obszarze powiatu.	• <i>Spójne planowanie i realizacja inwestycji w obszarach liniowych przestrzeni publicznej o znaczeniu ponadlokalnym;</i> • <i>Doskonalenie ustaleń i zapisów dotyczących problematyki przestrzeni publicznych w planach miejscowych;</i> • <i>Wprowadzenie regulacji w zakresie estetyki, funkcjonalności oraz dostępności przestrzeni publicznych w prawie miejscowym;</i>	➤ <i>Powiat Kartuski,</i> ➤ <i>samorządy gminne.</i>
1.2. Dbanie o poprawę porządku, ładu przestrzennego i estetyki w budownictwie i organizacji przestrzeni wspólnych.		
ZADANIA	KLUCZOWE DZIAŁANIA	PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ LUB KOORDYNACJĘ / POTENCJALNI PARTNERZY
1.2.1. Kreowanie wielofunkcyjnych przestrzeni na obszarze całego powiatu kartuskiego.	• <i>Tworzenie i realizacja w mpzp-ach przestrzeni publicznych służących powszechnemu wypoczynkowi i rekreacji mieszkańców powiatu:</i>	➤ <i>Powiat Kartuski,</i> ➤ <i>samorządy gminne,</i> ➤ <i>Powiatowy Inspektor Nadzoru Budowlanego,</i>

	1. <i>parki i tereny zieleni krajobrazowej,</i> 2. <i>miejsca wypoczynku przygotowane dla seniorów, niepełnosprawnych,</i> 3. <i>przestrzenie służące do ekspozycji wydarzeń kulturalnych i artystycznych.</i> • <i>Dbanie o ochronę zabytków poprzez przeciwdziałanie procesom degradacji zabytków oraz poprawę stanu zachowania obiektów i obszarów zabytkowych;</i> • <i>Egzekwowanie przepisów prawa miejscowego oraz prawa budowlanego dotyczącego zabudowy.</i>	➤ <i>Konserwator Zabytków Powiatu Kartuskiego,</i> ➤ <i>Pomorski Zespół Parków Krajobrazowych (Kaszubski Park Krajobrazowy).</i>
1.2.2. Urządzanie terenów zielonych i obszarów cennych przyrodniczo w przestrzeni publicznej.	• <i>Rewaloryzacja istniejącej zieleni w parkach i zieleńcach;</i> • <i>Zagospodarowanie sportowo-rekreacyjne wybranych terenów leśnych i ich sąsiedztwa z zachowaniem walorów przyrodniczych;</i> • <i>Realizacja infrastruktury sportowo-rekreacyjnej przy zbiornikach retencyjnych.</i>	➤ <i>Powiat Kartuski,</i> ➤ <i>samorządy gminne,</i> ➤ <i>organizacje pozarządowe,</i> ➤ <i>Nadleśnictwo Kartuzy,</i> ➤ <i>Pomorski Zespół Parków Krajobrazowych (Kaszubski Park Krajobrazowy).</i>
1.3. Dążenie do integracji oferty inwestycyjnej na terenie powiatu.		
ZADANIA	KLUCZOWE DZIAŁANIA	PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ LUB

		KOORDYNACJĘ / POTENCJALNI PARTNERZY
1.3.1. Promocja terenów inwestycyjnych przeznaczonych pod rozbudowę infrastruktury turystycznej.	• <i>Wielokierunkowa promocja proturystycznych terenów inwestycyjnych;</i> • <i>Opracowanie jednolitej oferty inwestycyjnej powiatu, połączonej z promocją produktów turystycznych.</i>	➤ <i>samorządy gminne,</i> ➤ <i>Powiat Kartuski,</i>
1.3.2. Efektywne wykorzystywanie istniejących terenów leśnych i zbiorników wodnych dla rozwoju turystyki (turystyka kwalifikowana) i agroturystyki.	• <i>Zagospodarowanie rekreacyjnych szlaków turystycznych (szlaki piesze, konne, ścieżki przyrodnicze, ścieżki rowerowe) w obszarach leśnych i przyjeziornych powiatu oraz samych jezior.</i>	➤ <i>Powiat Kartuski,</i> ➤ <i>samorządy gminne,</i> ➤ <i>Nadleśnictwo Kartuzy,</i> ➤ <i>Kaszubski Park Krajobrazowy.</i>
1.4. Rozwój nowoczesnych systemów bezpieczeństwa.		
ZADANIA	KLUCZOWE DZIAŁANIA	PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ LUB KOORDYNACJĘ / POTENCJALNI PARTNERZY
1.4.1. Rozwijanie systemów monitoringu przestrzeni publicznej.	• <i>Stworzenie spójnego systemu monitoringu wizyjnego najbardziej uczęszczanych przez mieszkańców i turystów miejsc publicznych, m.in. przejść dla pieszych, skrzyżowań ulic, miejsc wypoczynku i rekreacji, pałcówek oświatowych, obiektów sportowych itd.</i> • <i>Rozpowszechnienie wśród mieszkańców</i>	➤ <i>samorządy gminne,</i> ➤ <i>Powiatowy Zespół Zarządzania Kryzysowego,</i> ➤ <i>Komenda Powiatowa Policji w Kartuzach,</i> ➤ <i>Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej,</i> ➤ <i>Jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej.</i>

	systemu informacyjnego Blisko.	
1.5. Wspieranie rozwoju infrastruktury w sąsiedztwie węzłów integracyjnych i stacji kolejowych (Transit Oriented Development).		
ZADANIA	KLUCZOWE DZIAŁANIA	PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ LUB KOORDYNACJĘ / POTENCJALNI PARTNERZY
1.5.1. Budowanie miejsc postojowych i parkingów bezpośrednio przy węzłach integracyjnych i stacjach przesiadkowych.	• Budowa dostosowanych do rzeczywistych potrzeb miejsc parkingowych dla pojazdów mechanicznych, rowerów przewidzianych dla wydłużonego okresu postoju. Działania takie wymuszają niemal wszystkie przystanki PKM, ale również stacje kolejowe poza systemem PKM, jak również węzłowe przystanki komunikacji zbiorowej – autobusowej.	➤ samorzędy gminne, ➤ Powiat Kartuski,
1.5.2. Budowa dróg dojazdowych do węzłów integracyjnych i stacji kolejowych.	• Budowa dróg dojazdowych oraz ścieżek rowerowych, dających pełny komfort sprawnego przemieszczenia się każdego mieszkańca powiatu do najbliższego węzła przesiadkowego.	➤ samorzędy gminne, ➤ Powiat Kartuski,
1.6. Wzmacnianie znaczenia zarządzania kryzysowego i ochrony ludności.		
ZADANIA	KLUCZOWE DZIAŁANIA	PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ LUB

		KOORDYNACJĘ / POTENCJALNI PARTNERZY
1.6.1. Działania uprzedzające, eliminujące lub redukujące możliwości zaistnienia sytuacji kryzysowych.	• <i>Popularyzacja systemu informacyjnego Blisko wśród mieszkańców.</i>	➤ <i>Powiat Kartuski,</i> ➤ <i>Powiatowy Zespół Zarządzania Kryzysowego,</i>

Wykaz wskaźników monitoringowych PROGRAMU OPERACYJNEGO PRZESTRZEŃ				
Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa Rok bazowy: 2019	Źródło weryfikacji	Pożądany rezultat
Liczba ludności w powiecie	os.	139 397	GUS: BDL ¹¹	↗
Zasoby mieszkaniowe w powiecie: wszystkie	szt.	38 510	GUS: BDL	↗
Powierzchnia użytkowa mieszkań	m ²	4 084 147	GUS: BDL	↗
Ilość budynków mieszkalnych w powiecie	szt.	32 782	GUS: BDL	↗
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania na terenie powiatu	m ²	106,1	GUS: BDL	↗
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 mieszkańca powiatu	m ²	29,3	GUS: BDL	↗
Liczba mieszkań przypadająca na 1000 mieszkańców	szt.	276,3	GUS: BDL	↗
Ilość nowych budynków mieszkalnych oddanych do użytkowania w ciągu roku	szt.	1 154	GUS: BDL	↗
Liczba nowych budynków mieszkalnych przypadająca na 1000 mieszkańców	szt.	8,4	GUS: BDL	↗
Przeciętny czas trwania budowy nowych budynków mieszkalnych jednorodzinnych	mc	51,6	GUS: BDL	↘
Liczba mieszkań oddanych do	szt.	1 529	GUS: BDL	↗

¹¹ GUS:BDL – Główny Urząd Statystyczny – Bank Danych Lokalnych

użytkowania w ciągu roku				
Ogólna powierzchnia użytkowa budynków hoteli (PKOB 1211 ¹²)	m ²	4 037	GUS: BDL	↗
Powierzchnia użytkowa budynków zakwaterowania turystycznego (PKOB 1212);	m ²	1 224	GUS: BDL	↗
Udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem	%	0,1	GUS: BDL	↗
Liczba miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w trakcie sporządzania na podstawie ustawy z 27 marca 2003 r.;	szt.	139	GUS: BDL	↗
Liczba obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na podst. ustawy z 7 lipca 1994r. oraz ustawy z 27 marca 2003 r.;	szt.	1 087	GUS: BDL	↗
Powierzchnia gruntów objęta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w trakcie sporządzania na podstawie ustawy z 27 marca 2003 r.;	ha	10 845	GUS: BDL	↗
Liczba nowych budynków mieszkalnych; pozwolenia i zgłoszenia z projektem	szt.	1 198	GUS: BDL Starostwo Powiatowe w Kartuzach	↗

¹² Polska Klasyfikacja Obiektów Budowlanych

PROGRAM OPERACYJNY ŚRODOWISKO

Środowiskiem nazywamy ogół elementów przyrody, które nas otaczają oraz pozostają w ciągłej interakcji ze sobą nawzajem, a także z człowiekiem, który żyje w ich obrębie i ma na nie wpływ. Charakterystyczną cechą środowiska naturalnego jest jego równowaga. O środowisku naturalnym możemy więc mówić wtedy, gdy dany jego zbiór pozostaje w stanie równowagi biologicznej. Niewątpliwie nasza planeta stoi w obliczu bezprecedensowych wyzwań dla środowiska i klimatu, które zagrażają dobrostanowi ludzkości. Na podjęcie zdecydowanych działań nie jest jednak za późno, nadal istnieje możliwość odwrócenia niektórych negatywnych trendów, adaptacji dla zminimalizowania szkód, odbudowy kluczowych ekosystemów i ich skutecznej ochrony. W celu osiągnięcia długoterminowej zrównoważoności musimy traktować środowisko, klimat, gospodarkę i społeczeństwo jako nierozłączne części tego samego podmiotu.

Powszechne zainteresowanie problematyką ochrony środowiska w każdej dziedzinie życia człowieka wymaga opracowywania syntetycznych dokumentów, które gromadzą informacje o stanie środowiska przyrodniczego człowieka oraz wyznaczają cele ekologiczne, które prowadzą w konsekwencji do zrównoważonego rozwoju obszaru. Ważnym jest, aby dokonywać ciągłej aktualizacji zamierzonych działań oraz dostosowywać je do aktualnej sytuacji. Filarem polityki środowiskowej powiatu kartuskiego jest „Program Ochrony Środowiska Powiatu Kartuskiego –2030”, to zawarte w nim rozwiązania inwestycyjne oraz organizacyjne i informacyjne przyczynią się do właściwego, zgodnego z zasadą zrównoważonego rozwoju gospodarowania zasobami przyrodniczymi.

Przedmiotem opracowania Programu Operacyjnego Środowisko jest analiza istniejącego stanu poszczególnych komponentów środowiska przyrodniczego oraz przedstawienie celów i zadań koniecznych do realizacji w poszczególnych obszarach interwencji. Mają one zachować dobry stan środowiska lub przedstawić zadania naprawcze tam, gdzie konieczna jest poprawa.

W Kartuzach funkcjonuje zorganizowana sieć ciepłownicza. Budynki są ogrzewane w ramach indywidualnych centralnych systemów ogrzewania głównie węglem kamiennym, gazem ziemnym, drewnem opałowym. Wykorzystywana jest również energia elektryczna, pellet, węgiel brunatny i olej opałowy. Nadal nierozwiązany problemem jest niska emisja związana ze spalaniem w piecach centralnego ogrzewania tradycyjnych surowców. Odsetek mieszkańców korzystających z sieci gazowej wynosi 18,8. Rośnie również zainteresowanie odnawialnymi źródłami energii, np. ogrzewaniem

solarnym czy pompami ciepła. Roczne oceny jakości powietrza wykonane według kryteriów ustanowionych ze względu na ochronę zdrowia wykazują występowanie stężeń benzo(α)pirenu i pyłów zawieszonych przekraczających wartości dopuszczalne lub docelowe, w kontekście całej strefy pomorskiej, do której należy Powiat Kartuski¹³. Teren powiatu objęty jest *Programem ochrony powietrza dla strefy pomorskiej*, w której został przekroczony poziom dopuszczalny pyłu zawieszonego PM10 oraz poziom docelowy benzo(a)pirenu.

28 września 2020 r. Sejmik Województwa Pomorskiego przyjął tzw. uchwały antysmogowe. Zatwierdzone dokumenty podzielone są na: Uchwałę dla obszaru miast Województwa Pomorskiego z wyłączeniem Gminy Miasta Sopot oraz Uchwałę dla obszaru Województwa Pomorskiego z wyłączeniem miast i Gminy Miasta Sopot (obszary wiejskie).

Zgodnie z postanowieniami ww. dokumentów wprowadza się ograniczenia i zakazy w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalania paliw. Mianowicie mieszkańcy miast, którzy ogrzewają domy kociołami CO lub piecami na paliwa stałe, w pierwszej kolejności mają obowiązek podłączenia się do miejskiej sieci ciepłowniczej lub gazowej. W przypadku braku możliwości takiego podłączenia się, uchwały zezwalają na stosowanie gazu lub lekkiego oleju opałowego. Mieszkańców wsi obowiązuje natomiast m.in. wymiana pieców i kotłów na nowoczesne. Zarówno na wsiach, jak i miastach z kotłów CO oraz pieców na paliwa stałe będzie można korzystać najpóźniej do lipca 2035 roku. Wszystkie zmiany wprowadzane uchwałami antysmogowymi dla Pomorza mają na celu poprawę jakości powietrza w regionie.

Działania przewidziane w Programie odpowiadają na zdiagnozowane wyzwania rozwojowe. Poprawa efektywności energetycznej, zwłaszcza w obszarze budownictwa (mieszaniowego oraz publicznego) i ciepłownictwa, wynika z konieczności efektywnego korzystania z zasobów. Przysłuży się optymalizacji zużycia energii, ograniczeniu emisji gazów cieplarnianych oraz poprawie czystości powietrza.

Udział mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej w porównaniu do ogólnej liczby ludności Powiatu Kartuskiego wynosi 96,5%. Badania jakości wód podziemnych wskazują na ich przydatność do spożycia przez ludzi, a w celu występujących czasowo przekroczeń dopuszczalnych norm podejmowane są działania naprawcze. Znacznie niższy jest odsetek mieszkańców podłączonych do sieci kanalizacyjnej i wg stanu na koniec roku 2017 wyniósł on 57,9%. Pozostali mieszkańcy gromadzą ścieki w 16425 zbiornikach bezodpływowych oraz 977 przydomowych oczyszczalniach ścieków. Powiat kartuski w części objęty jest zasięgiem siedmiu aglomeracji kanalizacyjnych (Chmielno, Kartuzy, Przodkowo, Sierakowice, Somonino, Stężycza, Gdańsk)¹⁴.

---

¹³ Źródło: Program Ochrony Środowiska Powiatu Kartuskiego –2030

¹⁴ Źródło: Program Ochrony Środowiska Powiatu Kartuskiego –2030

Planowane przedsięwzięcia z zakresu gospodarki wodno-ściekowej będą służyły lepszemu gospodarowaniu zasobami wody pitnej, jak również efektywniejszemu oczyszczaniu ścieków komunalnych oraz ograniczeniu zrzutów nieoczyszczonych i niedostatecznie oczyszczonych ścieków opadowych. Poprawa czystości środowiska zwiększy jego estetykę oraz zniweluje niekorzystne oddziaływanie na człowieka. Bardziej zadbane place, chodniki czy trasy rowerowe wpłyną na poprawę atrakcyjności lokalizacyjnej dla obecnych oraz przyszłych mieszkańców powiatu.

Powiązania Programu Operacyjnego ŚRODOWISKO z dokumentami strategicznymi odnoszącymi się do rozwoju Pomorza:

- Powiązanie z projektem Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2030
Cel Operacyjny: 1.1 Bezpieczeństwo środowiskowe.
- Powiązanie ze Strategią Obszaru Metropolitalnego Gdańsk – Gdynia – Sopot 2030
Cel szczegółowy:
  - Ochrona środowiska naturalnego oraz ograniczenie ryzyk środowiskowych.
  - Poprawa efektywności gospodarki wodno-ściekowej oraz gospodarki odpadami.
  - Rozwój energetyki odnawialnej i podnoszenie efektywności energetycznej.

2. ŚRODOWISKO

2.1. Wspieranie różnorodnych form ekorozwoju i powstrzymanie degradacji środowiska przyrodniczego.

ZADANIA	KLUCZOWE DZIAŁANIA	PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ LUB KOORDYNACJĘ / POTENCJALNI PARTNERZY
2.1.1. Likwidacja i ograniczenie niskiej emisji, m.in. poprzez rozbudowę sieci gazowniczej lub nowoczesnych sieci ciepłowniczych, w obszarach zwartej zabudowy oraz promocję nowych technologii grzewczych wśród mieszkańców.	• <i>Dążenie do rozbudowy sieci gazowniczej na terenie powiatu;</i> • <i>Zwiększenie udziału nowych technologii grzewczych opartych o odnawialne źródła energii.</i>	➤ <i>Powiat Kartuski,</i> ➤ <i>samorządy gminne,</i> ➤ <i>Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo.</i>
2.1.2. Rewitalizacja terenów zdegradowanych ekologicznie.	• <i>Dbanie o utylizację odpadów;</i>	➤ <i>Powiat Kartuski,</i> ➤ <i>samorządy gminne,</i>

	• Budowa sieci kanalizacyjnych; • Likwidacja zagrożeń środowiskowych spowodowanych zaleganiem odpadów zawierających azbest; • Rekultywacja terenów zdewastowanych i zdegradowanych.	➤ zarządcy sieci kanalizacyjnych, ➤ podmioty odbierające odpady komunalne od właścicieli nieruchomości, ➤ podmioty gospodarcze i właściciele nieruchomości.
2.1.3. Tworzenie programów edukacji ekologicznej dzieci i młodzieży na poziomie szkół podstawowych i średnich.	• Podnoszenie świadomości ekologicznej wśród dzieci i młodzieży szkolnej poprzez wdrażanie programów edukacji ekologicznej na poziomie szkół podstawowych i średnich.	➤ szkoły i placówki oświatowe z terenu powiatu, ➤ Pomorski Zespół Parków Krajobrazowych (Kaszubski Park Krajobrazowy), ➤ Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny, ➤ organizacje pozarządowe.
2.2. Prowadzenie skoordynowanych działań w obszarze bezpieczeństwa energetycznego i polityki środowiskowej.		
ZADANIA	KLUCZOWE DZIAŁANIA	PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ LUB KOORDYNACJĘ / POTENCJALNI PARTNERZY
2.2.1. Przygotowanie terenów inwestycyjnych pod względem prawnym i technicznym dla rozwoju produkcji energii odnawialnej i opartej o wysokie technologie¹⁵.	• Wspieranie produkcji energii odnawialnej na terenie powiatu w oparciu o nowoczesne technologie.	➤ Powiat Kartuski, ➤ samorządy gminne, ➤ Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Gdańsku, ➤ Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gdańsku.
2.2.2. Ograniczenie emisji gazów cieplarnianych i emisji zanieczyszczeń do powietrza.	• Kompleksowa modernizacja energetyczna wybranych budynków użyteczności publicznej; • Wsparcie finansowe i instytucjonalne odbiorców	➤ Powiat Kartuski, ➤ samorządy gminne, ➤ Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku.

¹⁵ wysokie technologie - gałąź przemysłu wykorzystująca najnowsze osiągnięcia naukowe, technologiczne i techniczne, zarówno w procesie produkcyjnym, jak i w samym produkcie.

	<i>indywidualnych w zakresie działań termomodernizacyjnych;</i> • <i>Wsparcie finansowe i instytucjonalne budowy, rozbudowy oraz modernizacji instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii w budynkach użyteczności publicznej oraz odbiorców indywidualnych;</i> • <i>Wdrożenie systemu zarządzania zużyciem mediów w budynkach użyteczności publicznej;</i> • <i>Budowa i modernizacja oświetlenia ulicznego z użyciem energooszczędnych technologii oświetleniowych.</i>	
2.2.3. Edukacja społeczności poprzez lokalne media w zakresie nowych technologii ochrony środowiska i zagrożeń ekologicznych.	• <i>Wykorzystanie lokalnych mediów do edukacji ekologicznej mieszkańców z zakresu nowych technologii ochrony środowiska oraz potencjalnych zagrożeń ekologicznych.</i>	➤ <i>Powiat Kartuski,</i> ➤ <i>lokalne media,</i> ➤ <i>organizacje pozarządowe.</i>
2.2.4. Modernizacja i rozwój systemu utrzymania czystości i porządku.	• <i>Rozwój punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych;</i> • <i>Organizacja objazdowych zbiórek odpadów.</i>	➤ <i>Powiat Kartuski,</i> ➤ <i>samorządy gminne,</i> ➤ <i>zarządcy sieci kanalizacyjnych,</i> ➤ <i>podmioty odbierające odpady komunalne od właścicieli nieruchomości.</i>
2.3. Wspieranie rozwoju nowoczesnej gospodarki wodno-ściekowej oraz gospodarki odpadami.		
ZADANIA	KLUCZOWE DZIAŁANIA	PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ LUB KOORDYNACJĘ / POTENCJALNI PARTNERZY
2.3.1. Kontynuacja rozbudowy i modernizacji infrastruktury	• <i>Rozbudowa oraz modernizacja</i>	➤ <i>Powiat Kartuski,</i>

związanej z odprowadzaniem ścieków komunalnych i przemysłowych oraz odprowadzaniem i retencjonowaniem wód opadowych i roztopowych.	infrastruktury związanej z odprowadzeniem wód opadowych i roztopowych; • Wspieranie budowy infrastruktury na terenach niepodłączonych do systemu kanalizacyjnego o dostatecznym wskaźniku koncentracji zabudowy; • Edukacja ekologiczna mieszkańców w zakresie korzystania i ochrony wód.	➤ samorządy gminne, ➤ Zarządcy sieci wodociągowych, ➤ Polskie Gospodarstwo Wodne Wody Polskie
2.3.2. Rozwój terenów biologicznie czynnych, pielęgnacja zieleni urządzonej.	• Koordynacja w planowaniu przestrzennym w zakresie rozwoju terenów biologicznie czynnych, będących jedną z podstaw zachowania różnorodności biologicznej i ochrony zasobów wód (poprzez ograniczenie nadmiernego ich spływu).	➤ Powiat Kartuski, ➤ samorządy gminne, ➤ Pomorski Zespół Parków Krajobrazowych (Kaszubski Park Krajobrazowy), ➤ Wody Polskie.
2.4. Promocja przedsięwzięć i wspieranie edukacji proekologicznej nastawionej na budowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji.		
ZADANIA	KLUCZOWE DZIAŁANIA	PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ LUB KOORDYNACJĘ / POTENCJALNI PARTNERZY
2.4.1. Zagospodarowanie gruntów o niskiej klasie bonitacyjnej i nieprzydatnych rolniczo.	• Działania w kierunku zmiany planów zagospodarowania przestrzennego i planów miejscowych na poziomie gmin na rzecz nowych funkcji gospodarczych z uwzględnieniem pozytywnego lub minimalnego wpływu na środowisko naturalne oraz rekultywacji terenów zdewastowanych i zdegradowanych, a także poprzez tworzenie nowych obszarów architektury zieleni.	➤ samorządy gminne, ➤ właściciele nieruchomości.
2.4.2. Edukacja ekologiczna mieszkańców w zakresie	• Działania promocyjne oraz informacyjne w	➤ Powiat Kartuski, ➤ samorządy gminne,

potrzeby dbania o czystość otoczenia.	zakresie dobrych praktyk związanych z segregacją odpadów, a także korzyściami wynikającymi z postaw proekologicznych; Organizacja przedsięwzięć poświęconych czystości otoczenia, w tym: festynów, konkursów, akcji środowiskowych.	- szkoły i placówki oświatowe z terenu powiatu, - organizacje pozarządowe.
2.5. Wspieranie rozwoju rolnictwa i przetwórstwa rolnego, w tym ekologicznego i tradycyjnego wraz z powiązаныmi usługami.		
ZADANIA	KLUCZOWE DZIAŁANIA	PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ LUB KOORDYNACJĘ / POTENCJALNI PARTNERZY
2.5.1. Działanie na rzecz poprawy konkurencyjności sektora rolnego i przetwórstwa rolno – spożywczego, w tym ekologicznego i tradycyjnego oraz ich promocji.	- Promocja lokalnego przetwórstwa oraz produktów rolnych (np. truskawka kaszubska); - Wspieranie grup producenckich w tym producentów owoców i warzyw;	- Powiat Kartuski, - Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Kartuzach, - Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Wykaz wskaźników monitoringowych PROGRAMU OPERACYJNEGO ŚRODOWISKO				
Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa Rok bazowy: 2019	Źródło weryfikacji	Pożądany rezultat
Lesistość	%	30,9	GUS: BDL	↗
Emisja zanieczyszczeń gazowych ogółem	t/r	12 252	GUS: BDL	↘
Ilość oczyszczalni przydomowych	szt.	1 186	GUS: BDL	↗
Liczba instalacji wytwarzających energię odnawialną na terenie powiatu	szt.	5	http://www.ure.gov.pl	↗
Moc instalacji wytwarzających energię odnawialną na terenie powiatu	MW	1,233	http://www.ure.gov.pl	↗

Długość czynnej sieci wodociągowej na terenie powiatu	km	1 765,5	GUS: BDL	↗
Korzystający z sieci wodociągowej na terenie powiatu w % ogółu ludności	%	96,7	GUS: BDL	↗
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	957,1	GUS: BDL	↗
Korzystający z sieci kanalizacyjnej na terenie powiatu w % ogółu ludności	%	59,0	GUS: BDL	↗
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ogólnej liczby ludności	%	57,4	GUS: BDL	↗
Długość czynnej sieci gazowej na terenie powiatu	m	701 738	GUS: BDL	↗
Korzystający z sieci gazowej na terenie powiatu w % ogółu ludności	%	28,7	GUS: BDL	↗
Masa wytworzonych odpadów komunalnych przez jednego mieszkańca	kg	339	GUS: BDL	↘
Odpady zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów	%	33,1	GUS: BDL	↗
Ilość wyrobów zawierających azbest na terenie powiatu	kg	27 758 308	http://www.bazaazbestowa.gov.pl	↘
Ilość unieszkodliwionych odpadów zawierających azbest na terenie powiatu	kg	2 430 061	http://www.bazaazbestowa.gov.pl	↗
Liczba produktów tradycyjnych	szt.	73	https://www.gov.pl/web/rolnictwo/woj-pomorskie	↗

PROGRAM OPERACYJNY TRANSPORT

Obszar powiatu jest dobrze zespolony gęstą siecią dróg publicznych, których łączna długość przekracza 1800 km, z czego ponad 900 km to drogi utwardzone, co daje średnio 82,1 km na 100 km² powierzchni powiatu, przy 64,4 km na 100 km² w województwie pomorskim. System ten uzupełnia stale rozwijająca się sieć 92,1 km ścieżek rowerowych, z czego 32,2 km znajduje się pod zarządem Powiatu Kartuskiego¹⁶. Dzięki efektywnej współpracy różnych szczebli samorządowych przygotowywane są kolejne znaczące inwestycje drogowe, łączące powiat kartuski z jądrem metropolii trójmiejskiej oraz innymi regionami kraju, w tym Obwodnica Metropolii Trójmiejskiej i Trasa Kaszubska. Od 2015 roku wschodnią część powiatu, w tym miasta Kartuzy i Żukowo, łączy z Gdańskiem linia Pomorskiej Kolej Metropolitalnej, dzięki której rozwija się atrakcyjny dla mieszkańców i przyjezdnych transport zbiorowy. To istotna perspektywa dla dalszego rozwoju miast przejmujących funkcje lokalnych centrów, zyskujących na atrakcyjności osiedleńczej w gęsto zagospodarowanej i silnie zurbanizowanej części metropolii. Gminy Somonino oraz Stężyca korzystają z połączeń kolejowych linii Kościerzyna – Gdańsk Wrzeszcz - Gdynia. Strategiczne plany rozwoju kolei i transportu zbiorowego przewidują przywrócenie do funkcjonowania linii kolejowej Pruszcz Gdański – Kartuzy – Sierakowice – Lębork, jako przedłużenia trasy PKM, co zasadniczo zmieni sposób podróżowania mieszkańców do pracy, szkół czy instytucji. Skrócenie czasu podróży do rdzenia Metropolii w zasadniczy sposób wpływa na wzrost atrakcyjności osiedleńczej i inwestycyjnej powiatu kartuskiego, a także na rozwój ruchu turystycznego.

Szansa komfortowego oraz bezpiecznego przemieszczania się stanowi jeden z podstawowych warunków kształtujących wysoką jakość życia. W powiecie kartuskim podobnie jak w większości regionów Polski, transport publiczny przegrywa z indywidualnym transportem samochodowym, jednakże jak pokazują doświadczenia Europy Zachodniej, uwzględnianie przede wszystkim interesów kierowców i koncentracja na rozwoju infrastruktury dla transportu samochodowego, nie tylko nie rozwiązuje problemów transportowych, lecz wręcz sprzyja ich narastaniu.

---

¹⁶ Źródło: Baza GUS, dane za rok 2019, <https://bdl.stat.gov.pl>.

Zasadniczym wyzwaniem powiatu kartuskiego jest poprawa warunków dla ruchu pieszego oraz rowerowego, jak również usprawnienie komunikacji zbiorowej i jej integracja z aktywnymi formami mobilności. Rezultatem proponowanych działań winno być zapewnienie mieszkańcom taniego, komfortowego, szybkiego, bezpiecznego, a także nieuciążliwego dla środowiska sposobu dotarcia do miejsc pracy, nauki czy rekreacji. Osiągnię się to poprzez inwestycje w infrastrukturę, w tym: budowę i remonty chodników, tras rowerowych, węzłów integracyjnych.

Powiązania Programu Operacyjnego TRANSPORT z dokumentami strategicznymi odnoszącymi się do rozwoju Pomorza:

- Powiązanie z projektem Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2030
Cel Operacyjny: 2.4 Mobilność.
- Powiązanie ze Strategią Obszaru Metropolitalnego Gdańsk – Gdynia – Sopot 2030
Cel szczegółowy:
  - **Poprawa wewnętrznej dostępności transportowej oraz usprawnienie sieci transportu publicznego.**
  - **Poprawa zewnętrznej dostępności transportowej.**
  - **Usprawnienie zarządzania oraz priorytetyzacja metropolitalnego transportu zbiorowego, multimodalnego oraz mobilności aktywnej.**

3. TRANSPORT

3.1. Dążenie do poprawy połączeń powiatu z metropolią, zarówno poprzez transport drogowy i kolejowy.

ZADANIA	KLUCZOWE DZIAŁANIA	PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ LUB KOORDYNACJĘ / POTENCJALNI PARTNERZY
3.1.1. Budowa i remonty dróg powiatowych, w tym szczególnie o znaczeniu zwiększającym dostępność do centrów skupiających miejsca pracy i poprawiających bezpieczeństwo komunikacji w powiecie.	• <i>Tworzenie partnerstw powiatowo-gminnych dla budowy i przebudowy dróg powiatowych (montaż finansowy), począwszy od fazy projektowania, a skończywszy na tzw. infrastrukturze okołodrogowej.</i>	➤ <i>Powiat Kartuski,</i> ➤ <i>samorządy gminne,</i>
3.1.2. Modernizacja i rozbudowa infrastruktury okołodrogowej (chodniki, parkingi, ścieżki rowerowe, oświetlenie uliczne), w tym w ramach partnerstwa publiczno-publicznego.	• <i>Rozbudowa infrastruktury drogowej i okołodrogowej w powiecie;</i>	➤ <i>Powiat Kartuski,</i> ➤ <i>samorządy gminne,</i> ➤ <i>Zarząd Dróg Powiatowych w Kartuzach.</i>

	• <i>Dostosowanie dróg gminnych, powiatowych, wojewódzkich dla użytkowników pieszo-rowerowych i niepełnosprawnych;</i> • <i>Wykonanie audytu tras turystycznych (ścieżek rowerowych, tras pieszych, tras Nordic Walking);</i>	➤ <i>zarządcy dróg.</i>
3.2. Stworzenie wspólnego, sprzężonego systemu transportu zbiorowego w całym powiecie.		
ZADANIA	KLUCZOWE DZIAŁANIA	PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ LUB KOORDYNACJĘ / POTENCJALNI PARTNERZY
3.2.1. Rozwój przewozów lokalnych w powiecie kartuskim w oparciu o istniejącą bazę komunikacji zbiorowej.	• <i>Wykorzystanie infrastruktury przewozów pasażerskich oraz jej modernizacja, umożliwiającą zwiększenie dostępności mieszkańców powiatu do dalej położonych miejsc pracy, kultury i wypoczynku;</i> • <i>Reprezentowanie interesów mieszkańców powiatu w rozmowach na temat tworzenia nowych połączeń regionalnych i poprawy jakości transport, oferowanego przez Pomorską Kolej Metropolitalną, PKP i przewoźników prywatnych.</i>	➤ <i>Powiat Kartuski,</i> ➤ <i>samorządy gminne,</i> ➤ <i>PKP,</i> ➤ <i>przewoźnicy prywatni.</i>
3.2.2. Utworzenie regularnych połączeń pomiędzy miejscowościami wykluczonymi komunikacyjnie do punktów przesiadkowych i węzłów komunikacyjnych.	• <i>Uruchomienie transportu zbiorowego, opartego na małych busach prywatnego przewoźnika, np. w oparciu o partnerstwo publiczno-prywatne.</i>	➤ <i>Powiat Kartuski,</i> ➤ <i>samorządy gminne,</i> ➤ <i>przewoźnicy prywatni.</i>
3.3. Wspieranie rozbudowy sieci kolejowej, w tym połączeń z Kartuz do Sierakowic i Lęborka oraz Kościerzyny, a także wzrost liczby kursów PKM.		

ZADANIA	KLUCZOWE DZIAŁANIA	PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ LUB KOORDYNACJĘ / POTENCJALNI PARTNERZY
3.3.1. Rozwój pasażerskich połączeń kolejowych usprawniających przemieszczanie się mieszkańców powiatu kartuskiego do miejsc pracy i ośrodków kultury.	• <i>Wspieranie rozwoju Pomorskiej Kolei Metropolitalnej, zarówno w zakresie uruchomienia drugiej linii, jak i wydłużenia jej trasy i zwiększenia liczby kursów;</i> • <i>Rewitalizacja oraz elektryfikacja linii kolejowej 229 Kartuzy - Sierakowice- Lębork.</i>	➤ <i>Powiat Kartuski,</i> ➤ <i>samorządy gminne,</i> ➤ <i>Pomorska Kolej Metropolitalna S.A.</i> ➤ <i>PKP Polskie Linie Kolejowe S.A.</i>
3.4. Rozwój sieci dróg i parkingów, w tym obwodnicy metropolitalnej Trójmiasta, trasy S6 oraz obwodnic Kartuz, Sierakowic i Żukowa.		
ZADANIA	KLUCZOWE DZIAŁANIA	PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ LUB KOORDYNACJĘ / POTENCJALNI PARTNERZY
3.4.1. Aktywny udział samorządów gminnych i powiatu kartuskiego w procesie planowania i realizacji inwestycji związanych z budową i modernizacją sieci dróg i parkingów usprawniających komunikację wewnętrzną i zewnętrzną powiatu.	• <i>Doprowadzenie do szybkiej realizacji obwodnicy metropolitalnej Trójmiasta, trasy S6 i obwodnic Kartuz, Sierakowic i Żukowa;</i> • <i>Działania zmierzające do budowy dróg dojazdowych do Obwodnicy Metropolitalnej.</i>	➤ <i>Powiat Kartuski,</i> ➤ <i>samorządy gminne,</i> ➤ <i>samorząd województwa pomorskiego.</i>
3.5. Wzrost udziału elektromobilności, mobilności aktywnej, rowerowej i intermodalnej w transporcie.		
ZADANIA	KLUCZOWE DZIAŁANIA	PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ LUB KOORDYNACJĘ / POTENCJALNI PARTNERZY
3.5.1. Budowa sieci połączeń transportu kombinowanego w oparciu o istniejący transport zbiorowy, indywidualny, ścieżki rowerowe i zintegrowane węzły przesiadkowe.	• <i>Stworzenie mieszkańcom powiatu możliwości przemieszczania się w jego granicach transportem mieszanym np. prywatny samochód – stacja kolejowa, przystanek PKM, rower – stacja kolejowa, minibus – przystanek PKM itd.;</i>	➤ <i>Powiat Kartuski,</i> ➤ <i>samorządy gminne,</i>

	• Budowa odpowiedniej infrastruktury w tym dobrze wyposażonych węzłów przesiadkowych (parkingi dla samochodów, rowerów ze stacjami małej naprawy); • Budowa ścieżek rowerowych przy nowo budowanych drogach.	
3.5.2 Ograniczenie negatywnego wpływu transportu na środowisko.	• Ograniczenie ilości pojazdów niespełniających podstawowych norm europejskiego standardu emisji spalin; • Stworzenie warunków do budowy i rozwoju ogólnodostępnych stacji i punktów ładowania indywidualnych pojazdów elektrycznych; • Dążenie do zwiększenia udziału zeroemisyjnego transportu zbiorowego.	➤ Powiat Kartuski, ➤ samorządy gminne, ➤ lokalni przewoźnicy, ➤ przedsiębiorstwa transportowe, ➤ sieci stacji paliw, ➤ deweloperzy, ➤ centra handlowe

Wykaz wskaźników monitoringowych PROGRAMU OPERACYJNEGO TRANSPORT				
Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa Rok bazowy: 2019	Źródło weryfikacji	Pożądany rezultat
Długość dróg powiatowych o nawierzchni twardej	km	277,1	GUS: BDL	↗
Długość dróg powiatowych o nawierzchni twardej ulepszonej	km	272,3	GUS: BDL	↗
Liczba pojazdów samochodowych i ciągników zarejestrowanych na terenie powiatu	szt.	124 923	GUS: BDL	....
Liczba samochodów osobowych na 1000 ludności	szt.	657,3	GUS: BDL	....
Liczba pojazdów z napędem elektrycznym	szt.	9	Starostwo Powiatowe w Kartuzach	↗

zarejestrowanych na terenie powiatu w ciągu roku				
Ilość baz ładowania i tankowania (CNG/LNG) pojazdów elektrycznych i pojazdów napędzanych gazem ziemnym na terenie powiatu kartuskiego	szt.	3	Ewidencja Infrastruktury Paliw Alternatywnych https://eipa.udt.gov.pl/	↗
Długość ścieżek rowerowych (dróg dla rowerów) ogółem	km	92,1	GUS: BDL	↗
Długość ścieżek rowerowych (dróg dla rowerów) będących pod zarządem starostwa	km	32,2	GUS: BDL	↗
Liczba wypadków drogowych ogółem	szt.	162	GUS: BDL	↘
Udział wydatków na drogi publiczne w wydatkach ogółem	%	12,0	GUS: BDL	↗
Długość przebudowanych, rozbudowanych lub wyremontowanych dróg powiatowych	mb	8544	Zarząd Dróg Powiatowych w Kartuzach	↗
Wysokość środków finansowych przeznaczonych na inwestycje drogowe w ciągu dróg powiatowych	zł	11 203 000,00	Zarząd Dróg Powiatowych w Kartuzach	↗
Długość wybudowanych lub wyremontowanych chodników i ścieżek rowerowych w ciągu dróg powiatowych	mb	6854	Zarząd Dróg Powiatowych w Kartuzach	↗
Wysokość środków finansowych przeznaczonych na inwestycje drogowe w ciągu dróg powiatowych	zł	1 494 476,07	Zarząd Dróg Powiatowych w Kartuzach	↗

PROGRAM OPERACYJNY GOSPODARKA

Prężnie prosperujące przedsiębiorstwa stanowią istotny element rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu kartuskiego. Korzystnie oddziałują na lokalny rynek pracy tworząc dużą podaż miejsc pracy, co z kolei przekłada się na wysoki poziom życia mieszkańców oraz zmniejszenie skali wielu problemów społecznych. Nie mniej jednak poziom przedsiębiorczości w powiecie nie odpowiada w pełni wysokim aspiracjom gospodarczym regionu. Przyczyn obecnego stanu rzeczy należy szukać przede wszystkim w problemach trapiących nie tyle powiat kartuski czy Pomorze, lecz szerzej – całą polską gospodarkę. W ostatnim czasie nasz kraj dotknęło spowolnienie gospodarcze, które poskutkowało nie najlepszymi wskaźnikami koniunktury w przemyśle, budownictwie oraz handlu. Przedsiębiorcy z małych i średnich przedsiębiorstw twierdzą zgodnie, że sytuacja na rynku spowodowana wybuchem epidemii Covid-19 uległa w ostatnim czasie znacznemu pogorszeniu i aktualnie nie tworzy wystarczająco dobrych warunków dla prowadzenia biznesu. Problemem jest brak rozwiniętej kultury współpracy, stwarza bowiem trudności w tworzeniu dobrych relacji biznesowych i budowy swego rodzaju biznesowej społeczności. Poprawy wymaga też kooperacja przedsiębiorstw z sektorem nauki czy samorządami lokalnymi, które z zasady powinny korzystnie wpływać na możliwości rozwojowe firm. Kolejnym czynnikiem wymagającym interwencji jest polski system edukacji, który rzadko kreuje możliwości rozwoju dopasowanego do obecnych realiów. Przedsiębiorcy zgłaszali problem niedostosowania możliwości przekwalifikowania pracowników do zgłaszanych potrzeb. W tym kontekście widać wyraźnie konieczność dalszego poszerzania form wsparcia dla start-upów oraz istniejących przedsiębiorstw. Należy też pamiętać o działalnościach gospodarczych, których celem jest osiągnięcie korzyści społecznych dzięki sprzedaży dóbr i usług. Tego typu działania podejmuje się w ramach ekonomii społecznej, działającej na rzecz tworzenia miejsc pracy dla osób, które w warunkach gospodarki rynkowej miałyby z tym problemem oraz stymulowania aktywności obywatelskiej mieszkańców.

Działania zaproponowane w Programie mają na celu stworzenie warunków przyczyniających się do rozwoju przedsiębiorstw z terenu powiatu kartuskiego. Odpowiadają zarówno na swoiste potrzeby rozpoczynających działalność start-upów, jak i dostosowują ofertę wsparcia do wymagań istniejących już firm, w tym małych i średnich z branż tradycyjnych. Obszarem o ogromnym potencjale jest budowanie wielopłaszczyznowego pola współpracy przedsiębiorstw z otoczeniem biznesowym, w tym

kooperacji z innymi firmami. Celem programu jest także stworzenie warunków zapewniających podmiotom z najnowocześniejszych branż odpowiedniego wsparcia do wprowadzenia na rynek nowatorskich i kreatywnych rozwiązań. Niebagatelną rolę w kreowaniu środowiska sprzyjającego rozwojowi firm oraz innowacyjności odgrywa edukacja, dlatego istotnym jest, by kształtowała postawy oraz kompetencje służące rozwojowi kreatywnej gospodarki oraz odpowiadała potrzebom lokalnego rynku pracy.

Powiązania Programu Operacyjnego GOSPODARKA z dokumentami strategicznymi odnoszącymi się do rozwoju Pomorza:

- **Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2030**
Cel Operacyjny: 3.2 Zasoby pracy
- **Powiązanie ze Strategią Obszaru Metropolitalnego Gdańsk – Gdynia – Sopot 2030**
Cel szczegółowy:
  - **Rozwój kluczowych specjalizacji technologicznych oraz zaawansowanych usług.**
  - **Rozwój sektorów produkcyjnych.**
  - **Stymulowanie popytu na innowacje w metropolitalnej gospodarce.**
  - **Rozwój kluczowych specjalizacji technologicznych oraz zaawansowanych usług biznesowych.**
  - **Zwiększenie aspiracji edukacyjnych i postaw twórczych.**

4. GOSPODARKA

4.1. Wspieranie rozwoju przedsiębiorstw opartych na innowacyjności, kreatywności i wysokich technologiach.

ZADANIA	KLUCZOWE DZIAŁANIA	PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ LUB KOORDYNACJĘ / POTENCJALNI PARTNERZY
4.1.1. Organizowanie na terenie powiatu kartuskiego ustawicznych szkoleń bezpośrednich beneficjentów (pracodawców) w zakresie korzystania ze środków	• <i>Tworzenie projektów wspierających sprawnie funkcjonujące organizacje pomocnicze MSP w pozyskiwaniu dotacji i organizacji</i>	➤ <i>Powiat Kartuski,</i> ➤ <i>samorządy gminne,</i> ➤ <i>organizacje skupiające lokalnych przedsiębiorców (Izby Przemysłowe, Cechy Rzemiosł, Stowarzyszenia przedsiębiorców)</i>

zewnętrznych i reguł partnerstwa publiczno – prywatnego.	montaży finansowych opartych o ppp.	
4.1.2. Tworzenie podstaw do realizacji polityki klastrowej w wyznaczonych gałęziach gospodarki powiatu kartuskiego np. turystyka, budownictwo.	• <i>Utworzenie na terenie powiatu kartuskiego strefy aktywności gospodarczej uzbrojonej w infrastrukturę techniczną, pokrytą szczegółowymi planami zagospodarowania przestrzennego, które winny stać się podstawą rozwoju klastrów przemysłowych z preferencyjnymi warunkami do inwestowania i strukturą umożliwiającą absorpcję środków UE po roku 2020 – klastry głównym kierunkiem dotacji UE w latach 2022+</i>	➤ <i>Powiat Kartuski,</i> ➤ <i>samorządy gminne,</i> ➤ <i>organizacje skupiające lokalnych przedsiębiorców (Izby Przemysłowe, Cechy Rzemiosł, Stowarzyszenia przedsiębiorców),</i> ➤ <i>lokalni przedsiębiorcy.</i>
4.1.3. Pogłębienie współpracy z trójmiejskimi uczelniami wyższymi w zakresie wykorzystania projektów innowacyjnych na rynku pracy powiatu kartuskiego.	• <i>Wypracowanie porozumienia z m.in. Politechniką Gdańską, Uniwersytetem Morskim w Gdyni, dot. wdrażania nowych technologii i projektów innowacyjnych do firm działających na terenie powiatu kartuskiego.</i>	➤ <i>Powiat Kartuski,</i> ➤ <i>Kaszubski Inkubator Przedsiębiorczości,</i> ➤ <i>stowarzyszenia pracodawców,</i> ➤ <i>izby gospodarcze,</i> ➤ <i>Trójmiejskie uczelnie wyższe.</i>
4.2. Promowanie lokalnej przedsiębiorczości, w tym firm rodzinnych.		
ZADANIA	KLUCZOWE DZIAŁANIA	PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ LUB KOORDYNACJĘ / POTENCJALNI PARTNERZY
4.2.1. Organizacja na poziomie powiatu nowych form kształcenia zawodowego dla potrzeb lokalnych przedsiębiorców.	• <i>Organizowanie kursów przekwalifikowania zawodowego;</i> • <i>Otwieranie profilowanych klas szkolnictwa zawodowego dostosowanego do aktualnych potrzeb lokalnego rynku pracy.</i>	➤ <i>szkoły ponadpodstawowe z terenu powiatu,</i> ➤ <i>Powiatowy Urząd Pracy w Kartuzach,</i> ➤ <i>organizacje pozarządowe.</i>

4.2.2. Promocja nowoczesnego know-how¹⁷ oraz innowacyjnych projektów i tworzenie podstaw do rozwoju sprawnie funkcjonującego, nowoczesnego doradztwa gospodarczego.	• <i>Intensywniejsze wykorzystanie zasobów Kaszubskiego Inkubatora Przedsiębiorczości w Kartuzach, który winien stać się rzeczywistym partnerem przedsiębiorców w organizacji szkoleń i promocji nowoczesnych rozwiązań w priorytetowych dziedzinach gospodarki powiatu kartuskiego.</i>	➤ <i>Powiat Kartuski,</i> ➤ <i>Kaszubski Inkubator Przedsiębiorczości,</i>
4.3. Ułatwianie dostępu do technologii i usług społeczeństwa informacyjnego, e-usług.		
ZADANIA	KLUCZOWE DZIAŁANIA	PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ LUB KOORDYNACJĘ / POTENCJALNI PARTNERZY
4.3.1. Rozwój pasażerskich połączeń kolejowych usprawniających przemieszczanie się mieszkańców powiatu kartuskiego do ośrodków kultury i miejsc pracy.	• <i>Wspieranie rozwoju Pomorskiej Kolei Metropolitalnej, zarówno w zakresie uruchomienia drugiej linii, jak i wydłużenia jej trasy i zwiększenia liczby połączeń;</i> • <i>Rewitalizacja i elektryfikacja linii kolejowej 229 Kartuzy - Sierakowice- Lębork.</i>	➤ <i>Powiat Kartuski,</i> ➤ <i>samorządy gminne,</i> ➤ <i>Pomorska Kolej Metropolitalna S.A.</i> ➤ <i>PKP Polskie Linie,</i> ➤ <i>Kolejowe S.A.</i>
4.3.2. Tworzenie płaszczyzn współpracy międzynarodowej w różnych dziedzinach życia gospodarczego na poziomie powiatu kartuskiego, z udziałem gmin, opartego na nowych technologiach informatycznych.	• <i>Dążenie do zwiększania aktywności powiatu, jak i samorządów gminnych, w tworzeniu kolejnych umów partnerskich z samorządami UE i nie tylko, w kierunku tworzenia warunków dla rozwoju nowoczesnej gospodarki opartej na nowych technologiach i najnowszych osiągnięciach nauki.</i>	➤ <i>Powiat Kartuski,</i> ➤ <i>samorządy gminne.</i>
4.4. Monitoring rynku pracy oraz elastyczne dostosowywanie form pomocy do panującej koniunktury.		

¹⁷ W skrócie **know-how** oznacza wiedzę techniczną i pozatechniczną (handlową, administracyjną, organizacyjną, finansową), przydatną do wykonywania konkretnego rodzaju działalności gospodarczej. Można je określić jako całość doświadczeń, praktyk i procedur, jakie przedsiębiorca zdobył w trakcie prowadzenia działalności.

ZADANIA	KLUCZOWE DZIAŁANIA	PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ LUB KOORDYNACJĘ / POTENCJALNI PARTNERZY
4.4.1. Diagnozowanie potrzeb lokalnego rynku pracy.	Rzeczywista i rzetelna diagnoza potrzeb lokalnego rynku pracy, dokonywana przy udziale organizacji skupiających lokalnych przedsiębiorców oraz regionalnych środowisk akademickich.	- Powiatowy Urząd Pracy w Kartuzach, - organizacje skupiające lokalnych przedsiębiorców (Izby Przemysłowe, Cechy Rzemiosł, Stowarzyszenia przedsiębiorców).
4.4.2. Edukacja pracodawców i przyszłych pracowników o możliwościach zatrudnieniowych, opartych na pracy przez Internet.	- Promowanie formy zatrudnienia przez Internet, zwłaszcza dla grupy osób niepełnosprawnych, samotnie wychowujących dzieci; - Tworzenie projektów o charakterze edukacyjnym zarówno dla pracodawców, jak i bezpośrednich beneficjentów pracy zdalnej.	- Powiatowy Urząd Pracy w Kartuzach, - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach,
4.5. Aktywizacja osób biernych zawodowo, w tym seniorów.		
ZADANIA	KLUCZOWE DZIAŁANIA	PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ LUB KOORDYNACJĘ / POTENCJALNI PARTNERZY
4.5.1. Tworzenie projektów edukacyjnych i bazy ofert pracy dla osób biernych zawodowo i seniorów.	Objęcie osób będących w wieku poprodukcyjnym, uczniów powyżej 15 roku życia, studentów, seniorów wieloma formami wsparcia w zakresie podejmowania przez te osoby prac w ograniczonym wymiarze czasu pracy, pracy na zasadach wolontarystycznych (w tym utworzenie bazy takich ofert).	- Powiat Kartuski, - organizacje pozarządowe.

Wykaz wskaźników monitoringowych
PROGRAMU OPERACYJNEGO GOSPODARKA

Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa Rok bazowy: 2019/2020 ¹⁸	Źródło weryfikacji	Pożądany rezultat
Liczba ludności ogółem	os.	139 397	GUS: BDL	↗
Przyrost naturalny	os.	1 328	GUS: BDL	↗
Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców		9,63	GUS: BDL	↗
Liczba ludności w wieku produkcyjnym ogółem	os.	83 188	GUS: BDL	↗
Liczba bezrobotnych zarejestrowanych ogółem*	os.	2 134	GUS: BDL Powiatowy Urząd Pracy w Kartuzach	↘
Liczba bezrobotnych zarejestrowanych do 30 roku życia*	os.	832	GUS: BDL Powiatowy Urząd Pracy w Kartuzach	↘
Udział procentowy osób do 30 roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych*	%	39,0	GUS: BDL Powiatowy Urząd Pracy w Kartuzach	↘
Liczba osób długotrwale bezrobotnych (pozostających bez pracy dłużej niż 1 rok)*	os.	515	GUS: BDL Powiatowy Urząd Pracy w Kartuzach	↘
Liczba kobiet długotrwale bezrobotnych (pozostających bez pracy dłużej niż 1 rok)*	os.	426	GUS: BDL Powiatowy Urząd Pracy w Kartuzach	↘
Liczba zarejestrowanych bezrobotnych kobiet*	os.	1 378	GUS: BDL Powiatowy Urząd Pracy w Kartuzach	↘
Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mężczyzn*	os.	756	GUS: BDL Powiatowy Urząd Pracy w Kartuzach	↘
Stopa bezrobocia rejestrowanego*	%	4,0	Powiatowy Urząd Pracy w Kartuzach	↘

18 Niektóre pola oznaczono *. Przy tak wyróżnionych wskaźnikach za rok bazowy przyjęto rok 2020. Pandemia koronawirusa odcisnęła negatywne piętno na powiatowym rynku pracy, dlatego uznano za słuszne przyjęcie wskaźników obrazujący jego aktualny stan.

Liczba pozyskanych ofert wolnych miejsc pracy i miejsc aktywizacji zawodowej*	szt.	3888	GUS: BDL Powiatowy Urząd Pracy w Kartuzach	↗
Liczba środków finansowych przeznaczona na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu (w tym KFS) wydatkowana w 2020 r.*	zł	5 061 487,77	Powiatowy Urząd Pracy w Kartuzach	↗
Liczba osób zatrudnionych w sektorze przemysłowym i budownictwie	os.	12 229	GUS: BDL	↗
Liczba osób zatrudnionych w sektorze usługowym	os.	14 120	GUS: BDL	↗
Liczba osób zatrudnionych w sektorze rolniczym, leśnym, łowieckim i rybackim	os.	9594	GUS: BDL	↗
Nakłady inwestycyjne ogółem w przedsiębiorstwach	tys. zł	385 583	GUS: BDL	↗
Patenty udzielone przez Urząd Patentowy RP - ogółem	szt.	7	GUS: BDL	↗
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto	zł	4 239,41	GUS: BDL	↗
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej	%	81,8	GUS: BDL	↗
Liczba podmiotów gospodarki narodowej z terenu powiatu zarejestrowanych w rejestrze REGON	szt.	16 009	GUS:BDL	↗
Liczba nowych podmiotów gospodarki narodowej z terenu powiatu zarejestrowanych w rejestrze REGON w ciągu roku	szt.	1 654	GUS: BDL	↗
Dochody budżetu powiatu	zł	146 809 862,35	GUS: BDL	↗

			Starostwo Powiatowe w Kartuzach	
Dochody w przeliczeniu na 1 mieszkańca	zł	1 064,29	GUS: BDL	↗
Środki z Unii Europejskiej na finansowanie programów i projektów unijnych	zł	2 282 518,78	GUS: BDL	↗
Udział wydatków inwestycyjnych gmin i powiatów w wydatkach ogółem	%	15,8	GUS: BDL	↗

PROGRAM OPERACYJNY ZDROWIE

Zdrowie jest kluczowym aspektem udanego życia. Zdrowie fizyczne, psychiczne czy społeczne wpływa na możliwości rozwoju osobistego oraz życie rodzinne, ponadto umożliwia pełne uczestnictwo w przestrzeni zawodowej i międzyludzkiej. Jego stan w największym stopniu zależy od stylu życia. Właściwe zachowania żywieniowe, aktywność fizyczna, umiejętności radzenia sobie w sytuacjach stresogennych odgrywają pryncypialną rolę w budowaniu potencjału zdrowotnego człowieka.

Wdrożenie działań przewidzianych w Programie Operacyjnym „Zdrowie” ma na celu sprzyjanie zachowaniu i umocnieniu zdrowia wszystkich mieszkańców powiatu kartuskiego. Służyć temu będą działania z zakresu szeroko pojętej edukacji zdrowotnej, a także kreowanie warunków przyjaznych zdrowiu. Znacznie rozszerzone zostaną działania z zakresu profilaktyki chorób skierowane z naciskiem na grupy zwiększonego ryzyka zachorowań. W ramach Programu przewiduje się działania mające na celu podniesienie jakości opieki medycznej, a także społecznej, które wiązać się będą przede wszystkim z doposażeniem placówek ochrony zdrowia, kształtowaniem postaw personelu i pacjentów zwiększających skuteczność leczenia.

W perspektywie roku 2025 na obszarze powiatu kartuskiego powinno dojść do realizacji kluczowego przedsięwzięcia rozwojowego w zakresie zdrowia, jakim jest dokończenie budowy oraz uruchomienie powstającego w Kartuzach hospicjum stacjonarnego. Inwestycja ta ma strategiczne znaczenie dla całego regionu i jest przykładem godnej do naśladowania współpracy wszystkich samorządów

z terenu powiatu kartuskiego, ofiarności przedsiębiorców oraz samych mieszkańców. Całkowity koszt budowy hospicjum to prawie 24 mln zł. Budowa ma się zakończyć w grudniu 2022 roku, a uruchomienie hospicjum ma nastąpić do 1 lipca 2023 roku. Przedmiotowe przedsięwzięcie związane jest bezpośrednio z pilną koniecznością dostosowania charakteru systemu ochrony zdrowia do aktualnych i prognozowanych trendów demograficznych oraz wynika z zapisów zawartych w dokumentach strategicznych na poziomie europejskim, krajowym i regionalnym. Wielokrotnie wskazuje się, że jednym z kluczowych problemów województwa pomorskiego jest niezadawalający stan zdrowia mieszkańców. Wedle prognoz demograficznych na najbliższe lata zakładany jest znaczący wzrost ogólnej liczby zachorowań i zgonów na tzw. choroby cywilizacyjne. Stanowią one obecnie bardzo poważny problem zdrowotny i społeczny zarówno w Polsce, jak i na całym świecie. Od wielu lat zauważalna jest tendencja wzrostu zachorowalności na nowotwory, w tym szczególnie na nowotwory złośliwe. Ponadto tak, jak podkreślono w projekcie Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2030 – w Województwie Pomorskim odnotowuje się niepokojący wzrost z powodu chorób nowotworowych oraz najwyższy standaryzowany współczynnik zachorowalności na nowotwory zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn. W celu poprawy jakości opieki oraz niekorzystnych statystyk tak ważny jest rozwój instytucji obejmujących opieką osoby umierające, będące w ostatniej fazie życia, cierpiące z powodu chorób nowotworowych.

Powiat Kartuski także wspiera funkcjonowanie systemu ochrony zdrowia w zakresie profilaktyki chorób. Przeprowadzanie badań profilaktycznych zapobiega rozwojowi chorób oraz umożliwia wczesne podjęcie leczenia. Samorząd Powiatu Kartuskiego realizuje „Program profilaktyki zakażeń HCV dla mieszkańców powiatu kartuskiego na lata 2020-2022”, który ma na celu wykrycie skali zakażeń wirusem HCV powodującym wirusowe zapalenie wątroby typu C oraz edukację mieszkańców powiatu kartuskiego w zakresie zapobiegania tym zakażeniom. W ramach programu mieszkańcy powiatu kartuskiego mogą wykonać badanie na obecność przeciwciał anti-HCV. Ponadto Powiat Kartuski uczestniczy w realizacji „Regionalnego Programu Polityki Zdrowotnej – szczepienia przeciw pneumokokom dla osób 65+ z grupy ryzyka”. W ramach tego programu seniorzy z powiatu kartuskiego leczeni z powodu chorób układu oddechowego mogą zaszczepić się przeciwko pneumokokom. Celem realizacji projektu jest zmniejszenie zapadalności na zakażenia pneumokokowe. Dodatkowo w roku 2019 i 2020 Samorząd Powiatu Kartuskiego uczestniczył w „Ogólnopolskim Programie Profilaktyki Czerniaka”. W ramach tego programu w szkołach ponadpodstawowych z terenu powiatu kartuskiego przeprowadzono pogadanki edukacyjne poświęcone czerniakowi. W rezultacie uczestnictwa w programie zwiększono świadomość społeczną w tym istotnym temacie.

Schorzenia psychiczne niewątpliwie stanowią bolączkę XXI wieku. Istotna jest rezygnacja z izolowania osób z zaburzeniami zdrowia psychicznego w dużych szpitalach psychiatrycznych. Dostępność do świadczeń udzielanych w zakresie opieki psychiatrycznej na terenie powiatu kartuskiego nie jest wystarczająca. W powiecie kartuskim działa tylko jedna poradnia zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży. Dlatego tak ważne jest zwiększenie dostępności do usług zdrowotnych w dziedzinie psychiatrii. Doskonałym rozwiązaniem zapewniającym kompleksową opiekę psychiatryczną w jednym miejscu byłoby utworzenie Centrum Zdrowia Psychicznego. Dzięki temu mieszkańcy powiatu uzyskaliby pomoc ambulatoryjną, środowiskową, dzienną i szpitalną. Dodatkowo obowiązek tworzenia Centrów Zdrowia Psychicznego nakłada na samorządy powiatowe Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 8 lutego 2017 r. w sprawie Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017-2022 (Dz. U. z 2017 r. poz. 458).

Niezwykle istotne jest podejmowanie działań w kierunku modernizacji infrastruktury oraz doposażenia w sprzęt medyczny i środki transportu Powiatowego Centrum Zdrowia Sp. z o.o. w Kartuzach. Doposażenie szpitala powiatowego oraz zrealizowanie kluczowych inwestycji w szpitalu może przynieść długofalowe korzyści zarówno dla pacjentów, jak i personelu szpitala. Stworzenie kompleksowego rozwiązania w zakresie leczenia szpitalnego będzie miało wpływ na zwiększenie dostępności do opieki medycznej, podniesienie jakości udzielanych świadczeń zdrowotnych oraz wzmocnienie bezpieczeństwa pacjentów.

W związku z wyraźnie rosnącym popytem na usługi medyczne, głównie za sprawą starzejącego się społeczeństwa, podaż usług medycznych i opiekuńczych może być niewystarczająca. Bieżące problemy w sferze medycyny naprawczej zostaną rozwiązane przy pomocy długofalowych działań o charakterze profilaktycznym i edukacyjnym, mających największy wpływ na kształtowanie zdrowia psychicznego.

Działania przewidziane w Programie mają na celu przede wszystkim zwiększenie dostępności do usług medycznych, profilaktykę chorób i uzależnień oraz podniesienie świadomości zdrowotnej mieszkańców powiatu poprzez upowszechnianie wiedzy z zakresu zdrowego trybu życia i możliwościach oddziaływania na własne zdrowie.

Powiązania Programu Operacyjnego ZDROWIE z dokumentami strategicznymi odnoszącymi się do rozwoju Pomorza:

- Powiązanie z projektem Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2030
Cel Operacyjny: 1.3 Bezpieczeństwo zdrowotne.
- Powiązanie ze Strategią Obszaru Metropolitalnego Gdańsk – Gdynia – Sopot 2030
Cel szczegółowy:
  - Doskonalenie profilaktyki, poprawa dostępności do usług medycznych i promocja zdrowego stylu życia.

5. ZDROWIE

5.1. Rozwijanie polityki senioralnej.

ZADANIA	KLUCZOWE DZIAŁANIA	PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ LUB KOORDYNACJĘ / POTENCJALNI PARTNERZY
5.1.1. Rozwój różnych form opieki medycznej dla mieszkańców powiatu kartuskiego w wieku poprodukcyjnym w środowisku lokalnym i ponadlokalnym.	• Rozszerzenie zasięgu systemu teleopieki medycznej dla seniorów (program Nestor) oraz usprawnienie jego działania;	➤ Powiat Kartuski, ➤ organizacje pozarządowe.
5.1.2. Promocja aktywnego starzenia.	• Realizacja Projektów edukacyjnych dotyczących procesu starzenia się organizmu i metod utrzymania sprawności psychofizycznej w podeszłym wieku; • Wspieranie działań dotyczących przygotowania rodzin do sprawowania opieki nad seniorem;	➤ Powiat Kartuski, ➤ samorządy gminne, ➤ organizacje pozarządowe, ➤ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach, ➤ gminne ośrodki pomocy społecznej.
5.2. Tworzenie zdrowotnych programów profilaktyki chorób i uzależnień oraz dbanie o ich efektywność.		
ZADANIA	KLUCZOWE DZIAŁANIA	PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ LUB KOORDYNACJĘ / POTENCJALNI PARTNERZY

5.2.1. Przeciwdziałanie uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży w powiecie kartuskim.	• <i>Dążenie do ograniczenia spożywania substancji psychoaktywnych;</i> • <i>Przeciwdziałanie zjawisku przemocy domowej, rówieśniczej oraz cyberprzemocy;</i> • <i>Minimalizowanie szkód zdrowotnych i społecznych wynikających z wyżej wymienionych problemów.</i>	➤ <i>Powiat Kartuski,</i> ➤ <i>Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach,</i> ➤ <i>Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Kartuzach,</i> ➤ <i>gminne ośrodki pomocy społecznej;</i> ➤ <i>szkoły i placówki oświatowe,</i> ➤ <i>organizacje pozarządowe.</i>
5.2.2. Przeciwdziałanie chorobom niezakaźnym, w szczególności chorobom cywilizacyjnym, w tym: chorobom układu krążenia, otyłości, cukrzycy, nowotworom.	• <i>Realizacja projektów interwencji zdrowotnych ukierunkowanych na redukcję czynników ryzyka rozwoju chorób cywilizacyjnych w różnych grupach wiekowych;</i> • <i>Realizacja badań przesiewowych dotyczących wczesnego wykrycia chorób, w tym: chorób układu krążenia, otyłości, cukrzycy, nowotworów;</i> • <i>Wsparcie projektów oraz kampanii społecznych promujących profilaktykę chorób niezakaźnych;</i>	➤ <i>Powiat Kartuski,</i> ➤ <i>Powiatowe Centrum Zdrowia Sp. z o.o. w Kartuzach,</i> ➤ <i>publiczne i niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej,</i> ➤ <i>Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny,</i> ➤ <i>organizacje pozarządowe.</i>
5.2.3. Przeciwdziałanie chorobom zakaźnym.	• <i>Realizacja projektów edukacyjnych dotyczących zakażeń przenoszonych drogą płciową;</i> • <i>Realizacja programów szczepień przeciwko wybranym chorobom zakaźnym zgodnie z rekomendacjami Ministerstwa Zdrowia;</i> • <i>Wsparcie działań promujących szczepienia dzieci zgodnie z</i>	➤ <i>Powiat Kartuski,</i> ➤ <i>Powiatowe Centrum Zdrowia Sp. z o.o. w Kartuzach,</i> ➤ <i>publiczne i niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej,</i> ➤ <i>Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny,</i> ➤ <i>organizacje pozarządowe.</i>

	kalendrzem szczepień MZ; • Wsparcie kampanii społecznych promujących profilaktykę chorób zakaźnych.	
5.2.4. Przeciwdziałanie uzależnieniom od nikotyny, substancji psychoaktywnych, w tym: uzależnieniu od alkoholu i narkotyków, uzależnieniom behawioralnym.	• Wsparcie działań realizowanych wobec osób dotkniętych uzależnieniem, starających się zerwać z nałogiem, w tym: poradnictwo oraz promocja i wsparcie poradni leczenia uzależnień; • Realizacja projektów i kampanii edukacyjnych dotyczących zapobiegania uzależnieniom oraz zdrowotnym konsekwencjom uzależnień; • Wspieranie działań terapeutycznych prowadzonych wobec osób uzależnionych;	➤ Powiat Kartuski, ➤ samorządy gminne, ➤ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach, ➤ Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Kartuzach, ➤ gminne ośrodki pomocy społecznej, ➤ Centrum Interwencji Kryzysowej w Kartuzach.
5.3. Podniesienie jakości opieki medycznej		
ZADANIA	KLUCZOWE DZIAŁANIA	PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ LUB KOORDYNACJĘ / POTENCJALNI PARTNERZY
5.3.1. Poprawa bezpieczeństwa ludności powiatu kartuskiego w zakresie usług ratownictwa medycznego.	• Doposażanie w niezbędny sprzęt i środki transportu Szpitalnego Oddziału Ratunkowego w Szpitalu Powiatowym w Kartuzach.	➤ Powiat Kartuski, ➤ Powiatowe Centrum Zdrowia SP. z o.o.
5.3.2. Rozwój i modernizacja infrastruktury medycznej wraz	• Inwestycje w zakresie modernizacji infrastruktury obiektów	➤ Powiat Kartuski,

z wyposażeniem w nowoczesną aparaturę diagnostyczną.	<i>Powiatowego Centrum Zdrowia Sp. z o.o. jak i zakupu sprzętu oraz nowoczesnej aparatury medycznej:</i> <i>1. Remont Bloku Operacyjnego i Oddziału Chirurgii;</i> <i>2. Utworzenie Pracowni Rezonansu Magnetycznego;</i> <i>3. Powołanie oddziału (ośrodka powiązanego ze szpitalem) opieki długoterminowej oraz opieki dla pacjentów po leczeniu szpitalnym.</i>	➤ <i>samorządy gminne,</i> ➤ <i>Powiatowe Centrum Zdrowia SP. z o.o.</i>
5.3.3. Stworzenie wieloaspektowego programu opieki nad chorymi wymagającymi opieki paliatywnej i hospicyjnej.	• <i>Dokończenie budowy oraz uruchomienie hospicjum stacjonarnego w Kartuzach;</i>	➤ <i>Powiat Kartuski,</i> ➤ <i>samorządy gminne,</i> ➤ <i>organizacje pozarządowe,</i>
5.3.4. Tworzenie Centrów Poradnictwa Specjalistycznego.	• <i>Uruchomienie Centrum Zdrowia Psychicznego;</i>	➤ <i>Powiat Kartuski,</i> ➤ <i>Powiatowe Centrum Zdrowia SP. Z o.o.</i>
5.4. Zwiększenie wiedzy dotyczącej wpływu stylu życia i warunków środowiskowych na zdrowie.		
ZADANIA	KLUCZOWE DZIAŁANIA	PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ LUB KOORDYNACJĘ / POTENCJALNI PARTNERZY

5.4.1. Edukacja społeczności lokalnej w zakresie istniejących zagrożeń dla zdrowia i sposobów zapobiegania ich powstawaniu i likwidacji na różnym poziomie funkcjonowania.	• <i>Propagowanie zdrowego stylu życia zmniejszającego ryzyko zachorowania na choroby cywilizacyjne;</i> • <i>Tworzenie i patronowanie projektom edukacyjnym dedykowanym mieszkańcom powiatu zagrożonym wykluczeniem społecznym, dotyczącym stylu życia i dostępu do zdrowej żywności;</i> • <i>Działania profilaktyczne mające na celu zmniejszenie zachorowalności na choroby wywołane spożyciem pokarmów zawierających chorobotwórcze bakterie, pasożyty, toksyny, wirusy oraz zanieczyszczenia chemiczne;</i>	➤ <i>Powiat Kartuski,</i> ➤ <i>Powiatowe Centrum Zdrowia Sp. z o.o. w Kartuzach,</i> ➤ <i>publiczne i niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej,</i> ➤ <i>Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny,</i> ➤ <i>organizacje pozarządowe.</i>
5.4.2. Promowanie zdrowego stylu życia wśród dzieci i młodzieży z terenu powiatu kartuskiego.	• <i>Tworzenie autorskich programów promujących zdrowy styl życia i ich wdrażanie na wszystkich poziomach edukacji dzieci i młodzieży w powiecie kartuskim;</i> • <i>Prowadzenie działań ograniczających dostęp na terenie szkół do żywności o dużej zawartości cukru, tłuszczu i soli;</i> • <i>Realizacja i wsparcie działań podnoszących kwalifikacje środowiska szkolnego w obszarze edukacji żywieniowej;</i>	➤ <i>Powiat Kartuski,</i> ➤ <i>szkoły i placówki oświatowe,</i> ➤ <i>publiczne i niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej,</i> ➤ <i>Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny,</i> ➤ <i>organizacje pozarządowe.</i>
5.4.3. Edukacja mieszkańców w zakresie udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej.	• <i>Realizacja programów i warsztatów edukacyjnych dotyczących zasad udzielania pierwszej pomocy przedmedycznej,</i>	➤ <i>Powiat Kartuski,</i> ➤ <i>szkoły i placówki oświatowe,</i> ➤ <i>organizacje pozarządowe.</i>

	<i>kierowanych do różnych grup odbiorców.</i>	
5.4.4. Promocja aktywności fizycznej.	• Realizacja projektów dotyczących znaczenia aktywności fizycznej dla zdrowia, kierowanych do różnych grup odbiorców; • Realizacja imprez sportowych i rekreacyjnych zawierających komponent edukacyjny dotyczący znaczenia aktywności fizycznej dla zdrowia; • Wsparcie działań podnoszących kwalifikacje środowiska szkolnego w obszarze promocji aktywności fizycznej.	➤ Powiat Kartuski, ➤ szkoły i placówki oświatowe, ➤ organizacje pozarządowe.

**Wykaz wskaźników monitoringowych
PROGRAMU OPERACYJNEGO ZDROWIE**

Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa Rok bazowy: 2019	Źródło weryfikacji	Pożądany rezultat
Liczba porad lekarskich w zakresie ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (ogółem)	szt.	869 560	GUS: BDL	↗
Liczba porad lekarskich w ramach podstawowej opieki zdrowotnej	szt.	633 775	GUS: BDL	↗
Liczba aptek ogólnodostępnych	ob.	34	GUS: BDL Starostwo Powiatowe w Kartuzach	↗
Liczba ludności przypadająca na 1 aptekę ogólnodostępną	os.	4 100	GUS: BDL	↘
Liczba lekarzy pracujących wg podstawowego	os.	10,4	GUS: BDL	↗

miejsca pracy na 10 tys. ludności				
Liczba pielęgniarek i położnych pracujących wg podstawowego miejsca pracy na 10 tys. ludności	os.	21,0	GUS: BDL	↗
Odsetek zgonów wśród osób poniżej 60 roku życia	-	18,0	GUS: BDL	↘
Liczba łóżek w Powiatowym Centrum Zdrowia	szt.	154	GUS: BDL Powiatowe Centrum Zdrowia	↗
Liczba pacjentów w Powiatowym Centrum Zdrowia	os.	9 208	Powiatowe Centrum Zdrowia	↗
Liczba pacjentów, którzy skorzystali ze Świadczeń Ambulatoryjnych przy Powiatowym Centrum Zdrowia	os.	29 138	Powiatowe Centrum Zdrowia	↗
Liczba osób korzystających z badań lub szczepień w ramach realizowanych programów polityki zdrowotnej Powiatu Kartuskiego	os.	1 134	Starostwo Powiatowe w Kartuzach	↗

PROGRAM OPERACYJNY KULTURA

Dziedzictwo kulturowe winno być z jednej strony przedmiotem ochrony, z drugiej zaś stanowi potencjał, który należy wykorzystywać dla potrzeb rozwoju regionu. Działania przewidziane w Programie Operacyjnym Kultura zostały nakierowane na efektywne, racjonalne i zrównoważone wykorzystanie unikatowych walorów naturalnych oraz dziedzictwa kulturowego, przede wszystkim poprzez przystosowanie instytucji do prowadzenia w nowoczesny sposób działalności kulturalnej oraz wzrost jakości i różnorodności oferty kulturalnej regionu, wpisującej się w proces poszerzania jego oferty turystycznej.

Pytając o kulturę pytamy również o jakość i styl życia, społeczne kapitały, aktywność społeczną, rytuały czy normy publiczne, a także inne przejawy życia społecznego. Kultura może dziać się zawsze i wszędzie. Istotny jest aspekt przemiany w organizowaniu i przeżywaniu czasu – rozmywają się granice w zwłaszcza w odniesieniu do pewnych typów aktywności i tak np. praca zawodowa może upodabniać się do realizowanych pasji, a czas wolny staje się obwarowany zobowiązaniami. W tym kontekście trudne jest wyznaczenie granic między rozumieniem aktywności kulturalnej, a odpoczynkiem i spędzaniem czasu wolnego. Spacer, rekreacja, czas spędzony w kawiarniach, na aktywnościach sportowych, wydarzeniach kulturalnych – są to obszary „przemysłu czasu wolnego”, które przenikają się z pojęciem kultury. Tak rozumiana kultura wychodzi poza obszar możliwy do uregulowania sektorowymi dokumentami, tak więc przyjęto założenie, aby skupić się na kluczowych działaniach oraz zadaniach, które mogą być uznane za część polityk publicznych, na których formę można wpływać i stwarzać warunki do ich rozwoju.

Działania przewidziane w Programie mają na celu zwiększenie poziomu udziału mieszkańców w kulturze oraz zaangażowanie ich we współtworzenie kultury w powiecie, a to stymulowane jest poprzez działania rozwijające kompetencje kulturowe i kulturalne, czyli edukację kulturową adresowaną do różnych grup odbiorców. Poprawie winna ulec dostępność do instytucji kulturalnych oraz jakość świadczonych przez nie usług.

O kulturalnym potencjale regionu decydują w dużej mierze działający w niej twórcy i artyści, dlatego niezwykle ważnym punktem Programu jest podniesienie atrakcyjności powiatu kartuskiego jako regionu sprzyjającego ich rozwojowi. To właśnie ludzie kultury współtworzą i wzbogacają ofertę kulturalną, dbają o zachowanie dziedzictwa kulturowego kaszub, tym samym zwiększają szansę na przyciągnięcie odbiorców nie tylko z Trójmiasta, ale też z innych części kraju i świata.

Kolejnym działaniem przewidzianym w Programie jest uwidocznienie potrzeby zmiany postrzegania kultury w perspektywie gospodarczej – gdzie kultura ma być nie tylko beneficjentem rozwoju

gospodarczego, ale aktywnie go współtworzyć poprzez inicjowanie kreatywności, rozwój przemysłów kultury oraz oferty turystycznej.

Powiązania Programu Operacyjnego KULTURA z dokumentami strategicznymi odnoszącymi się do rozwoju Pomorza:

- Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2030
Cel Operacyjny: 3.3 Oferta czasu wolnego.
- Powiązanie ze Strategią Obszaru Metropolitalnego Gdańsk – Gdynia – Sopot 2030
Cel szczegółowy:
  - Zwiększenie aspiracji edukacyjnych i postaw twórczych.
  - Poprawa dostępności do obiektów i wydarzeń kulturalnych.

6. KULTURA		
6.1. Wspieranie rozwoju lokalnych twórców kultury oraz promocja ich twórczości.		
ZADANIA	KLUCZOWE DZIAŁANIA	PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ LUB KOORDYNACJĘ / POTENCJALNI PARTNERZY
6.1.1. Rozwijanie narzędzi wsparcia lokalnych twórców kultury.	• <i>Stałe monitorowanie potrzeb i stopniowa modyfikacja systemu wsparcia lokalnych twórców i artystów;</i> • <i>Dbanie o rozwój programów dot. stypendiów twórczych i nagród (w tym wzrost finansowania i zwiększenie promocji laureatów)</i>	➤ <i>Powiat Kartuski,</i> ➤ <i>gminne ośrodki kultury,</i> ➤ <i>organizacje pozarządowe,</i> ➤ <i>lokalni twórcy.</i>
6.1.2. Zorganizowana promocja lokalnych twórców i artystów oraz ich dorobku.	• <i>Współpraca z lokalnymi mediami w zakresie promocji twórców i artystów;</i> • <i>Planowanie i realizacja w przestrzeni publicznej wystaw, koncertów, mitingów;</i>	➤ <i>Powiat Kartuski,</i> ➤ <i>gminne ośrodki kultury,</i> ➤ <i>organizacje pozarządowe,</i> ➤ <i>lokalni twórcy,</i> ➤ <i>lokalne media,</i> ➤ <i>Muzeum Kaszubskie w Kartuzach,</i> ➤ <i>biblioteki,</i> ➤ <i>Świetlice wiejskie.</i>
6.2. Pielęgnowanie dziedzictwa kulturowego i wzmocnienie kaszubskiej tożsamości.		

ZADANIA	KLUCZOWE DZIAŁANIA	PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ LUB KOORDYNACJĘ / POTENCJALNI PARTNERZY
6.2.1. Promocja materialnego i niematerialnego dziedzictwa kulturowego Kaszub.	- Wykorzystanie potencjału dziedzictwa kulturowego Kaszub jako atrakcji turystycznej (turystyka kulturowa); - Promocja szlaków kulturowych (Szlak Remusa); - Zwiększenie obecności sztuki i artystów kaszubskich w przestrzeni publicznej i upowszechnianie wiedzy na temat dziedzictwa kulturowego Kaszub i jego ochrony. - Przywracanie wartości obiektom i zespołom zabytkowym m.in poprzez nadanie im nowych funkcji służących celom społecznym, kulturalnym i turystycznym; - Prowadzenie działań mających na celu ożywienie języka kaszubskiego w przestrzeni publicznej.	- Powiat Kartuski, - gminne ośrodki kultury, - organizacje pozarządowe, - Konserwator Zabytków Powiatu Kartuskiego - lokalni twórcy, - lokalne media, - Muzeum Kaszubskie w Kartuzach, - biblioteki, - światlice wiejskie.
6.2.2. Zintegrowane zarządzanie materialnym dziedzictwem kulturowym Kaszub na poziomie powiatu.	- Ochrona historycznej panoramy, krajobrazu kulturowego Kaszub oraz jego wizerunku; - Tworzenie tematycznych Parków kulturowych.	- Powiat Kartuski, - Samorządy gminne, - organizacje pozarządowe, - Kaszubski Park Krajobrazowy, - Muzeum Kaszubskie, - Gminne ośrodki kultury, - Zrzeszenie kaszubsko-pomorskie.
6.3. Tworzenie zróżnicowanej i dostępnej oferty kulturalnej.		
ZADANIA	KLUCZOWE DZIAŁANIA	PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ LUB KOORDYNACJĘ / POTENCJALNI PARTNERZY
6.3.1. Wpieranie atrakcyjnych, innowacyjnych programów kulturalnych adresowanych do	Zwiększenie wsparcia dla projektów o zróżnicowanej ofercie	- Powiat Kartuski, - Samorządy gminne,

zróżnicowanych grup odbiorców (w tym dzieci i młodzieży).	kulturalnej z zakresu kulturowej niszowej i niekonwencjonalnych wydarzeń artystycznej oraz w ramach systemowych działań	➤ organizacje pozarządowe, ➤ w szczególności Koła Gospodyń Wiejskich,
6.4. Kreowanie nowoczesnych sposobów korzystania z mediów, kultury i sztuki.		
ZADANIA	KLUCZOWE DZIAŁANIA	PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ LUB KOORDYNACJĘ / POTENCJALNI PARTNERZY
6.4.1. Wspieranie kreatywności oraz interaktywności w sferze kultury, w tym w obszarach literatury, sztuk wizualnych, audiowizualnych oraz gier komputerowych.	• Stymulowanie rozwoju czytelnictwa za pośrednictwem nowych technologii; • Wspieranie działań interaktywnych, szersze uwzględnianie potrzeb młodego pokolenia, ułatwianie rozwoju artystycznego poprzez szeroką gamę sztuk wizualnych, gier komputerowych np. gra komputerowa oparta o historię Remusa (wsparcie logistyczne).	➤ Powiat Kartuski, ➤ gminne ośrodki kultury, ➤ organizacje pozarządowe, ➤ lokalne media, ➤ biblioteki, ➤ świetlice wiejskie.
6.5. Włączanie mieszkańców w działania kulturalne.		
ZADANIA	KLUCZOWE DZIAŁANIA	PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ LUB KOORDYNACJĘ / POTENCJALNI PARTNERZY
6.5.1. Wspieranie i stymulowanie rozwoju narzędzi ukierunkowanych na rozwój widowni w celu aktywizacji lokalnej społeczności.	• aktywizowanie społeczności wokół działań organizacji kulturalnych, budowanie relacji z publicznością, animowanie i rozwijanie jej zainteresowań.	➤ Powiat Kartuski, ➤ gminne ośrodki kultury, ➤ organizacje pozarządowe, ➤ lokalne media, ➤ Muzeum Kaszubskie w Kartuzach, ➤ biblioteki, ➤ świetlice wiejskie.
6.6. Dostosowanie infrastruktury kulturalnej, rekreacyjnej i turystycznej do potrzeb osób niepełnosprawnych, wykluczonych społecznie.		
ZADANIA	KLUCZOWE DZIAŁANIA	PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ LUB KOORDYNACJĘ / POTENCJALNI PARTNERZY

6.6.1. Poprawa dostępności kultury dla wszystkich mieszkańców powiatu kartuskiego.	• <i>podniesienie atrakcyjności przestrzeni i infrastruktury kultury w powiecie kartuskim, w tym budowa Sali widowiskowo – koncertowej.</i>	➤ <i>Powiat Kartuski,</i> ➤ <i>Samorządy gminne,</i> ➤ <i>gminne ośrodki kultury,</i>
6.6.2. Poprawa dostępności kultury dla osób z różnego rodzaju niepełnosprawnością i osób wykluczonych społecznie.	• <i>Stworzenie założeń kompleksowego planu podnoszenia dostępności kultury w gminnych instytucjach kultury;</i> • <i>Dofinansowanie modernizacji obiektów poprawiające dostępność np. podjazdów, wind, toalet dla osób z ograniczoną sprawnością ruchową, paneli dotykowych dla osób słabowidzących.</i>	➤ <i>Powiat Kartuski,</i> ➤ <i>Samorządy gminne,</i> ➤ <i>gminne ośrodki kultury,</i>

Wykaz wskaźników monitoringowych PROGRAMU OPERACYJNEGO KULTURA				
Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa Rok bazowy: 2019	Źródło weryfikacji	Pożądany rezultat
Wydanki z budżetu powiatu na 1 mieszkańca w Dziale 921 - Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	zł	6,53	GUS: BDL	↗
Ilość funkcjonujących grup artystycznych	szt.	26	GUS: BDL	↗
Liczba członków grup artystycznych	os.	554	GUS: BDL	↗
Ilość funkcjonujących folklorystycznych grup artystycznych (ludowe, pieśni i tańca, kapele)	szt.	6	GUS: BDL	↗
Liczba członków folklorystycznych grup artystycznych	os.	212	GUS: BDL	↗
Liczba uczniów uczących się języka kaszubskiego w oddziałach przedszkolnych, szkołach podstawowych i szkołach ponadpodstawowych na	os.	4 944	Starostwo Powiatowe w Kartuzach samorządy gminne	↗

terenie powiatu kartuskiego				
Liczba uczestników imprez organizowanych przez centra, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice	os.	164 475	GUS: BDL	↗
Liczba kół/ klubów / sekcji prowadzących działalność artystyczną	szt.	49	GUS: BDL	↗
Liczba członków kół/ klubów / sekcji prowadzących działalność artystyczną	os.	967	GUS: BDL	↗

PROGRAM OPERACYJNY CZAS WOLNY (TURYSTYKA I SPORT)

Turystykę traktować należy jako funkcję, przekaz kultury, stanowi swoisty czynnik kulturotwórczy.

Turystyka jest funkcją, elementem i przekazem kultury, stanowiącym czynnik kulturotwórczy. Przyczynia się do zderzenia kultur, które jest tym intensywniejsze, im większy jest kontrast między systemem wartości turystów i ludności miejscowej. Turystyka wiele zawdzięcza kulturze, a przede wszystkim w szeroki sposób korzysta z jej dóbr i dziedzictwa. Zabytki, imprezy i instytucje kultury stanowią niezwykle ważną część produktu turystycznego. Trudno wyobrazić sobie jakąkolwiek wycieczkę bez poznawania sztuki i folkloru. Można przyjąć za pewne, że coraz większego znaczenia, w ujęciu teoretycznym i praktycznym, nabiera turystyka kulturowa. Obejmuje ona aktywność osób w ich miejscach pobytu turystycznego oraz podczas podróży.

Obszar powiatu kartuskiego dysponuje wyjątkowym zasobem – malowniczym krajobrazem składającym się z licznych jezior, torfowisk, lasów, pagórków i wzgórz morenowych. Położony blisko Trójmiasta, z dobrą komunikacją, staje się ważnym zapleczem rekreacyjnym dużej aglomeracji. Rozwija się turystyka sezonowa i odpoczynek weekendowy. Agroturystyka staje się docenianą już szansą zwiększenia dochodów ludności oraz podniesienia atrakcyjności regionu. Na terenie powiatu znajduje się około 400 ośrodków wypoczynkowych i kwater turystycznych. Łączna liczba restauracji i placówek gastronomicznych wynosi znacznie ponad 100.

Z terenu powiatu kartuskiego na listę prowadzoną przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi wpisanych jest 46 kaszubskich potraw tradycyjnych (w całym województwie pomorskim 135)¹⁹. Truskawka Kaszubska – to jedyne w województwie pomorskim chronione oznaczenie geograficzne w Unii Europejskiej.

Powiat kartuski ma charakter turystyczno-rolniczy, najważniejsze sektory gospodarki to: przetwórstwo rolno-spożywcze, przemysł drzewny i meblarski, budownictwo, handel oraz agroturystyka.

Powiązania Programu Operacyjnego CZAS WOLNY z dokumentami strategicznymi odnoszącymi się do rozwoju Pomorza:

- **Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2030
Cel Operacyjny: 3.3 Oferta czasu wolnego.**

¹⁹ Źródło: <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/woj-pomorskie>

- Powiązanie ze Strategią Obszaru Metropolitalnego Gdańsk – Gdynia – Sopot 2030
Cel szczegółowy:

- Stymulowanie popytu na innowacje w metropolitalnej gospodarce.
- Zwiększenie aktywności obywatelskiej.
- Kompleksowa, spójna i całoroczna oferta turystyczno-wypoczynkowa.

7. CZAS WOLNY (TURYSTYKA I SPORT)

7.1. Tworzenie warunków do aktywnego wykorzystywania czasu wolnego przez mieszkańców i odwiedzających.

ZADANIA	KLUCZOWE DZIAŁANIA	PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ LUB KOORDYNACJĘ / POTENCJALNI PARTNERZY
7.1.1. Szerzenie i udostępnianie oferty kulturalnej i spędzania wolnego czasu przez mieszkańców i odwiedzających powiat kartuski.	• Usprawnienie informacji wewnętrznej (dla osób odwiedzających powiat) jak i informacji wewnętrznej dla mieszkańców powiatu o imprezach rekreacyjnych, kulturalnych, sportowych poprzez media lokalne, regionalne, media społecznościowe , tworzenie grup na portalach społecznościowych itp.	➤ Wydział Kultury, Promocji i Strategii Starostwa Powiatowego w Kartuzach; ➤ Stowarzyszenie Turystyczne Kaszuby; ➤ gminne ośrodki kultury;

7.2. Stworzenie warunków dla rozwoju i pakietyzacji produktów turystycznych.

ZADANIA	KLUCZOWE DZIAŁANIA	PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ LUB KOORDYNACJĘ / POTENCJALNI PARTNERZY
7.2.1. Wzmocnienie sieci współpracy pomiędzy branżą turystyczną a biznesem, kulturą i sportem.	• Stworzenie silnych więzi pomiędzy ofertą biznesu turystycznego (hotelami, ośrodkami turystycznymi a animatorami wydarzeń kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych; • Tworzenie pakietów turystycznych często spotykanych w takich	➤ Wydział Kultury, Promocji i Strategii Starostwa Powiatowego w Kartuzach; ➤ Stowarzyszenie Turystyczne Kaszuby; ➤ twórcy lokalni; ➤

	<i>krajach jak Turcja, Egipt czy Grecja poprzez organizowanie występów lokalnych kaszubskich grup artystycznych, kulinarne wieczory kaszubskie, wizyty w sklepach oferujących wyroby kaszubskie itd.</i>	
7.3. Budowanie współpracy z partnerami zewnętrznymi w celu prowadzenia efektywnej polityki promocyjnej regionu.		
ZADANIA	KLUCZOWE DZIAŁANIA	PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ LUB KOORDYNACJĘ / POTENCJALNI PARTNERZY
7.3.1. Promocja strategicznych produktów turystycznych powiatu kartuskiego.	• <i>Podjęcie działań promocyjnych na rynku turystycznym, ukierunkowanych na wyodrębnione w niniejszej strategii produkty turystyczne, z uwzględnieniem zdefiniowanych grup docelowych;</i> • <i>Wykorzystanie różnego rodzaju technik promocji sprzedaży w celu zwiększenia atrakcyjności oferty sezonowej;</i> • <i>Organizacja specjalnych, corocznych kampanii promocyjnych prowadzonych w kraju (współpraca z innymi miastami / atrakcjami turystycznymi z terenu woj. pomorskiego) i zagranicą, w tym we współpracy z miastami i gminami partnerskimi.</i>	➤ <i>Wydział Kultury, Promocji i Strategii Starostwa Powiatowego w Kartuzach;</i> ➤ <i>STK;</i> ➤ <i>Centrum Informacji Turystycznej w Kartuzach;</i> ➤ <i>Centrum Edukacji i Promocji Regionu w Szymbarku.</i>
7.3.2. Wewnętrzne działania promocyjno-informacyjnego na rzecz turystyki i sportu w powiecie kartuskim.	• <i>Poprawa komunikacji wewnętrznej, związanej z obsługą ruchu turystycznego przyjazdowego do powiatu. Dotyczy to zarówno branży turystycznej jak i animatorów imprez sportowych, mieszkańców, jak i</i>	➤ <i>Wydział Kultury, Promocji i Strategii Starostwa Powiatowego w Kartuzach;</i> ➤ <i>STK;</i> ➤ <i>Centrum Informacji Turystycznej w Kartuzach;</i>

	turystów, którzy przebywają w powiecie kartuskim; Przemodelowanie i położenie większego nacisku w działaniach promocyjnych na jeden, główny portal informacyjno-turystyczny powiatu, uwzględniając przy tym szybkie udostępnienie bieżącej informacji np. obecnie słabo aktualizowany portal zwiedzajkaszuby.pl	Centrum Edukacji i Promocji Regionu w Szymbarku.
7.4. Rozbudowa bazy rekreacyjno-sportowej oraz aktywizacja fizyczna mieszkańców.		
ZADANIA	KLUCZOWE DZIAŁANIA	PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ LUB KOORDYNACJĘ / POTENCJALNI PARTNERZY
7.4.1. Dostosowanie przestrzeni powiatu dla potrzeb aktywności rekreacyjno-sportowych mieszkańców powiatu.	- Rozszerzenie sieci punktów / stref dostępu do bezpłatnych obszarów przestrzeni publicznej (placze, parki, plaże, ścieżki rowerowe) dla uprawiania sportu nie wyczynowego i różnych form rekreacji (otwarte boiska do siatkówki, koszykówki, skate parki); - Budowa sieci wypożyczalni sprzętu turystycznego sportowego w tym rowerów. Wszystkie działania winny być uzupełnione kształceniem kadry animatorów aktywizujących fizycznie mieszkańców powiatu.	- Powiat Kartuski; - samorządy gminne; - Stowarzyszenie Turystyczne Kaszuby;
7.5. Wzmocnienie działań promocyjnych w Powiecie.		
ZADANIA	KLUCZOWE DZIAŁANIA	PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ LUB KOORDYNACJĘ / POTENCJALNI PARTNERZY
7.5.1. Wielokierunkowe działania w zakresie promocji wizerunkowej – promocja marki „Powiat Kartuski” poprzez wydarzenia promocyjne.	Promocja wizerunkowa mająca na celu przede wszystkim wywołanie pożądanego skojarzenia i zbudowanie	Powiat Kartuski;

	oczekiwanego wizerunku marki powiatu kartuskiego - „Powiat Kartuski Perłą Kaszub”. Opracowanie spójnego systemu identyfikacji wizualnej, komunikacji werbalnej oraz działań w obszarze systemu zachowań komunikujących i utrwalających niepowtarzalny styl i temperament marki związany z jej osobowością.	

Wykaz wskaźników monitoringowych PROGRAMU OPERACYJNEGO CZAS WOLNY (TURYSTYKA I SPORT)				
Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa Rok bazowy: 2019	Źródło weryfikacji	Pożądany rezultat
Ilość turystycznych obiektów noclegowych na terenie powiatu; ogółem	ob.	342	Urząd Marszałkowski w Gdańsku, samorządy gminne	↗
Ilość całorocznych turystycznych obiektów noclegowych na terenie powiatu	ob.	250	Urząd Marszałkowski w Gdańsku, samorządy gminne	↗
Ilość sezonowych turystycznych obiektów noclegowych na terenie powiatu		92	Urząd Marszałkowski w Gdańsku, samorządy gminne	↗
Liczba miejsc noclegowych na terenie powiatu; ogółem	msc.	7 097	Urząd Marszałkowski w Gdańsku, samorządy gminne	↗
Liczba całorocznych miejsc noclegowych na terenie powiatu	msc.	5 483	Urząd Marszałkowski w Gdańsku, samorządy gminne	↗

Liczba sezonowych miejsc noclegowych na terenie powiatu	msc.	1 614	Urząd Marszałkowski w Gdańsku, samorządy gminne	↗
Ilość skategoryzowanych obiektów hotelowych na terenie powiatu	ob.	5	Urząd Marszałkowski w Gdańsku	↗
Liczba członków kół / klubów / sekcji prowadzących działalność turystyczną i sportowo-rekreacyjną	os.	169	GUS: BDL	↗
Liczba uczniowskich klubów sportowych i klubów sportowych zarejestrowanych w ewidencji Starostwa Powiatowego w Kartuzach	szt.	93	Starostwo Powiatowe w Kartuzach	↗
Liczba stowarzyszeń kultury fizycznej rejestrowanych w Krajowym Rejestrze Sądowym	szt.	35	GUS:BDL	↗
Liczba beneficjentów programu stypendiów sportowych Starosty Kartuskiego	os.	48	Starostwo Powiatowe w Kartuzach	↗
Ilość nagród Starosty Kartuskiego za wybitne osiągnięcia sportowe	szt.	4	Starostwo Powiatowe w Kartuzach	↗

PROGRAM OPERACYJNY EDUKACJA i UCZENIE SIĘ

Wyzwania stojące przed edukacją w powiecie kartuskim na kolejne lata wynikają z konieczności budowania wysokiej jakości kształcenia i wychowania, w oparciu o środowiskowe, gospodarcze i kulturowe, instytucjonalne i rodzinne zaplecze społeczne. To jakość kształcenia, jego efektywność, mają niebagatelny wpływ na poziom życia gospodarczego, innowacyjność i rozwój wszystkich dziedzin życia. Wpływają na poziom aspiracji, aktywności zawodowej i społecznej mieszkańców powiatu kartuskiego, ich status ekonomiczny i życiowy awans. Jakość edukacji to nie tylko wynik szkolnych egzaminów zewnętrznych, ale cały złożony proces wspierania rozwoju ucznia/słuchacza, w jego otoczeniu rodzinnym, środowiskowym, a także budowanie zaplecza umożliwiającego osobie dorosłej uczenie się przez całe życie. Dobra edukacja to edukacja związana z ludźmi i miejscem, włączona w ponadlokalny dialog, prowadzona we współpracy z samorządami gminnymi i regionalnym, instytucjami okołoedukacyjnymi, rynkami pracy, uczelniami, wspólnotą pozarządową, partnerami zagranicznymi i ośrodkami akademickimi. Edukacja nie może być zadaniem traktowanym odrębnie; jest oczywiste, że sukces życiowy mieszkańców uzależniony jest od dobrego wykształcenia ogólnego i zawodowego.

Edukacja przestała być zadaniem lokalnym – wynika z potrzeb aspiracji rodzin i uczniów, oczekiwań pracodawców, sytuacji na rynku pracy, który to rynek stał się globalny. Zarządzając edukacją, projektując nowe rozwiązania służące podniesieniu jej jakości i efektywności, samorząd musi podejmować takie decyzje, które uwzględnią sytuację ekonomiczną i demograficzną, dostępność komunikacyjną, atrakcyjność zawodów w kontekście branż kluczowych rozwijających się w regionie. Problemem edukacji jest podejmowanie trafnych decyzji co do kierunków kształcenia, które odpowiadałyby lokalnej i regionalnej gospodarce. Decyzje te, w obliczu dynamicznie zmieniających się, upadających i nowo tworzonych firm, miejsc pracy, obarczone są dużym poziomem bezwładności. Wejście absolwenta na rynek pracy następuje dość późno i dlatego jednokierunkowe wykształcenie staje się anachronizmem. W czasie pobytu ucznia w szkole musi mieć on możliwość rozwinięcia i utrwalenia w praktyce kompetencji kluczowych, w tym umiejętności uczenia się przez całe życie, a także zwłaszcza w kształceniu zawodowym, zdobycia w sposób certyfikowany dodatkowych kwalifikacji i umiejętności zawodowych oraz językowych, uzupełniających wiedzę i praktykę, stanowiącą podstawę programową danego zawodu. W ostatnim czasie bardzo mocno akcentuje się problem edukacji włączającej (edukacji osób o specjalnych potrzebach), który w powiecie kartuskim traktowany jest priorytetowo (utworzenie oddziału integracyjnego, powstanie ośrodka

socjoterapeutycznego przy ośrodku wychowawczym). Jak dowodzą badania największy wpływ na dobrą edukację dzieci, młodzieży i dorosłych mają nauczyciele oraz wszystko to co nazywamy zapleczem rodzinnym i środowiskowym. Wysokie kwalifikacje pracowników pedagogicznych są dzisiaj już dość powszechne, choć ciągle pewien niedostatek obserwujemy w szkolnictwie zawodowym. Problemem jest stworzenie takiej przestrzeni w praktykowaniu zawodu by umożliwiała ona rozwój osobisty nauczyciela, motywowała do pracy, wyzwalała potrzebę mobilności i otwartości na współpracę, doskonalenia się. Zmiany systemu edukacji, które weszły w życie w 2017 roku, zmiana ustroju szkolnego oraz wszystkie tego konsekwencje mają wpływ na kształt sieci szkolnictwa ogólnego, zawodowego i specjalnego, umiejscowienie i rolę placówek wspierających edukację, przygotowanie kadr zarządzających do prowadzenia jednostek oświatowych w nowej rzeczywistości prawnej.

Powiat kartuski jest organem prowadzącym dla publicznych siedmiu zespołów szkół, dwóch zespołów placówek w tym specjalnego ośrodka szkolno-wychowawczego i poradni psychologiczno-pedagogicznej. W skład zespołów szkół wchodzi: sześć techników, pięć szkół branżowych I stopnia, cztery licea ogólnokształcące dla młodzieży oraz trzy licea ogólnokształcące dla dorosłych. Liczba kandydatów do szkół wiąże się z fluktuacją demograficzną oraz zmianami w ustroju szkolnym. Jednocześnie zauważa się pogłębianie tendencji do migracji edukacyjnej, której sprzyja dostępność komunikacyjna Trójmiasta oraz sąsiednich powiatów. Systematyczny spadek liczby uczniów przypadająca na jeden oddział w szkołach masowych jest jednym z elementów powodujących wzrost kosztów prowadzenia szkół. Zmusza to Powiat Kartuski do szukania dodatkowych źródeł finansowania zadań oświatowych, zwłaszcza takich, które wzbogacają ofertę edukacyjną, rozwijają kompetencje, pasje i zainteresowania uczniów i nauczycieli. Maleje liczba dorosłych słuchaczy liceów ogólnokształcących w publicznych szkołach powiatu. Ponad dwudziestoletnie gospodarowanie na majątku powiatu doprowadziło do przywrócenia obiektom oświatowym należnego im standardu. Wszystkie szkoły i placówki zostały objęte modernizacją, remontami, pełnym wyposażeniem. Zdecydowana większość z nich finansowana była ze środków zewnętrznych, w tym funduszy europejskich. Słabą stroną infrastruktury jest niedostateczna liczba obiektów sportowych przy szkołach i placówkach (sale gimnastyczne i boiska).

W roku 2017 Zarząd Powiatu Kartuskiego przyjął harmonogram realizacji inwestycji sportowych pod tytułem „Mapa interwencji w Powiecie Kartuskim w zakresie infrastruktury sportowej na lata 2017-2027”. Sieć szkół publicznych uzupełniają placówki specjalne zorganizowane w zespołach, w skład który wchodzi przedszkole specjalne, szkoły podstawowe, branżowa szkoła I stopnia specjalna, szkoły przysposabiające do pracy, oddziały rewalidacyjne dla dzieci upośledzonych głębiej, młodzieżowy ośrodek socjoterapii, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze. Instytucje te służące prowadzeniu dziecka niepełnosprawnego od chwili odkrycia niepełnosprawności do czasu zakończenia obowiązku

nauki działają w Kartuzach i Żukowie, a ich uzupełnieniem jest edukacja specjalna niepubliczna realizowana w czterech ośrodkach rewalidacyjno-wychowawczych, dla których Powiat Kartuski jest organem rejestrującym. Ważną rolę w edukacji ogólnej i zawodowej pełnią placówki wspomagające, wśród nich publiczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Kartuzach będąca miejscem pracy pozaszkolnej z dziećmi i młodzieżą. Szkolnictwo publiczne pracuje w sieci z podmiotami niepublicznymi, do których poza Ośrodkami Rewalidacyjno-Wychowawczymi należą niepubliczne cztery poradnie psychologiczno-pedagogiczne oraz dwie szkoły dla dorosłych: Liceum Ogólnokształcące i Szkoła Policealna.

Jakości edukacji powiatowej sprzyja działalność takich niepublicznych instytucji jak Kaszubski Uniwersytet Ludowy w Wieżycy, Kartuskie Centrum Kultury oraz Uniwersytet Trzeciego Wieku, które są dotowane z budżetu powiatu kartuskiego i które uzupełniają działania powiatowych szkół i placówek, skierowane do młodzieży i dorosłych. Wspieranie ucznia i wychowanka w rozwoju jest jednym z priorytetów polityki edukacyjnej. Realizowany jest poprzez coroczne stypendia dla uczniów i studentów.

Efektywne kształcenie to takie, które pozwala absolwentowi szkoły wybrać ścieżkę kariery osobistej i zawodowej na miarę jego aspiracji i uzdolnień. Monitorowanie wyników egzaminów zewnętrznych, uczestnictwo młodzieży w różnorodnych formach życia obywatelskiego satysfakcjonujące życie w sieci społecznej budowanej przez środowisko rodzinne, szkolne, wspólnotowe (najważniejszych grup odniesienia) pozwala dobrać najtrafniejsze narzędzia i sposoby interwencji w procesie edukacji. Wzmocnieniu powinny ulec działania służące pracy z uczniem uzdolnionym tak w zakresie diagnozy uzdolnień od wczesnych lat szkolnych, jak i praktyki szkolnej. Służy temu realizacja programu „Zdolni z Pomorza”, którym od dziesięciu lat i do 2023 roku objętych jest corocznie co najmniej 120 uczniów obydwu etapów kształcenia.

Powiat Kartuski włącza się w działania regionalnych programów strategicznych, w tym Aktywni Pomorzanie. Synergicznie działają też powiatowe programy, w których we współpracy z edukacją realizowane są cele społeczne (Program Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy 2014-2020; Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2020; Program Przeciwdziałania Pomocy Rodzinie na lata 2014-2020; Powiatowy Program Korekcyjno-Edukacyjny dla Osób stosujących przemoc w rodzinie „MOŻNA INACZEJ” na lata 2014-2020; Powiatowy Program profilaktyczno-edukacyjny pn. Stop Przemocy na lata 2014-2020; Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych na lata 2014-2020; Za Życiem; Program Przeciwdziałania Uzależnieniom oraz Przemocy wśród Dzieci i Młodzieży w Powiecie Kartuskim na lata 2016-2022).

Powiązania Programu Operacyjnego EDUKACJA i UCZENIE SIĘ z dokumentami strategicznymi odnoszącymi się do rozwoju Pomorza:

- Powiązanie ze Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2030
Cel Operacyjny: 2.1 Fundamenty edukacji.
- Powiązanie ze Strategią Obszaru Metropolitalnego Gdańsk – Gdynia – Sopot 2030
Cel szczegółowy:
  - Rozwój i poprawa jakości edukacji.
  - Dopasowanie edukacji wyższej i zawodowej do potrzeb rynku pracy.
  - Zwiększenie uczestnictwa w kulturze i wzmacnianie kompetencji społecznych.

8. EDUKACJA i UCZENIE SIĘ

8.1. Stałe podnoszenie jakości kapitału społecznego, w tym obywatelskiego i kulturowego wszystkich mieszkańców.

ZADANIA	KLUCZOWE DZIAŁANIA	PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ LUB KOORDYNACJĘ / POTENCJALNI PARTNERZY
8.1.1. Rozwój edukacji obywatelskiej mieszkańców.	• <i>Organizacja szkoleń, seminariów przez placówki oświatowe i kulturalne na terenie powiatu kartuskiego, dla poniesienia wiedzy mieszkańców powiatu w zakresie zmian zachodzących w sferze prawa ekonomicznego, a decydujących o przyszłości społeczno – zawodowej mieszkańców powiatu.</i>	➤ <i>Powiat Kartuski;</i> ➤ <i>samorządy gminne;</i> ➤ <i>organizacje pozarządowe;</i>
8.1.2. Wzmocnienie kapitału obywatelskiego dzięki partycypacji mieszkańców w decydowaniu o powiecie.	• <i>Umożliwienie organizacjom pozarządowym uczestnictwa w tworzeniu planu finansowego JST (budżet partycypacyjny),</i>	➤ <i>Powiat Kartuski;</i> ➤ <i>organizacje pozarządowe ze szczególnym naciskiem na OSP, KGW, stowarzyszenia kulturalne i sportowe, fundacje celowe</i>

	• <i>Tworzenie partnerstw publiczno – pozarządowych.</i>	
8.2.Kształtowanie postaw prospołecznych, wartości i umiejętności dobrego życia.		
ZADANIA	KLUCZOWE DZIAŁANIA	PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ LUB KOORDYNACJĘ / POTENCJALNI PARTNERZY
8.2.1. Wzrost aktywności młodzieży w życiu szkolnym i pozaszkolnym.	• <i>Integracja środowiska oświatowego i obywatelskiego wokół ważnych dla mieszkańców zjawisk życia społecznego;</i> • <i>Wzmocnienie wolontariatu wśród młodzieży, działań międzypokoleniowych, egalitarnych i solidarystycznych;</i> • <i>Zapewnienie młodzieży i dorosłym dostępu do miejsc i instytucji propagujących i praktykujących wychowanie do wartości i umiejętności dobrego życia.</i>	➤ <i>Powiat Kartuski w porozumieniu z samorządami gminnymi;</i> ➤ <i>Kluby Seniora;</i> ➤ <i>Koła Gospodyń Wiejskich;</i> ➤ <i>Uniwersytety Trzeciego Wieku;</i>
8.2.2. Rozbudzenie odpowiedzialnego dialogu społecznego w sferze wychowania.	• <i>Tworzenie warunków sprzyjających debatom, konferencjom oraz warsztatom wychodzącym naprzeciw problemom mieszkańców w sferze wychowania;</i> • <i>Włączenie instytucji kultury i przedstawicieli edukacji pozaformalnej w dialog i działania społeczne sprzyjające dobrym wzorcom i odpowiadające potrzebom społecznym.</i>	➤ <i>Powiat Kartuski;</i> ➤ <i>Gminne Ośrodki Kultury.</i>
8.2.3. Wzrost poczucia bezpieczeństwa i aktywnych postaw prospołecznych.	• <i>Kompleksowe wsparcie nauczycieli oraz środowiska rodzinnego, wychowawczego ucznia, sprzyjające konsolidacji w działaniu na rzecz wychowania;</i>	➤ <i>Powiat Kartuski;;</i> ➤ <i>szkoły i placówki oświatowe;</i>

	• Wprowadzenie do szkół i placówek działań z zakresu profilaktyki pozytywnej, przeciwdziałającej zagrożeniom społecznym; • Prowadzenie cyklicznych form integrujących młodzież i dorosłych wokół ważnych wartości wychowawczych; • Przeciwdziałanie współczesnym zagrożeniom, agresji, uzależnieniom, chorobom cywilizacyjnym, kryzysowi życia rodzinnego i wspólnotowego.	
8.2.4. Poszerzenie dostępu do uprawiania sportu, kultury fizycznej.	• Upowszechnianie wartości sportu i kultury fizycznej; • Rozwój zasobów szkolnej infrastruktury sportowej; • Wykorzystanie sposobów i narzędzi motywujących młodzież do zachowań prozdrowotnych, którym służy praktykowanie aktywności fizycznej.	➤ Powiat Kartuski; ➤ stowarzyszenia kultury fizycznej;
8.3. Podnoszenie jakości i dostępności edukacji formalnej, nieformalnej i pozaformalnej na każdym etapie życia człowieka, w tym wspieranie rozwoju e-edukacji.		
ZADANIA	KLUCZOWE DZIAŁANIA	PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ LUB KOORDYNACJĘ / POTENCJALNI PARTNERZY
8.3.1. Modernizacja i unowocześnienie istniejącej infrastruktury edukacyjnej, wychowania i opieki.	• Zwiększenie nakładów inwestycyjnych dla modernizacji i unowocześnienia infrastruktury edukacyjnej, dla przykładu Zespół Placówek Specjalnych w Kartuzach wymaga odrębnej sali gimnastycznej i remontu budynku internatu; Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Żukowie wymaga rozbudowy i dostosowania obiektu do potrzeb osób niepełnosprawnych;	➤ Powiat Kartuski;

	dokończenie rozbudowy Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych w Przodkowie o halę sportową z łącznikiem. • Optymalizacja wykorzystania zasobów lokalowych i infrastruktury oraz ich udostępnianie lokalnym organizacjom i mieszkańcom zależnie od potrzeb.	
8.3.2. Stworzenie możliwości rozwoju dzieci i młodzieży, w tym o specjalnych potrzebach edukacyjnych (uzdolnionej i o zaniżonych szansach edukacyjnych).	• Udzielanie stypendiów i nagród uczniom, nauczycielom i szkołom czyniącym znaczące postępy w rozwoju oraz organizowanie wsparcia sprzyjającego wzrostowi motywacji, wiedzy, kompetencji oraz umiejętności współpracy; • Rozwijanie wśród kadr pedagogicznych umiejętności diagnozy i predyspozycji, uzdolnień młodzieży oraz rozpoznawania deficytów i barier, a także tworzenie strategii pracy z taką młodzieżą. • Zapewnienie dzieciom i młodzieży większej dostępności do opieki psychologicznej i psychiatrycznej.	➤ Powiat Kartuski; ➤ szkoły i placówki oświatowe;
8.3.3. Zwiększenie dostępu do poradnictwa edukacyjno-zawodowego, wspierającego każdego mieszkańca w procesie wyboru ścieżki rozwoju osobistego i zawodowego.	• Promowanie roli doradztwa w wyborze właściwej drogi edukacyjnej i rozwoju zawodowego; • Poszerzenie oraz koordynacja oferty doradztwa zawodowego.	➤ placówki edukacji formalnej, zwłaszcza w udostępnianiu obiektu dla celów edukacji nieformalnej czy pozaformalnej;
8.3.4. Zwiększanie zaangażowania i wpływu przedsiębiorstw w procesie kształcenia zawodowego i ustawicznego.	• Opracowanie i wdrożenie modelu współpracy szkół zawodowych z pracodawcami; • Rozwijanie współpracy między pracodawcami a nauczycielami zawodu w zakresie	➤ szkoły ponadpodstawowe; ➤ organizacje zrzeszające pracodawców;

	wprowadzania nowych technologii i materiałów.	
8.3.5. Upowszechnienie i podniesienie jakości uczenia się przez całe życie.	• Stworzenie kompleksowej oferty kształcenia ustawicznego odpowiadającej potrzebom rozwoju mieszkańców oraz potrzebom rynku pracy; • Doskonalenie kadry pedagogicznej dla realizacji kompleksowej oferty uczenia się przez całe życie.	➤ Uniwersytety Trzeciego Wieku;
8.4. Kreowanie, umacnianie i dzielenie się żywą kulturą kaszubską.		
ZADANIA	KLUCZOWE DZIAŁANIA	PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ LUB KOORDYNACJĘ / POTENCJALNI PARTNERZY
8.4.1. Dbanie o wzrost zainteresowania regionem i poczucia tożsamości młodych Kaszubów.	• Tworzenie warunków do wysokiej jakości twórczej i swobodnej działalności zespołów i osób propagujących walory geograficzne i kulturowe Kaszub; • Motywowanie młodzieży poprzez system stypendiów i nagród do aktywności na rzecz swojego regionu, poznawania języka oraz kultury przodków.	➤ Centrum Kultury; ➤ Gminne ośrodki kultury; ➤ szkoły i placówki oświatowe.
8.4.2. Rozwijanie postaw przedsiębiorczych opartych o zasoby kultury materialnej i duchowej Kaszub.	• Rozwijanie oferty kształcenia w zawodach związanych z hotelarstwem, turystyką i pozostałymi usługami; • Przygotowanie młodzieży, absolwentów szkół do umiejętnego włączenia się w rynek pracy z wykorzystaniem wiedzy o swoim regionie w tworzeniu scenariusza kariery zawodowej; • Tworzenie warunków do wymiany wśród młodzieży doświadczeń i dobrych praktyk, poprzez partnerskie projekty umożliwiające	➤ szkoły i placówki oświatowe;

	<i>dzielenie się swoim dziedzictwem.</i>	
8.4.3. Wspieranie nauczania i uczenia się języka kaszubskiego oraz używania kaszubszczyzny jako narzędzia komunikacji i wyrażania siebie w życiu codziennym poprzez sztukę i uczestnictwo w kulturze.	• <i>Umożliwienie nauczania w szkołach prowadzonych przez powiat kartuski języka kaszubskiego, kultury i tradycji Kaszub;</i> • <i>Wprowadzenie do szkół i placówek cyklicznych form autoprezentacji w języku kaszubskim, projektów zachęcających i umożliwiających uczenie się oraz używanie języka kaszubskiego.</i>	➤ <i>Powiat Kartuski;;</i> ➤ <i>szkoły i placówki oświatowe;</i>

Wykaz wskaźników monitoringowych				
PROGRAMU OPERACYJNEGO EDUKACJA I UCZENIE SIĘ				
Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa Rok bazowy: 2019	Źródło weryfikacji	Pożądaný rezultat
Liczba bibliotek publicznych i fili	ob.	18	GUS: BDL	↗
Liczba czytelników bibliotek publicznych na 1000 ludności	os.	98	GUS: BDL	↗
Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach	wol.	13,9	GUS: BDL	↗
Księgozbiór bibliotek publicznych	wol.	263 439	GUS: BDL	↗
Ilość bibliotek publicznych, które oferują możliwość zdalnego składania zamówień na materiały biblioteczne	szt.	2	GUS: BDL	↗
Absolwenci zasadniczych szkół zawodowych w ogólnej liczbie absolwentów szkół ponadgimnazjalnych	%	34,7	GUS: BDL	....
Absolwenci techników w ogólnej liczbie absolwentów szkół ponadgimnazjalnych	%	32,6	GUS: BDL	....
Absolwenci liceów ogólnokształcących w ogólnej liczbie absolwentów szkół ponadgimnazjalnych	%	32,7	GUS: BDL	....

Liczba absolwentów liceów dla dorosłych	os.	126	GUS: BDL	↗
Liczba uczniów szkół ponadgimnazjalnych ogółem	os.	5 991	GUS: BDL	↗
Liczba uczniów szkół ponadpodstawowych, ponadgimnazjalnych i policealnych ogółem	os.	6 139	GUS: BDL	↗
Liczba uczniów liceów dla dorosłych	os.	359	GUS: BDL	↗
Wydatki z budżetu powiatu na 1 mieszkańca w Dziale 801- Oświata i wychowanie	zł	370,01	GUS: BDL Starostwo Powiatowe w Kartuzach	↗
Liczba uczniów ze szkół z terenu powiatu zdających egzamin maturalny w maju, czerwcu i sierpniu	os.	738	Starostwo Powiatowe w Kartuzach	↗
Odsetek zdawalności egzaminu maturalnego przeprowadzonego w maju, czerwcu i sierpniu w szkołach na terenie powiatu kartuskiego	%	88	Starostwo Powiatowe w Kartuzach	↗
Liczba uczniów uczących się języka kaszubskiego w szkołach podstawowych i oddziałach przedszkolnych na terenie powiatu kartuskiego	os.	4 881	samorządy gminne	↗
Liczba uczniów uczących się języka kaszubskiego w szkołach ponadpodstawowych, których organem prowadzącym jest Powiat Kartuski	os.	63	Starostwo Powiatowe w Kartuzach	↗
Liczba uczniów zdających egzamin maturalny z języka kaszubskiego	os.	12	Starostwo Powiatowe w Kartuzach	↗
Liczba słuchaczy Uniwersytetu Trzeciego Wieku	os.	252	GUS: BDL	↗
Liczba beneficjentów programów stypendialnych prowadzonych przez Powiat Kartuski (stypendia motywacyjne dla studentów + nagrody	os.	86	Starostwo Powiatowe w Kartuzach	↗

PROGRAM OPERACYJNY INTEGRACJA

Sfera relacji i więzi oraz bezpieczeństwa społecznego ma niezwykle istotny wpływ na jakość życia ogółu mieszkańców powiatu kartuskiego. Czynniki takie jak: poczucie bezpieczeństwa, poziom zaufania, poczucie przynależności do wspólnoty, zaangażowanie w życie lokalnej społeczności odpowiadają w dużym stopniu za poziom odczuwanego dobrostanu.

Problemem osób niepełnosprawnych są trudności w uczestnictwie w życiu społecznym i zawodowym. Większość tych osób mieszka na wsi, co istotnie wpływa na ograniczenie dostępu do szkoły, placówek medycznych, rehabilitacji. Od kilku lat obserwuje się rosnący udział osób ubiegających się o wydanie orzeczenia o stopniu niepełnosprawności. Integracja społeczna osób z niepełnosprawnościami poprzez pracę stanowi w powiecie bardzo wymagające i trudne do realizacji wyzwanie. Istnieje wiele czynników wpływających niekorzystnie na zatrudnienie osób niepełnosprawnych. Są to słaba motywacja do pracy, brak wiary we własne siły, zbyt niskie kwalifikacje zawodowe, niechęć pracodawców do zatrudniania osób niepełnosprawnych, trudny rynek pracy. To główne przyczyny, ciągle wysokiej liczby niepełnosprawnych biernych zawodowo. Przystępując do określenia celów w tym zakresie, należy skoncentrować się na działaniach mających przeciwdziałać wykluczeniu społecznemu.

Najczęstszymi problemami z jakimi spotykają się w swojej codziennej egzystencji osoby niepełnosprawne to brak: wczesnej diagnozy i leczenia, dostępności do rehabilitacji, motywacji i aktywności samych niepełnosprawnych oraz ograniczona liczba miejsc pracy, bariery architektoniczne, komunikacyjne i psychologiczne. Niepełnosprawność jest też jedną z najczęstszych przyczyn trudnej sytuacji życiowej i korzystania ze świadczeń pomocy społecznej. Pomoc na rzecz tych osób świadczona jest w formach pieniężnych, rzeczowych, usługach, a także przy pomocy instytucjonalnej. Na terenie powiatu kartuskiego funkcjonują następujące placówki pomocowe: Ośrodki Rewalidacyjno-Edukacyjno-Wychowawcze, Domy Pomocy Społecznej, Warsztaty Terapii Zajęciowej, Specjalne Ośrodki Szkolno-Wychowawcze, mieszkania chronione. Obok ludzi zdolnych do zaspokojenia wszystkich swoich potrzeb w każdym środowisku funkcjonują też ludzie, których nie stać na zaspokojenie nawet najbardziej elementarnych potrzeb. Ubóstwo jest czymś realnym i przybiera różne oblicza w postaci niskich dochodów, złego odżywiania, niskiego standardu mieszkań, braku

opieki zdrowotnej. Ubóstwo jest najczęstszą przyczyną kwalifikującą do korzystania z pomocy społecznej. Z dokonanych analiz i przeprowadzonych wywiadów wynika, że niskiemu poziomowi wydatków towarzyszy relatywnie wysoki stopień niezaspokojonych potrzeb. Niedostatek materialny sprawia, że rodziny ograniczają kształcenie dzieci z powodu trudności finansowych i wysokich kosztów. Nie mają także możliwości zaspokojenia potrzeb kulturalnych, zdrowotnych i społecznych na poziomie uznanym za niezbędny. Z tego powodu narasta zagrożenie wchodzenia w proces stałego wykluczenia. Niekorzystne zjawiska związane z ubóstwem to głównie dziedziczenie biedy oraz negatywnych wzorców, trudności w powrocie na rynek pracy, brak motywacji do zmiany swojej sytuacji, brak lub niskie kwalifikacje zawodowe, niskopłatna praca.

W najbliższych latach wyzwaniem dla instytucji pomocowych w powiecie będzie zabezpieczenie potrzeb osób w wieku senioralnym poprzez stworzenie warunków do zachowania samodzielności, niezależności oraz utrzymania aktywności fizycznej i społecznej. Korzystają oni z wielu form wsparcia m.in. usług opiekuńczych i wytchnieniowych, pobytów w domach pomocy i ośrodkach wsparcia dziennego oraz klubach seniora. Na terenie powiatu koniecznym będzie zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych i wytchnieniowych oraz do placówek wsparcia dziennego.

Niepokojące jest wciąż obecne zjawisko bezdomności, mimo że stanowi niewielki procent osób nim dotkniętych ze względu na swoje konsekwencje i skutki społeczne winno znaleźć się w kręgu zainteresowań pomocy społecznej. Większe szanse na wyjście z bezdomności mają osoby, których problem ten dotknął niedawno. Pomocą społeczną najczęściej objęte są osoby przebywające w instytucjach. Osoby poza instytucją rzadko otrzymują pomoc. Przyczyn bezdomności należy upatrywać w problemach uzależnienia, trudnej sytuacji mieszkaniowej, niepełnosprawności, bezrobociu, braku środków utrzymania oraz w trudnej sytuacji życiowej.

Wśród licznych problemów społecznych wymienić należy również problemy współczesnej rodziny (brak bezpieczeństwa ekonomicznego) wynikające z trudnej sytuacji na rynku pracy, niskiego poziomu zarobków, niemożności utrzymania mieszkania, wysokich kosztów edukacji dzieci.

Niektóre rodziny cechuje nie tylko nawarstwienie się problemów, ale również brak kompetencji do ich rozwiązania. Jednym z najbardziej rozpowszechnionych w powiecie uzależnień jest uzależnienie od alkoholu. Niepokojący jest fakt, że alkohol, pomimo dużej świadomości zagrożeń i ryzyka wynikającego z jego spożywania, jest bardzo popularną używką wśród nieletnich. Kolejnym poważnym problemem jest narkomania. Zjawisko to ma charakter procesu: postępuje, ewoluje i odznacza się zróżnicowaną dynamiką.

Udoskonalenie mechanizmów zbierania danych poprawia znajomość natury zagadnienia oraz ma znaczenie podstawowe dla długoterminowego rozwoju efektywnych działań. Dla podniesienia jakości życia osób uzależnionych należy zwiększyć profilaktykę poprzez skuteczne oddziaływanie programów edukacyjnych.

Realizowane w ramach Programu zadania usprawnią system działań służących rozwojowi rodzinnemu i osobistemu mieszkańców powiatu kartuskiego, w tym nowo osiedlonych, podniosą jakość praktyk związanych z systemem wspierania rodziny, pieczy zastępczej oraz solidarności społecznej. Dzięki wdrożeniu Programu upowszechni się wolontariat i inne formy aktywności społecznej służące zaakcentowaniu potencjału rozwojowego społeczności lokalnych. Mieszkańcy oraz organizacje i instytucje działające na obszarze powiatu kartuskiego zyskają lepsze warunki partycypacji w procesie kreowania polityki społecznej. Otwartość procesu kształtowania przywołanej polityki społecznej wymaga istnienia silnego partnera społecznego, dlatego też podejmowane będą działania, zmierzające do jeszcze głębszej poprawy warunków rozwoju sektora pozarządowego i współpracy z nim.

Powiat Kartuski wdraża programy, które umożliwiają realizację celów społecznych: Program Promocji Zatrudnienia oraz Aktywizacji Lokalnego Rynku Pracy 2014-2020, Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2020, Program Przeciwdziałania Pomocy Rodzinie na lata 2014-2020, Powiatowy Program Korekcyjno-Edukacyjny dla Osób stosujących przemoc w rodzinie „MOŻNA INACZEJ” na lata 2014-2020, Powiatowy Program profilaktyczno-edukacyjny pn. Stop Przemocy na lata 2014-2020, Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie kartuskim na lata 2014-2020, Program Przeciwdziałania Uzależnieniom oraz Przemocy wśród Dzieci i Młodzieży w Powiecie Kartuskim na lata 2016-2022 r.

Powiązania Programu Operacyjnego INTEGRACJA z dokumentami strategicznymi odnoszącymi się do rozwoju Pomorza:

- **Powiązanie z projektem Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego do roku 2030**
Cel Operacyjny: 2.2 Wrażliwość społeczna, 2.3 Kapitał społeczny.
- **Powiązanie ze Strategią Obszaru Metropolitalnego Gdańsk – Gdynia – Sopot 2030**
Cel szczegółowy:
  - **Wsparcie dla rodzin i ograniczenie odpływu migracyjnego.**
  - **Przyciąganie i wsparcie nowych mieszkańców.**
  - **Poprawa dostępności i jakości usług publicznych.**
  - **Zwiększenie uczestnictwa w kulturze i wzmocnienie kompetencji społecznych.**

9. INTEGRACJA.

9.1. Budowanie solidarności społecznej przez promowanie rozwoju wolontariatu.

ZADANIA	KLUCZOWE DZIAŁANIA	PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ LUB Koordynację / POTENCJALNI PARTNERZY
9.1.1. Rozwinięcie infrastruktury i narzędzi organizowania wolontariatu.	• <i>Utworzenie Powiatowego Centrum Wolontariatu w Kartuzach.</i>	➤ <i>Wydział Ochrony Zdrowia i Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi Starostwa Powiatowego w Kartuzach,</i> ➤ <i>Rada Organizacji Pozarządowych Powiatu Kartuskiego,</i> ➤ <i>Szkoły i placówki oświatowe.</i>
9.1.2. Zwiększenie uczestnictwa i wypromowanie wolontariatu jako ścieżki rozwoju osobistego, nabywania kompetencji społecznych i zawodowych.	• <i>Wypromowanie wolontariatu jako drogi na rynek pracy;</i> • <i>Zwiększenie kompetencji podmiotów przyjmujących wolontariuszy.</i>	➤ <i>Rada Organizacji Pozarządowych Powiatu Kartuskiego,</i> ➤ <i>Szkoły i placówki oświatowe.</i>

9.2. Rozwijanie polityki senioralnej.

ZADANIA	KLUCZOWE DZIAŁANIA	PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ LUB Koordynację / POTENCJALNI PARTNERZY
9.2.1. Wspieranie rozwoju aktywności i integracji społecznej seniorów.	• <i>Wsparcie działań samopomocowych obejmujących radzenie sobie z różnymi problemami w oparciu o korzystanie z własnych doświadczeń oraz na</i>	➤ <i>Powiat Kartuski,</i> ➤ <i>Uniwersytet Trzeciego Wieku,</i> ➤ <i>działające na terenie powiatu Kluby Seniora, Koła Gospodyń Wiejskich,</i>

	podstawie dyskusji i wymiany poglądów z innymi ludźmi (tworzenie grup wsparcia);	➤ Warsztaty terapii zajęciowej.
9.3. Tworzenie warunków do współdziałania gmin.		
ZADANIA	KLUCZOWE DZIAŁANIA	PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ LUB KOORDYNACJĘ / POTENCJALNI PARTNERZY
9.3.1. Działalność Konwentu Burmistrzów i Wójtów Powiatu Kartuskiego.	• <i>Działalność Konwentu burmistrzów i wójtów miast i gmin wchodzących w skład powiatu kartuskiego dla realizacji wspólnych celów, wymiany poglądów i współpracy w obszarze gospodarczym i społecznym, czy wspólnego reagowania na sytuacje kryzowe i wzajemnego wspierania się w różnych obszarach życia społeczno – gospodarczego.</i>	➤ <i>Starosta Kartuski</i> ➤ <i>Burmistrzowie i Wójtowie gmin Powiatu Kartuskiego.</i>
9.4. Wspieranie aktywności obywatelskiej, samoorganizacji oraz systemowe wsparcie działalności organizacji pozarządowych.		
ZADANIA	KLUCZOWE DZIAŁANIA	PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ LUB KOORDYNACJĘ / POTENCJALNI PARTNERZY

9.4.1. Podniesienie jakości oraz zwiększenie zakresu współpracy z sektorem pozarządowym.	• Powołanie w sformalizowanej formie (stowarzyszenie) Centrum Organizacji Pozarządowych na bazie istniejącej już Rady organizacji Pozarządowych Powiatu Kartuskiego - Centrum z własnym budżetem realizującym wspólne cele licznych NGO działających na terenie powiatu. COP reprezentowałby też interesy organizacji na zewnątrz poza powiatem. COP mógłby też pełnić rolę koordynatora dla Centrum Wolontariatu; • Prowadzenie akcji i kampanii promujących NGO i ich działania.	➤ Wydział Ochrony Zdrowia i Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi Starostwa Powiatowego w Kartuzach, ➤ Rada Organizacji Pozarządowych Powiatu Kartuskiego
9.4.2. Poprawienie warunków dla rozwoju sektora pozarządowego.	• Zwiększenie kompetencji kadry trzeciego sektora oraz kadry administracji samorządowej w zakresie współpracy międzysektorowej; • Rozwinięcie działań inkubujących nowe organizacje pozarządowe; • Usprawnienie systemu dofinansowywania i współfinansowania działań realizowanych przez NGO.	➤ Wydział Ochrony Zdrowia i Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi Starostwa Powiatowego w Kartuzach, ➤ Rada Organizacji Pozarządowych Powiatu Kartuskiego
9.5. Aktywizacja społeczno-zawodowa osób niepełnosprawnych		
ZADANIA	KLUCZOWE DZIAŁANIA	PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ LUB KOORDYNACJĘ / POTENCJALNI PARTNERZY

9.5.1. Zapewnienie warunków służących możliwie pełnej integracji i aktywizacji zawodowej osób niepełnosprawnych.	• <i>Zapewnienie usług dla osób niepełnosprawnych wymagających częściowej opieki i pomocy w zaspakajaniu niezbędnych potrzeb życiowych, w ośrodkach wsparcia oraz pomoc dla osób niepełnosprawnych w formie poradnictwa specjalistycznego.</i> • <i>Realizacja programów umożliwiających edukację, funkcjonowanie na rynku pracy oraz podnoszących kompetencje zawodowe, dla osób w wieku aktywności zawodowej.</i>	➤ <i>Powiat Kartuski;</i> ➤ <i>Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach,</i> ➤ <i>Powiatowy Urząd Pracy w Kartuzach</i> ➤ <i>Organizacje pozarządowe,</i> ➤ <i>Warsztaty terapii zajęciowej</i> ➤ <i>Spółdzielnie socjalne</i>

9.6. Propagowanie polityki integracji imigrantów oraz reemigrantów.

ZADANIA	KLUCZOWE DZIAŁANIA	PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ LUB KOORDYNACJĘ / POTENCJALNI PARTNERZY
9.6.1. Realizacja Standardu Minimum w Integracji Imigrantów przyjętego przez Obszar Metropolitalny Gdańsk-Gdynia-Sopot.	• <i>Wspieranie działań Powiatowego zespołu ds. migracji, który zajmie się monitorowaniem sytuacji związanej z osiedlaniem się migrantów na terenie powiatu;</i> • <i>Uruchomienie kursów języka polskiego dla dorosłych</i> • <i>Wypracowanie podejścia do budowania szkoły inkluzywnej, wrażliwej na różnorodne potrzeby swoich uczniów;</i> • <i>Informacja dla imigrantów w każdym urzędzie;</i>	➤ <i>Powiat Kartuski,</i> ➤ <i>samorządy gminne,</i> ➤ <i>Powiatowy Zespół ds. Integracji Imigrantów.</i>

	• <i>Dostarczenie imigrantom pomocy prawnej w całym regionie, wsparcie w sytuacjach kryzysowych, przemocy w rodzinie, raportowanie wyzysku i przestępstw.</i>	
9.7. Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz ochrona ofiar przemocy w rodzinie.		
ZADANIA	KLUCZOWE DZIAŁANIA	PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ LUB KOORDYNACJĘ / POTENCJALNI PARTNERZY
9.7.1. Zwiększenie wrażliwości oraz skali reakcji społecznej i instytucjonalnej na obserwowane przejawy przemocy oraz rozwój współpracy na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	• <i>Systemowe podejście do zagadnienia przemocy w rodzinie i interdyscyplinarna współpraca specjalistów i instytucji. Interdyscyplinarny charakter działań pozwala angażować różne instytucje w celu udzielania skutecznej pomocy osobom dotkniętym przemocą, a także w zakresie propagowania wiedzy czym jest przemoc i jak reagować w sytuacji, gdy doświadcza się przemocy lub jest się świadkiem krzywdzenia innej osoby.</i>	➤ <i>Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach,</i> ➤ <i>Centrum Interwencji Kryzysowej w Kartuzach,</i> ➤ <i>Poradnia pedagogiczno-psychologiczna w Kartuzach,</i> ➤ <i>Zespoły Interdyscyplinarne.</i>
9.7.2. Poprawa dostępu do usług i poszerzenie oferty wsparcia skierowanej do osób i rodzin dotkniętych problemami przemocy w rodzinie.	• <i>Zapewnienie pomocy członkom rodzin dotkniętych przemocą, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i osób starszych. Dostęp do usług będzie realizowany poprzez udzielanie adekwatnej pomocy przez instytucje i organizacje zapewniające bezpieczne</i>	➤ <i>PCPR w Kartuzach,</i> ➤ <i>Centrum Interwencji Kryzysowej w Kartuzach,</i> ➤ <i>Poradnia pedagogiczno-psychologiczna w Kartuzach,</i> ➤ <i>Gminy powiatu kartuskiego,</i> ➤ <i>organizacje pozarządowe.</i>

	<i>funkcjonowanie osób dotkniętych przemocą w miejscu zamieszkania.</i>	
9.8. Wspieranie rozwoju usług społecznych skierowanych do osób w kryzysie.		
ZADANIA	KLUCZOWE DZIAŁANIA	PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ LUB KOORDYNACJĘ / POTENCJALNI PARTNERZY
9.8.1. Zapewnienie możliwości społecznego włączenia osób w kryzysie przez podniesienie ich kompetencji aktywnością wspieraną.	• <i>Działania skoncentrowane na umożliwieniu wyjścia z trudnej sytuacji finansowej osobom i rodzinom za pomocą aktywności wspieranej;</i> • <i>Wsparcie polegające na inicjowaniu, ukierunkowaniu i podtrzymywaniu aktywności osób i rodzin dotkniętych sytuacją kryzysową za pomocą zadań realizowanych przez pracowników socjalnych, w tym pracy socjalnej oraz wsparcie pozamaterialne.</i>	➤ <i>Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach,</i> ➤ <i>Centrum Interwencji Kryzysowej w Kartuzach,</i> ➤ <i>organizacje pozarządowe,</i> ➤ <i>gminne ośrodki pomocy społecznej.</i>
9.8.2. Promowanie rozwoju ekonomii społecznej jako mechanizmu służącego integracji osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.	• <i>Wsparcie działalności spółdzielni socjalnych funkcjonujących na terenie powiatu;</i>	➤ <i>Powiat kartuski,</i> ➤ <i>organizacje pozarządowe.</i>

Wykaz wskaźników monitoringowych
PROGRAMU OPERACYJNEGO INTEGRACJA

Nazwa wskaźnika	Jednostka miary	Wartość bazowa Rok bazowy: 2019	Źródło weryfikacji	Pożądany rezultat
Liczba placówek zapewniających całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku w ramach działalności gospodarczej lub statutowej	ob.	7	GUS: BDL	↗
Liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności	os.	592	GUS: BDL	↘
Liczba osób korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w wieku produkcyjnym	os.	4 006	GUS: BDL	↘
Liczba wolontariuszy w placówkach socjalizacyjnych	os.	10	GUS: BDL	↗
Ilość placówek wsparcia dziennego	szt.	15	GUS: BDL	↗
Liczba rodzin zastępczych	szt.	72	GUS: BDL	↗
Ilość rodzinnych domów dziecka	szt.	6	GUS: BDL	↗
Wysokość środków finansowych przeznaczonych na realizację zadań publicznych w ramach otwartego konkursu ofert	zł	365 000,00	Starostwo Powiatowe w Kartuzach	↗

Liczba beneficjentów otwartego konkursu ofert na realizację zadań publicznych przez organizacje pozarządowe	szt.	92	Starostwo Powiatowe w Kartuzach	↗
Ilość organizacji pożytku publicznego działających na terenie powiatu kartuskiego uprawnionych do otrzymywania 1 % podatku	szt.	39	Dyrektor Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego Starostwo Powiatowe w Kartuzach	↗
Ilość porad prawnych udzielona w ramach punktów nieodpłatnej pomocy prawnej	szt.	1174	Starostwo Powiatowe w Kartuzach	↗
Ilość porad prawnych udzielona w ramach poradnictwa obywatelskiego	szt.	193	Starostwo Powiatowe w Kartuzach	↗
Ilość zarejestrowanych oświadczeń o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcom	szt.	5517	Powiatowy Urząd Pracy w Kartuzach	↗
Liczba migrantów uczęszczających do szkół ponadgimnazjalnych na terenie powiatu	os.	9	Starostwo Powiatowe w Kartuzach	↗
Liczba pacjentów cudzoziemców w Powiatowym Centrum Zdrowia	os.	218	Powiatowe Centrum Zdrowia Sp. z o.o. Starostwo Powiatowe w Kartuzach	↗

Realizacja i monitorowanie Programów Operacyjnych

WARUNKI REALIZACJI STRATEGII w tym PROGRAMÓW OPERACYJNYCH

Realizacja Strategii opierać się będzie na:

- podejmowaniu działań wynikających z założonych celów zgodnie z kompetencjami samorządów szczebla powiatowego i gminnego oraz podległych tym samorządom jednostkom organizacyjnym bez względu na ich formę prawną,
- działaniach opartych na partnerstwie publiczno–społecznym (samorząd – organizacje pozarządowe),
- działaniach opartych na partnerstwie publiczno– publicznym (samorząd – samorząd, samorząd – rząd),
- działaniach opartych na zasadach partnerstwa publiczno- prywatnego (z udziałem prywatnych przedsiębiorców na zasadach ppp lub outsourcingu usług i świadczeń),
- działaniach opartych na zasadach partnerstwa publiczno – społeczno – prywatnego (samorząd – organizacje pozarządowe - kapitał prywatny),
- na koordynacji i aktywnym zaangażowaniu się w działaniach stricte prywatnych (kapitał prywatny) w przypadku realizacji zamierzeń wypełniających cele Strategii.

Warunki realizacji strategii:

- zachowanie i ochrona wartości antropogenicznych i przyrodniczych,
- zachowanie istniejących więzi społecznych,
- stosowanie zasad zrównoważonego rozwoju.

Struktura alokacji środków dla realizacji programów operacyjnych

Środki na realizację priorytetów, zadań i kluczowych działań określonych w Programach Operacyjnych do *Strategii Rozwoju Powiatu Kartuskiego na lata 2021– 2030* podzielono na następujące źródła finansowania:

- 1) Środki własne (budżety samorządów terytorialnych wchodzących w skład powiatu kartuskiego)
- 2) Skarb Państwa (środki celowe w poszczególnych ministerstwach, a w szczególności w Ministerstwie Rozwoju, Pracy i Technologii oraz w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi, w tym zarządzane przez te ministerstwa Programy Operacyjne),

- 3) Środki Unii Europejskiej (Fundusze Strukturalne, w tym przede wszystkim poprzez Regionalny Program Operacyjny Województwa Pomorskiego 2021-2027),
- 4) Środki Unii Europejskiej po roku 2022 w tym wspierające klastry tematyczne,
- 5) Środki własne organizacji pozarządowych i w montażu finansowym z sektorem publicznym (partnerstwo publiczno – społeczne),
- 6) Kapitał prywatny i środki własne (w ramach Partnerstwa Publiczno – Prywatnego),
- 7) Kapitał prywatny (środki inwestorów prywatnych).

Monitorowanie zaktualizowanej Strategii oraz przyjętych Programów Operacyjnych.

Ocena strategicznych dokumentów zawierających cele z kierunkami działania winna być dokonywana trzykrotnie: przed rozpoczęciem realizacji (ex-ante), w połowie okresu realizacji (mid-term) oraz po zakończeniu realizacji (ex-post).

Aby umożliwić pośrednie dokonywanie ocen mid-term i ex-post, należy określić powiązania pomiędzy Strategią Rozwoju Powiatu a przyszłymi Programami Operacyjnymi. Ocena ex-post jest najbardziej istotna i miarodajna dla całościowej oceny polityki rozwoju społeczno-gospodarczego w długim okresie czasu oraz spełnia najwięcej funkcji. Wszelkie oceny oddziaływania podmiotów publicznych na procesy kierowania polityką rozwoju przeprowadzane są w kontekście społecznych potrzeb, celów i nakładów. Mierzone i oceniane są uzyskane produkty, wyniki, efekty i skutki. Działania i przedsięwzięcia służące realizacji celów szczegółowych oceniane są na podstawie czterech kryteriów: skuteczności, celowości, efektywności, wydajności. Cały proces dodatkowo oceniany jest z punktu widzenia praworządności i gospodarności (oszczędności). Oceny wymagają podejścia uporządkowanego, obiektywnych kryteriów oraz stosowania zróżnicowanych i wyrafinowanych metod. Ocena realizacji strategii jest procesem wymagającym udziału społecznego, a przede wszystkim współdziałania podmiotów i uczestników strategicznego zarządzania polityką rozwoju powiatu.

Aby spełnić powyższe wymagania, każdy kierunek działania wymaga monitorowania. Wymóg monitorowania wynika również z przepisów regulujących finansowanie przedsięwzięć z funduszy strukturalnych UE. Monitorowaniem kierunku działania na poziomie celów winna zajmować się jednostka organizacyjna odpowiedzialna za jego sformułowanie, w tym wypadku – w imieniu Powiatu Kartuskiego – Wydział Kultury, Promocji i Strategii przy udziale Komitetu Sterującego ds. Wdrażania Strategii oraz Koordynatorów Poszczególnych Programów Operacyjnych. Obowiązek monitorowania poszczególnych zadań, których realizacja na poziomie lokalnego samorządu wynika z obecnie obowiązujących celów i kierunków działania spoczywa na jednostce realizującej dane zadanie.

Strategię Rozwoju Powiatu Kartuskiego na lata 2020 – 2030 należy oceniać przez stopień realizacji kierunków działania. Mają one na tyle konkretny charakter, że zasadnym jest stosowanie wobec nich bardziej wyspecjalizowanych wskaźników. W charakterystyce każdego z Programów Operacyjnych zawarto propozycje zestawów wskaźników produktów oraz rezultatów. Ich coroczne obliczanie rozpoczynając od roku bazowego 2020 (stan 31 grudnia – dane będą dostępne w połowie 2021) umożliwi dokonanie w latach 2026 (dane na koniec roku 2025) oceny realizacji *Strategii* pod

kątem: skuteczności, celowości, efektywności, wydajności. Dodatkowo w odniesieniu do Programów Operacyjnych zostaje wprowadzona ocena mid-term, która powinna zostać dokonana w 2023 roku (przed upływem kadencji Rady Powiatu Kartuskiego 2018-2023 celem podsumowania zrealizowanych założeń).

Wydział Kultury, Promocji i Strategii przy udziale Komitetu Sterującego ds. Wdrażania Strategii oraz Koordynatorów Poszczególnych Programów Operacyjnych dokonywać będzie bieżącej i okresowej (w 2021, 2026 i 2031 -ocena końcowa r.) kontroli realizacji *Strategii*. Efektem kontroli może być konieczność zmodyfikowania *Strategii*.

Źródłami pozyskiwania danych do oceny realizacji *Strategii* mogą być:

1. Źródła pierwotne:

- badania ankietowe za pomocą kwestionariusza – np. z wykorzystaniem Internetu, w formie drukowanej – skrzynka na opinie w Wydziale Kultury, Promocji i Strategii otwarte dla wszystkich Forum Internetowe (np. Portal Internetowy <https://www.kartuskipowiat.com.pl/>), pozwalające na swobodną wypowiedź, wstępną ocenę inicjatyw społecznych, pozwalające znaleźć partnerów dla wspólnej realizacji projektów,
- cykliczne, coroczne spotkania grup eksperckich oraz innych podmiotów działających w różnych obszarach społecznych i gospodarczych powiatu, inne.

Sesja XXX

Raport z głosowania- projekt uchwały nr 8 w sprawie zmiany uchwały Nr XXI/186/2016 Rady Powiatu Kartuskiego z dnia 29 grudnia 2016 roku w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Powiatu Kartuskiego 2040

Lp.	Nazwisko i imię	za	przeciw	wstrzymujący	uwagi
1.	Borzestowska Ewa	X			
2.	Bystron Andrzej	X			
3.	Czerwiński Leon				
4.	Dudek Stanisław				Chwilowo nieobecny
5.	Fikus Piotr	X			
6.	Formela Iwona	X			
7.	Gross Bartłomiej				
8.	Grucza Ewa				
9.	Grzegorzewski Jerzy	X			
10.	Kowalewski Paweł	X			
11.	Kwidziński Edmund	X			
12.	Kwiecień Janina	X			
13.	Lehman Mirosława	X			
14.	Leyk Andrzej	X			
15.	Łapa Bogdan	X			
16.	Miąskowski Jacek	X			
17.	Peek Ryszard	X			
18.	Potrac Andrzej				
19.	Pryczkowski Eugeniusz	X			
20.	Ropel Jerzy	X			
21.	Smentoch Stanisław	X			
22.	Szutenberg Mirosław	X			
23.	Woźniak Mieczysław	X			
24.	Zengerski Piotr	X			
25.	Żeromski Mirosław	X			